

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ

**SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ (YEREL
YÖNETİMLER, KENT VE ÇEVRE ÇALIŞMALARI)**

SAMUEL OWUSU

2501141286

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. PELİN PINAR GİRİTLİOĞLU

İSTANBUL- 2018

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : SAMUEL OWUSU Numarası : 2501141286

Anabilim Dalı /
Anasanat Dalı / Programı : YEREL YÖNETİMLER KENT VE
ÇEVRE ÇALIŞMALARI Danışmanı : DOÇ. DR. PELİN PINAR GİRİTLİOĞLU

Tez Savunma Tarihi : 05.06.2018 Saati : 15:30

Tez Başlığı : "GANA'DA KENTSEL SUÇ EĞİLİMLER VE DESENLER; KUMASI KENTİ ÖRNEĞİ"

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış,
sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞU YLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- DOÇ. DR. PELİN PINAR GİRİTLİOĞLU		KABUL
2- DOÇ. DR. SEVİM BUDAK		KABUL
3- DOÇ. DR. HÜLYA YAKAR		KABUL

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. SIRMA TURGUT		
2- DR. ÖĞR. EYLEM ÖZDEMİR		

ÖZ
GHANA’DA KENTSEL SUÇ EGİLİMLERİ VE DESENLERİ: KUMASİ KENTİ
ORNEGİ

SAMUEL OWUSU

Bu çalışma, geniş suç eğilimlerini ve modellerini, suçun geliştiği koşulları, suç ile savaşmada Ghana Polis Hizmetleri’nin rolünü ve Kumasi Polis Hizmetleri’nin Kumasi şehrindeki suç ve sapkınlığın önlenmesi ve kontrolünde karşılaştıkları zorlukları incelemektedir. Çalışma, 2013-2016 yılları arasında Kumasi’deki suç ile ilgili resmi polis verileri ve diğer birincil ve ikincil veri kaynakları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma, Kumasi’deki suçun şehirleşme, insanların kötü ekonomik koşulları ve Ghana Polis Hizmetleri’nin ellerinde suç ile savaşmak için yeterli lojistik ve kaynakların bulunmaması sebebiyle oluştuğunu öne sürmektedir.

Anahtar Kelimeler; Ashanti Bölgesi, Ghana Polisi, Kumasi, Şehirleşme, Şehir içi suç, Suç önleme.

ABSTRACT
THE TRENDS AND PATTERNS OF URBAN CRIME IN GHANA: THE
EXAMPLE OF KUMASI CITY

SAMUEL OWUSU

This study examines the broad crime trends and patterns, the conditions under which crimes flourish, the role of the Ghana Police Service in combating crime, and the challenges of the Police Service of Kumasi in the prevention and control of criminality and deviance in Kumasi city. The study makes use of official police data on crime in Kumasi for the years 2013, 2014, 2015 and 2016 and other primary and secondary sources of data. The study suggests that crime in Kumasi is caused by urbanization, poor economic conditions of people, and the inability of the Ghana Police Service to effectively fight crime due to the inadequate logistics and resources at their disposal.

Keywords; Urbanization, Urban crime, Crime prevention, Ghana Police, Ashanti Region, Kumasi

ÖNSÖZ

Bu tezin yazarı, Gana'dan Kalkınma Çalışmaları Üniversitesi'nden lisans diplomasına sahip uluslararası bir öğrenciydi. Yüksek lisans eğitimini 2014-2018 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Türk Hükümeti Bursuna aldı. İlk yılın tamamen Türk dilini öğrenmeye adanmış olduğu üç buçuk yıl. O, mezun olduğu günlerinde ve daha sonra da Kamu Yönetimi'nde tezli yüksek lisans eğitimini sürdürdüğü İstanbul Üniversitesi'nde çeşitli araştırma deneyimlerine sahip genç bir adamdır.

Bu tezin yazımında, yazarın bireylerden ve kurumlardan çok fazla yardım aldığı ve bir takdir şevki olduğu için, onları tanımaya çağırmak ister. İlk şükran, bu tezi başarıyla tamamlamasını sağlayan iyiliği ve koruması için Yüce Allah'a gider. Bir sonraki teşekkürler, tez danışmanım, rehberlik ve talimatlar bu çalışmayı tamamlamamda bana yardımcı olan Doc., Dr. Pelin Pınar Giritlioğlu'na gidiyor. Bu tez konusundaki muazzam katkıları için aşağıdaki insanlara ve kurumlara teşekkür etmek istiyorum: Kumasi'deki Gana Polis Hizmet Merkezi, CID'nin başı, Ashanti Bölge Başsavcılığı Başsavcısı, Kumasi İlçe ve Ülke Planlama müdürü, veri toplama sırasında bana yardım eden ailem ve arkadaşlarım ve son olarak da Türk Devleti ve Hükümetine Masraflarımı hiçbir mali maliyet olmadan sürdürmek için bana bir burs vermek için.

SAMUEL OWUSU
ISTANBUL UNIVERSITESI, ISTANBUL-TURKIYE.
28 HAZIRAN, 2018.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	vii
GRAFIKLER LİSTESİ	viii
GİRİŞ	1
ÇALIŞMANIN AMACI	2
ÇALIŞMANIN KAPSAMI	2
ARAŞTIRMA SORULARI	2
ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	3
ÇALIŞMA ORGANİZASYONU	3
KISITLAMALAR	3
METODOLOJİ	4
Veri Toplama	4
Örnekleme Teknikleri	4
KAVRAMSAL VE TEORİK YAKLAŞIM.....	5
SUÇ KAVRAMI	5
ŞEHİR İÇİ SUÇ	8
ŞEHİRLEŞME VE SUÇ ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	13
ŞEHİR İÇİ SUÇ TİPLERİ	15
Kişiyeye karşı işlenen suçlar	15
Mala karşı işlenen suçlar	16
Nefret Suçları	16
Ahlak Suçları	17
Beyaz Yaka Suçlar	17
Organize Suçlar	17
ŞEHİR İÇİ SUÇ DİNAMİKLERİ	17
Yoksulluk, eşitsizlik ve şehir içi suç	18
İrk birleşimi ve şehir içi suç.....	20
İşgücü piyasası koşulları ve suç.....	21
KUMASI KENTİNE GENEL BİR BAKIŞ	22

GANA CUMHURİYETİ'NİN GEÇMİŞİ	22
KUMASI ŞEHİRİ YERİ VE TARİHİ.....	29
Kumasi'nin Sosyo-Ekonomik Profili	35
Kentın Fiziksel Yapısı.....	38
Kumasi'nin Sosyo-Kültürel Yapısı.....	38
KUMASI'NİN KENTSEL GELİŞİM SÜRECİNE BAKIŞ	41
Kumasi'de Bağımsızlık Öncesi Şehirleşme	42
Kumasi'de Bağımsızlık Sırasında Şehirleşme	43
Kumasi'de Bağımsızlık Sonrası Şehirleşme	46
SUÇ TRENDLERİ VE TEMALARI ÇERÇEVESİNDE KUMASI ŞEHİRİ.....	48
KUMASI'DEKİ GANA POLİS TEŞKİLATI	48
Gana Polis Teşkilatının Kısa Tarihçesi	48
Gana Polis Teşkilatının Organizasyonel Yapısı.....	50
Kumasi'deki Polislik Faaliyetleri.....	51
KUMASI ŞEHİRİNDEKİ ŞEHİRLEŞME VE SUÇ ORANI ARASINDAKİ BAĞLANTIYA BAKIŞ	52
KUMASI'NİN YÖNETİM YAPISI, HUKUK VE SOSYAL KONTROL	55
Kumasi'nin Yönetim Yapısı	55
Kumasi Yasaları ve Sosyal Kontrol	56
KUMASI'DEKİ SUÇLARIN ÖZELLİKLERİ.....	58
KUMASI'NİN SUÇ DESENLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	63
Kumasi'deki Genel Suç Eğilimleri.....	63
Seçilen Suçların Tutuklanmış ve Öldürülmüş Şüphelilerinin Cinsiyet Dağılımı.....	67
KUMASI'DEKİ SUÇA NEDEN OLAN FAKTÖRLER	68
KUMASI'DEKİ ŞEHİR SUÇLARI İLE MÜCADELEDE POLİSİN ROLÜ VE KARŞILAŞTIĞI ZORLUKLAR.....	70
Suçların Önlenmesi ve Suçlarla Mücadelede Polisin Rolü	70
Suçların Önlenmesinde Polisin Karşılaştığı Zorluklar.....	71
SUÇUN ÖNLENMESİ VE SUÇLA MÜCADELEDE GANA POLİS KUVVETLERİNİN ETKİNLİĞİNİ İYİLEŞTİRMESİ İÇİN ÖNERİLER.....	72
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	74
KAYNAKÇA.....	77

ŞEKİL LİSTESİ

- Şekil 1: Gana İdari Sınırları Haritası
- Şekil 2: Gana'nın on idari ve politik bölgesi.
- Şekil 3: İngiliz Altın 1896 Kıyısı Kolonisi
- Şekil 4. Kumasi Metropolis Haritası
- Şekil 5; 1817'de Kumasi kentinin haritası
- Şekil 6. Kumasi City'nin Kentsel Haritası
- Şekil 7: Gana Polis Teskilatinin Organizasyonel Yapısı
- Şekil 8: Kumasi'de 2013 ve 2016 arasında nüfus artışı ve suç arasındaki ilişkiyi gösteren grafik
- Şekil 9: Alt Metro Alanlarını Gösteren Kumasi Haritası
- Şekil 10: Kumasi'deki beş polis bölgelerinin Haritası
- Şekil 11: Kumasi'de yüksek suç oranlarına sahip mahalleleri gösteren bir harita
- Şekil 12: 2013 ve 2016 yılları arasında reddedilen ve gerçek vakaları gösteren pasta grafiği
- ŞEKİL13: Kapalı vakaların sayısını, soruşturma altındaki davaları ve mahkemeye gönderilen davaları gösteren Yuvarlak Diyagramı.
- Şekil 14: 2013 ve 2016 arasında seçilen suçların dağılımını gösteren çubuk grafik
- Şekil 15: 2013 ve 2016 yılları arasındaki toplam vaka sayısını gösteren grafik
- Şekil 16: Tutuklanan veya öldürülen şüphelilerin cinsiyet dağılımını gösteren çubuk grafik

TABLÖLER LİSTESİ

- *Tablo 4,1: Kumasi'de seçilen suçların 2013 ve 2016 arasında dağılımı*
- *Tablo 4.2: Kumasi şehrinin seçilmiş suçlarının 2013 ve 2016 yılları arasındaki Yüzde Dağılımı.*
- *Tablo 4,2. Tutuklanan ve öldürülen şüphelilerin cinsiyet dağılımı*

GRAFIKLER LİSTESİ

- *Fotoğraf X. Kumasi’de yoksul mahalleler Fotoğraf Y. Kumasi’de çöküntü alanları*
- *Fotoğraf Z. Suçun daha az olduğu varsıl mahalleler*
- *Fotoğraf Z1: Kumasi’deki Zongo Mahalle gösteren bir fotoğrafı.*

GİRİŞ

Suç, bütün toplumlarca kabul edilmiş oldukça belirgin bir olgudur. Suçun belirli veya farklı formları görülmeyen bir toplum yoktur. Bu, her toplumun, topluluğun ve çevrenin uzaklaşamayacağı bir olgudur. Birçok çalışma, suçun her yerde bulunduğu ve insanı tüm hayatı boyunca etkilediği sonucuna varmıştır. Çeşitli akademisyenlerin, toplumun suç davranışlarının nedenlerini bir bütün olarak anlamasını sağlayan sayısız teorileri mevcuttur. Bu teoriler, gerinim teorisinden toplumsal kontrole kadar değişen ve suç üzerine yapılmış birçok diğer modern çalışmadan oluşmaktadır.

Kriminologlar, suç ile bir toplumun sosyoekonomik statüsünün pozitif ilişkide olduğu sonucuna varmıştır. Buna bağlı olarak, suç ve suç korkusunun şehirler arasında eşit dağılmaması ve yoksulluğun yüksek olduğu şehirlerde suç oranlarının daha fazla olduğu şeklindeki araştırmalarda yaygın görüş birliği oluşturmaktadır. Bu sonuç ise yüksek işsizlik oranları, aile dağılmaları ve genel toplumsal aksamalarla karakterize edilen yoksul bölgeler daha fazla yabancılaşma ve dolayısıyla cezai davranış üretme eğiliminde olduğu görüşüne dayanmaktadır (Sampson, 2006).

Yoksul bölgelerde hâkim olan koşullar cezai davranış eğilimi üretirken, bazı araştırmacılar, suçun yalnızca polis (Fafchamps ve Minten, 2005) veya Cohen ve Felson (1979)'un rutin aktivite teorisinde öne çıkan koruyucular gibi suçla mücadele ekiplerinin bulunmaması nedeniyle ortaya çıkacağını savunmaktadır. Ek olarak, bazı araştırmacılar ise, toplumsal kontrollerin (güçlü sosyal uyum dahil olmak üzere) suç oranını olumsuz yönde etkilediğine işaret etmektedir (Plumer, 2010) (bakınız Bagson ve Owusu, 2016; Frimpong, 2016; Oteng-Ababio, 2016; Owusu ve diğ., 2016a).

Cezai davranışın toplum ve insanlığa etkisi kesinlikle küçümsenemez. Suçun topluma etkileri; halkın toplum birliğini bozan korku hislerini, belirli yerlerdeki alışkanlıktan kaçınmaya bağlı sosyal birliklerin bozulmasını, geceleri dışarıya çıkmada isteksizliği ve toplum imajına zararını içermektedir. Toplumun suç alanı olarak algılanması, insanları ve işletmeleri o bölgeye gitmesinden caydırabilir ve bölgede kalan sakinleri de oradan uzaklaştırabilir. Bu, zaten kötü ekonomik koşullara sahip olan topluma daha fazla zarar vermektedir.

Suçun yaygın olduğu küçük ve büyük şehirlerde, suç vakalarını azaltmak için dünyanın dört bir yanında çeşitli hükümetlerce çalışmalar yapılmıştır. Polis gibi devlet kurumları tüm dünyada, hukuk ve düzeni sağlamak, barış ve güvenliği sürdürmek ve cezai davranışlarla mücadele etmek adına görevlendirilmiştir.

Hükümet sadece suç ile mücadelede sorumlu olmakla kalmayıp, aynı zamanda, tüm dünyada büyük ve küçük şehirlerdeki cezai davranışlarla mücadele etmesi için özel sektörü teşvik ederek güvenlik teşkilatları kurmalarını sağlamaktadır.

Dünyadaki tüm diğer ülke ve şehirler gibi, Gana bir ülke olarak, özellikle Accra ve Kumasi gibi büyük şehirlerde, suç ve suç davranışı olayları yaşar. Bu suçların sebepleri, bu Gana şehirlerindeki yerel koşullara özel olabilir, fakat bunlar dünya çapında kriminologlar ve akademisyenler tarafından belirlenen genel suç nedenlerinden çok farklı değildir. Gana Polis Gücü, diğer görevlerin yanı sıra suçlar ve suç davranışlarıyla mücadele ve önleme içeren Gana şehirleri içinde iç barış ve güvenliğin sağlanmasının temel göreviyle görevlendirilmiştir. Gana Polis Gücünün güvenliği ve suçun önlenmesini sağlamada oynadığı önemli role rağmen, etkinliğini engelleyen pek çok zorlukla karşı karşıyadır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışma genel olarak şunları amaçlamıştır:

- Kumasi'ye özel olarak değinerek Gana'daki önemli şehir içi suç eğilimleri ve türlerini belirlemek ve tartışmak.
- Kumasi'deki şehir içi suçların temel nedenlerini ve kaynaklarını analiz ederek açıklamak.
- Gana Polis Teşkilatı'nın (GPT) suçla mücadeledeki rolü ve GPT'nin Kumasi'deki suç önleme konusunda karşılaşılan sorunları tanımlamak ve tartışmak.

ÇALIŞMANIN KAPSAMI

Bu çalışma genel olarak Gana'daki şehir içinde gerçekleşen suçlarla ilgilidir. Çalışma, Gana'nın Ashanti Bölgesi başkenti olan Kumasi'deki şehir içi suç eğilimleri ve modelleri üzerine odaklanmaktadır. Çalışma, 2013-2016 yılları arasında Kumasi'deki suç ile ilgili Gana Polis Teşkilatı'nın resmi suç verileri kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

ARAŞTIRMA SORULARI

- Kumasi şehrindeki önemli suç eğilimleri ve türleri nelerdir?
- Kumasi'deki suç oranlarının artışı veya azalışında etkili olan faktörler nelerdir?
- Gana Polis Teşkilatı, Kumasi şehrinde suçun kontrolünü nasıl sağlamaktadır?
- GPS'nin suç önleme çalışmaları sırasında karşılaştıkları zorluklar nelerdir?
- GPS'nin Kumasi şehrinde suç ile mücadelesindeki rolü nasıl geliştirilebilir?

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Her ne kadar Gana'daki suç üzerine yayınlanmış çalışmalar olsa da bunların hiçbiri Kumasi'deki suç hakkında detaylı çalışmaları kapsamamaktadır. Ashanti Bölgesi başkenti olan Kumasi'deki nüfusun olağanüstü artışı ve Gana'nın ekonomik durumundaki olumsuz gidiş diğer faktörlerle birleşince, Gana'daki, özellikle de Kumasi şehrindeki suç oranlarında artışa yol açmaktadır. Çalışma, Kumasi'deki suç eğilimi ve türlerini, suç oranlarının artışlarındaki önemli faktörleri ve Gana Polis Teşkilatı'nın günden güne şehirdeki suç ile mücadelesi sırasında karşılaştıkları zorlukları analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Bu çalışmanın, Kumasi şehrinde görev yapan Hükümet ve Sivil Toplum Kuruluşlarının politik kararlarında dikkate alınması, şehrin gelecekteki güvenliği açısından önem taşımaktadır. Ayrıca, bu çalışma politika belirleyicilere ve akademisyenlere literatür olarak katkıda bulunacak ve dolayısıyla politika belirlemek ve detaylı çalışma için referans kaynak açısından yararlı olacaktır.

ÇALIŞMA ORGANİZASYONU

Bu çalışma 4 bölümde incelenmiştir.

Birinci bölüm, daha çok tanımlayıcı, çalışmanın amaçları, kapsamı, araştırma soruları, çalışmanın önemli, çalışmanın organizasyonu, sınırlamaları ve metodolojiyi içermektedir.

İkinci bölüm, çalışmanın kavramsal ve teorik açıdan yaklaşımlarından oluşmaktadır. Bu bölüm, suç kavramı, şehir içi suç, şehirleşme ile suç arasındaki ilişki, şehir içi suçlar ve şehir içi suç dinamiğini içermektedir.

Üçüncü bölüm, Kumasi şehrinin genel görünümünü içermektedir. Burada, Gana Cumhuriyeti'nin kısa anlatımı, Kumasi şehrinin bölgeleri ve tarihi, şehrin sosyo-ekonomik profili, Kumasi'deki şehirleşmenin gelişim süreci ve karakteristiği incelenmektedir.

Son bölüm ise, Gana Polis Teşkilatı üzerine odaklanmakta ve Kumasi şehrinin suç veri sunumu ve analizi, önemli bulguların özeti, sonuç(lar), öneri(ler), değerlendirmeler, referanslar ve eklerden oluşmaktadır.

KISITLAMALAR

Bu çalışmadaki sınırlamanın ana kaynağı, veri toplamadaki finansal zorluklardı. Bunun nedeni ise, yazarın sınırlı bursal sahip uluslararası öğrenci olması ve çalışma alanı olan Kumasi'deki Gana Polis Teşkilatı yetkililerinden birincil verileri toplamaya için limitli kaynağa sahip olmasıdır. Bu zorluklardan dolayı, yazar, neredeyse yalnızca Gana Polis Teşkilatı'nın Kumasi'de suç hakkında yayınladıkları resmi verilerle çalışmak zorunda kalmıştır.

Ancak, yazar bu çalışmanın analizlerini sürdürebilmek için elinde bulunan tüm imkânları kullanmıştır. Yazar modern teknolojiyi kullanarak, Gana'daki arkadaş ve ailesinin de yardımıyla bu çalışma için gerekli olan tüm veriyi toplayabilmiştir. Ayrıca, Kumasi'deki Suç Araştırma Departmanı'na göre resmi suç raporlarının üçüncü şahıs veya kuruluşlara tam kopyasının verilmesini yasak olmasından dolayı yazar bu resmi kopyalara ulaşmakta zorluklar yaşamıştır. Fakat yazar çalışmanın tamamlanabilmesi için gerekli ve önemli olan bu verileri elle yazarak elde etmiştir.

METODOLOJİ

Çalışma, Gana'nın ikinci en büyük şehri olan Kumasi'nin önemli suç eğilimleri ve modelleri üzerine durum çalışması ile yapılmıştır. Çalışma, Kumasi'de Gana Polis Teşkilatı'nın 2013-2016 yılları arasında yayınlanmış olan yıllık verilere odaklanmış; böylece yazarın hangi cezai davranışın yaygın olduğu hangisinin ise olmadığı ve ayrıca hangi suç oranlarının arttığı ve belirli suçların hangi unsurların etkisiyle azalıp arttığı konusunda emin olmasını sağlamıştır.

Ayrıca yazar, tanımsal teknikler ve nicel araştırma teknikleri kullanarak elde ettiği verileri analiz etmek ve sunmak için grafik yöntemlerden yararlanmıştır.

Veri Toplama

Çalışma süresince hem Birincil hem de İkincil veri kaynakları kullanılmıştır. Birincil veri röportajlar sırasında önemli kişilerden elde edilmiştir. İkincil veriler ise internet kaynakları, yayınlanmış araştırmalar, Kumasi'deki suçlar hakkında resmi polis raporları ve diğer akademik yayınlar incelenerek elde edilmiştir. Bilgi edinilen önemli kaynaklar ise Gana Polis Teşkilatı Ashanti Bölgesel komutanı, Suç Araştırma Departmanı (SAD) Müdürü ve Kumasi Başsavcısıdır.

Örnekleme Teknikleri

Kumasi'deki Polis Teşkilatı SAD Müdürü gibi önemli bilgi kaynaklarının verileri, amaçlı örnekleme gibi teknikler aracılığıyla elde edilmiştir. Örnekleme tekniği, katılımcıların bilerek veya istemeden bir yanıt verenler havuzundan çıkmasını sağlamak için araştırmada kullanılmıştır.

Bu araştırma için yazar, örnekleme tekniği olarak amaçlı örneklemeyi kullanmıştır. Amaçlı örnekleme, araştırmacının bir çalışma ile ilgili olduğunu düşündüğü katılımcıları seçtiği bir örnekleme tekniğidir. Amaçlı örnekleme bu çalışma için seçilmiştir çünkü bu çalışma için seçilecek uzman ve yararlı bilgilerle katılımcılara izin veren benzersiz bir karaktere sahiptir. Yazar, bu örnekleme tekniğini Gana Polis Teşkilatı Ashanti Bölgesel komutanı, Suç Araştırma Departmanı (SAD) Müdürü ve Kumasi Başsavcısıdır seçmek için kullanmıştır.

KAVRAMSAL VE TEORİK YAKLAŞIM

SUÇ KAVRAMI

Çeşitli araştırmacıların, toplumun cezai davranışları anlamasına adına açıklama sunup, bunları bir bütün olarak inceleyen sayısız teorisi mevcuttur. Suç, “Gerinim Teorisi”, “Toplumsal Kontrol” ve bunun gibi birçok teorilerin çerçevesinde analiz edilmiştir.

Gerinim Teorisi’ne göre, toplumun, birçok insan tarafından desteklendiği ve kendisinin en iyi çalışabilmesi için belirli eylemlerle bağlı ve birleşik olduğu görülmektedir. Bu teorinin temel görüşü, toplumun birleşmesinin güçleştiği bir alanda birleşmiş bir bütünün çatlaklarından sapma şeklindedir. Cümle çok açık değil Hirschi’e göre (1969), gerinim teorisi, insanlar ahlaklıdır, bizler yasalara ve toplumun normlarına uymak istediğimizi varsayar... yasalara uymayanlar ise normal ve birleşmiş düzene uyum sağlayamayanlar tarafından oluşmaktadır. Onlar, “memnuniyetsiz”, “hayal kırıklığına uğramış” ve “mahrum”dur (Hirschi, 1969:5-6).

Gerinim teorisine göre, suç sapmadır; şöyle ki, toplumun doğal ve yaygın, bir bütün olarak kabul görmüş normlarına aykırıdır (Baker, 1999:16). Burada anlatılmak istenen, suç ister nükleer ister büyüyen aileler olsun, toplumda çatlaklar bulundukça devam edecektir. Bu nedenle, vatandaşların çoğuna maksimum güvenlik memnuniyeti sağlayacak ve suç ile mücadele edecek toplumsal kontrol mekanizmalı bir kurumun olmasına ihtiyacı vardır. Gelişmekte olan ve gelişmiş toplumlarda, genellikle bu toplumsal kontrolleri sağlayacak kurum Polis Teşkilatıdır. “Gerinim Teorisi” bağlamında, Polis teşkilatının etkinliği, sapkınların davranışlarını kontrol etmek için toplum iş birliği gerekli ki bu sapkınlar çoğunlukla sivil toplumlarla birlikte yaşamaktadır. Bu olmadan, polis suç ile mücadelede etkin bir şekilde çalışamaz.

Bu teorinin Gana’daki suçun tanımına uygulanmasıyla çok farklı suç vakası senaryoları ortaya çıkmaktadır. “Gerinim Teorisi” bağlamında, Gana’da suçun nedeni, aile bağlarının kopması veya ortak ruhun zedelenmesi, insanların ailelerine veya toplumlara uyum sağlayamaması, yetersiz aile ve toplum destekli kurumlar, ekonomik ve mali engellerin yanı sıra mahrumiyet ve birçok başka nedene bağlanabilir.

İnsanların, var olmayan iş imkânları peşinden kırdan kente göçe zorlanması, “Gerinim Teorisi” kapsamında Gana’da suçun temelini teşkil etmektedir. Teori, Gana

da dahil olmak üzere çeşitli suçların neden gelişmekte olan, çoğunlukla kalabalık nüfuslu ve gecekonduların yaygın olduğu, genelde alt sınıfların yaşadığı, yarı-sanayileşmiş toplumlarda ve olumsuz sosyal koşulların bulunduğu kentlerde oluştuğunu açıklamaktadır.

Ancak, suç üzerine yapılan literatür çalışmaları, 'ekonomik koşullar ve suç oranları arasında hem olumlu hem de olumsuz ilişkiler görüldüğünden dolayı belirgin ve tutarlı ilişkiler kurulamadığına' işaret etmektedir (Arthur, 1991, s. 502). Suç sorunu, tanımlanması, sınıflandırılması ve toplumsal tepkisine ilişkin değişkenlikler, kültürel özgüllük ve farklılıklar, suç ve sosyo-ekonomik koşullar arasındaki ilişki üzerine evrensel sonuç bulunamaması neden olmaktadır (Arthur, 1991; Rose, 2006). Benzer şekilde, yoksulluğu ve refahı temsil eden tanımlamalar da ülkeler ve bölgeler arasında değişkenlikler ve farklılıklar gösterdiği için oldukça tartışmalıdır.

Yukarıdaki bilgilere karşın, suç üzerine yapılan çalışmalarda, suçun ve suç korkusunun şehirlerarası eşit bir şekilde dağılmadığı, hatta suç işleme oranlarının varsıl kesimlerde daha fazla olduğu şeklinde yaygın görüş birliği mevcuttur. Bu sonuç, yüksek işsizlik oranları, aile dağılmaları, ihmal ve genel toplumsal aksamalar ile karakterize edilen yoksul toplumlarda yabancılaşıma ve bunun sonucu da cezai davranış eğilimlerine neden olmasına dayanmaktadır (Sampson, 2006). Yoksul kesimlerdeki koşullar cezai davranışları artırırken, bazı analistler, bu cezai eğilimlerin polis gibi suç ile mücadele teşkilatlarının yokluğu (Fafchamps ve Minten, 2005) veya Cohen ve Felson'un (1979) rutin aktivite teorisinde bahsedilen koruyucuların eksikliğinden ortaya çıktığını tartışmaktadır. Ek olarak, bazı araştırmacılar ise, toplumsal kontrollerin (güçlü sosyal uyum dahil olmak üzere) suç oranını olumsuz yönde etkilediğine işaret etmektedir (Plumer, 2010) (bakınız Bagson ve Owusu, 2016; Frimpong, 2016; Oteng-Ababio, 2016; Owusu ve diğ., 2016a).

Bu kısa giriş bölümünde suç ve yoksulluk ile ilgili literatürün kapsamlı bir incelemesini yaptığı iddia edilmemekle birlikte, literatürün genel değerlendirmesinin, sosyo-ekonomik koşullar ve suç arasındaki korelasyona işaret ettiği gösterilmektedir. Ancak, Pare ve Felson (2014), bu ilişkinin netleşmediğini, birey ve grup karakteristiğinin hem ekonomik başarı hem de cezai davranışlardan etkilenebileceğini ve bu cezai davranışlardan da bireyin veya grupların sosyo-ekonomik durumları etkilenebileceğini öne sürmüştür. Suç ve yoksulluk arasındaki karmaşık ilişkiye rağmen Pare ve Felson (2014, s. 435), 'çoğu akademisyen, yoksulluk içinde yaşamının cezai davranışı artırdığı şeklinde tartıştıklarını' öne sürmüştür.

Suç ve ekonomik koşulların arasındaki ilişkinin açıklanmaya çalışılması suç ve kriminolojik araştırmaların en önemli çalışması olarak kalmıştır. Sonuç olarak, çoğu suç teorisi, hangi kişi veya grup karakteristiğinin ve hatta çevrenin suçun işlenmesine etki ettiğini araştırmıştır. Suç ve yoksulluk arasında olması beklenen ilişkinin açıklanabilmesi için, Pare ve Felson (2014) üç teorik açıklama oluşturmuştur:

- Ayrımcılık ve yasal fırsatların eksikliği, insanların yasal toplumsal kaynaklara ve ortak amaçlara ulaşmasını engellemektedir. Bu durum, yoksul insanların bu kaynaklara ve amaçlara ulaşmak için yasal olmayan hareketlerine ve böylece suç işlemesine neden olmaktadır.
- Düşük toplumsal kontroller, özellikle de dezavantajlı mahallelerle ilgili olan bölgelerde, daha düşük kolektif etkinlikle birleşerek, şiddet ve agresif davranışları artırmaktadır.
- Sosyo-ekonomik statüsü düşük olan insanların sosyalleşme deneyimlerinin sonucu olan suça katılma eğilimleri, onları suç işlemeye daha da elverişli hale getirmektedir.

Suç anlatmak adına çoğunlukla kabul edilmiş diğer teori ise Toplumsal Kontrol Teorisi'dir. Bu teorinin kökenleri, suçu toplumun bir parçası ve toplumsal bir gerçek olarak gören Durkheim'ın çalışmalarına dayanmaktadır.¹ Modern "Toplumsal Kontrol Teorisi" ise 1969'da yayınlanan ve Travis Hirschi'nin kitabı olan "Suçluluğun Nedenleri'ne" dayanmaktadır. Hirschi'ye göre, doğru sosyalleşme, gençler ve toplum arasında güçlü ahlaki bağlar kurularak sağlanmaktadır (Hirschi, 1969:8). Bu teoriye göre, toplumun birincil uğraşı, bireylerin kişisel çıkarlarını da gözetmelidir ki, böylece toplum minimum seviyede bile çalışabilsin. Bu teorinin ilkesi, suç veya suçluluk, yalnızca titiz bir toplumsal kontrol ile engellenebilen, doğal bir davranış veya oluşumdur. Hirschi, suç veya suçluluğun dört temel tematik nedenini tespit etmiştir. Bunlar: (1) yetersiz bağlılık, özellikle ebeveynlere ve okullara, (2) yetersiz özveri, özellikle eğitim ve mesleki başarıya, (3) izcilik ve spor gibi geleneksel etkinliklere yetersiz katılım, (4) yetersiz inanç, özellikle kanunların meşruiyeti ve ahlakına (Bohm ve Haley, 2002:96'da belirtilen). Toplumsal Kontrol teorisyenleri açısından, bireylerin suç işlemesini engelleyen bir mekanizma yoksa, insanlar doğası gereği suç işleyemeye meyillidir. Tek seçenek, onların daha büyük bir topluma uyum sağlamaları ve etkin bir şekilde çalışabilmeleri için bebeklikten itibaren sosyalleşmelerini sağlamaktır. Bu çıkarımla, aile, okul, spor ve hukuk, toplumdaki sosyalleşme ve toplumsal kontrol için önemli mekanizmaları oluşturmaktadır.

Bu teorinin önemi, toplumdaki suçun varlığını tanımamasının yanı sıra, toplumsal bozulma ve insanların doğal bir olgu olan kişisel çıkarları gibi değişkenlere bağımlı olmasıdır. "Gerinim Teorisi" ve "Toplumsal Kontrol Teorisi" üzerine yapılan bir tartışma, düzeltici önlemler hakkında kısa bir yorum yapmadan sonuçlandırılmaz. Her iki teori de suçun çeşitli toplumlardaki nüfus çoğunluğu üzerindeki olumsuz etkilerini hafifletmek için bir araç olarak kullanılması için kurumsal toplum kontrol (daha büyük toplumla etkili bir şekilde bütünleşmek ve görev alabilmek için duyarlı yaşlarda sosyalleşme) mekanizması önermektedir.

¹ Hirschi, T. (1969). Causes of Delinquency. University of California Press, Berkeley, California

ŞEHİR İÇİ SUÇ

Şehir içi suç ile ilgili literatür çalışması genellikle iki tiptir. Şehirleri kıyaslama ve neden bazı suç oranlarının diğerlerinden daha fazla olduğunu anlamaya yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Diğer çalışmalar ise şehirler arasında suç seviyelerinin değişkenlerini açıklama üzerine odaklanmıştır. Ancak, her iki çalışma türü de benzer teoriler üzerinde çalışarak kendi gözlemlerini anlamak için benzer sosyal kuvvetleri kullanmaktadır. Şehir içi suçları çalışan birincil teoriler ise toplumsal düzensizlik, alt kültür ve çatışma teorileridir.

Adı tek bir şehri belirtiyor olsa bile Chicago kriminoloji okulu, kentsel suçları açıklamak için geçerli ve pek yaygın olarak kabul gören teoriler kullanır, önermelerinin pek çoğu dünyanın neredeyse her şehrinin büyüme ve evrimine kolaylıkla uygulanabilir. **Ekolojik Okul** veya **sosyal düzensizlik** okulu olarak da atıfta bulunan Chicago Okulu, aynı zamanda günümüzde hala gelişmekte olan politika uygulamaları ve önemli programlara kılavuzluk ederken kuramlaştırma ve bilimsel analiz arasında denge sağlama konusunda da en erken örneklerden biri olarak gösterilebilir. Bunlar içinde belki de en önemlisi, Chicago kriminoloji okulu en çok ihtiyaç duyulduğu zamanlarda toplumun içinde bulunduğu durumu iyileştirmek adına teorik gelişim ve bilimsel test kullanımında somut bir örnek olmasıdır, bu durum yalnızca Chicago'da 1800 sonları ve 1900 yıllarının başlarındaki kaos ve suç oranları incelenerek bile anlaşılabilir. Uzmanlar 19.yy Chicago'sunun ABD tarihinde en hızlı gelişen şehir olduğuna karar vermişlerdir. 1 Nüfus sayım verileri popülasyonun 1800'lerin başlarında 5,000'den 1900'lere gelene kadar 2 milyona ulaştığını göstermektedir; başka bir deyişle popülasyon 19.yy sırasında her on yılda bir ikiye katlanarak artmıştır.

1800 başları ve ortalarında pek çok büyük ABD şehrinde şehirleşme problemlerini çözmek için resmi bir sosyal hizmet dairesi olmadığını hatırlamakta fayda var: Sosyal hizmet uzmanları, inşaat gözlemcileri, çöp toplayıcıları ve hatta polis memurları bile yoktu. Polis daireleri ortaya çıktıktan sonra polislerin görevleri genel olarak kayıp çocukları bulmak ve çöpleri toplamaktı, çünkü bu görevleri yerine getirecek başka daireler henüz mevcut değildi. Bu nedenle topluluklar suç ve kabahatler de dahil olmak üzere kendi problemlerini çözmekle mükelleftiler. Ancak 1800'lü yılların sonlarına doğru Chicago ortak bir dil konuşmayan ve birbirlerinin kültürel değerlerini paylaşmayan geniş insan topluluklarından oluşan bir yer haline gelmiştir. Bu nedenle bu insan topluluklarının kamu problemlerini çözmek için kendilerini organize etmeleri neredeyse imkansızdır, çünkü pek çok durumda birbirlerini anlayamazlar bile. Bu durum Durkheim'ın çok hızlı şehirleşme ve sanayileşme durumunda olabileceğini öngördüğü gibi bir çeşit kaos ve normsuzluğa neden oldu; aslında Chicago kontrolde neredeyse tamamen bir bozulma yaşanan anomik topluluğun tipik bir örneği haline gelmiştir. Sosyal kontrol üzerindeki bu bozulmanın fark edilebilir en önemli göstergelerinden birisi de yetişkinlerin neredeyse hiç karışmadığı çeteler halinde sokakta dolaşan çocuklardır. Böylelikle çarpıklık arttı, diğer gruplar gibi sokakları çeteler kontrol etmeye başladı.

Chicago liderleri ve insanları özellikle de yüksek suç oranları ve bu çarpıklık konusundaki problemlerine çözüm bulmak için teorik yol haritalarına ihtiyaç duydular. Bu durum Chicago Üniversitesi Sosyoloji Departmanının 1900'lerin başında neden bu kadar önemli ve dominant hale geldiğini açıklamada kilit bir rol üstlenir. Özünde modern sosyoloji Chicago'da geliştirildi çünkü şehir kendi sosyal problemlerini çözebilmek için buna ihtiyaç duymaktaydı. Bu nedenle Chicago sosyoloji araştırmaları için bir çeşit laboratuvar haline geldi; halen günümüzdeki suç ve çarpıklıkları anlamada yetkin olan pek çok teorik suç modelleri geliştirildi.

Clifford Shaw ve Henry McKay, yaygın şekilde Chicago Okulu kriminoloji teorisi olarak da bilinen sosyal düzensizlik teorilerini geliştirirken Chicago Üniversitesindeki meslektaşlarından büyük oranda etkilenmişlerdir.² Shaw suç oranlarını makro (yapısal) düzeyde teorileştirmeden önce mikro (bireysel) seviyeler üzerine yıllarca mükemmel vaka çalışmaları üretmiştir. Öte yandan McKay ile çalışmaya başladıktan sonra, bazı muhitlerin diğerlerine nazaran neden daha fazla sosyal problemlere sahip olduğu hakkında oldukça sağlam ve yaygın şekilde kabul gören bir model geliştirmiştir. Modellerinde Shaw ve McKay, her şehirdeki belirli muhitlerin şehrin geriye kalan kısımlarına göre daha yüksek suç oranlarına sahip olduğunu öneren bir çerçeve öne sürmüşlerdir; bu muhitlerin büyük çoğunluğu yerleşim alanlarından endüstri bölgelerine geçiş niteliği taşıyan ve böylelikle fabrikaların işgaline maruz kalan Burgess's Zone II'de yer almaktadır. Shaw ve McKay'e göre en yüksek suç oranlarına sahip muhitler en az üç ortak probleme sahiptir. Bunlar psikolojik çöküntü, yoksulluk ve heterojen yapıdır. Bu muhitlerde Shaw ve McKay'in not ettiği geçici popülasyon durumu, yani insanların bu bölgeden veya bu bölgeye sürekli taşınması ve bu muhit sakinleri arasında yaygın işsizlik gibi başka ortak karakteristik özellikler de mevcuttur. Bu nedenle daha önce bahsi geçen yoksulluk, heterojen yapı ve psikolojik çöküntü sosyal bir düzensizliğe neden olarak suç ve çarpıklığa dönüşmektedir. Bu da yüksek yoksulluk oranlarına sahip, köhne alanlarda kültürel olarak karışık bir şekilde ikamet eden profildeki muhitlerin, gençler arasında suça eğilim gibi problemleri çözmek için bir araya gelemeyeceği anlamına gelmektedir.

Shaw ve McKay'in en önemli katkılarından biri de yüksek suça eğilim oranlarıyla örtüşen yoksulluk, hastalık ve sosyal mobilite gibi çeşitli sosyal problemlerin yaygınlığı ve frekansıydı. Ölçülen sosyal problemin ne olduğuna bakılmaksızın en yüksek değerler hep geçiş alanlarında kümelenmiştir. Shaw ve McKay bu alanlarda informal sosyal kontrolde bir bozulma olduğuna ve çocukların da "oyun aktiviteleri" adını verdikleri yollarla sokaktaki gruplarla iletişim kurarak normları yıkmayı öğrendiklerini düşünmektedirler.³ Bu nedenle muhit koşullarında bir bozulma sosyal düzensizliğe, böylelikle suça eğilimli çocukların muhitte bulunan daha büyük çocuklardan kriminal aktiviteleri öğrenmelerine neden olmaktadır. Dolayısıyla muhit sakinlerinin kendilerini organize etmedeki başarısızlığı daha büyük çocukların

² Clifford Shaw and Henry D. McKay, *Juvenile Delinquency and Urban Areas* (Chicago: University of Chicago Press, 1942); Clifford Shaw and Henry D. McKay, *Juvenile Delinquency and Urban Areas*, Rev. ed (Chicago: University of Chicago Press, 1969).

³ Clifford Shaw, *Brothers in Crime* (Chicago: University of Chicago Press, 1938)

küçük çocukların davranışları üzerinde hakimiyet kurmalarına neden olmuştur. Yani muhit sakinlerinin kuramadığı organizasyon sistemini daha büyük çocuklar kurmuş ve küçükler de onları izlemiştir.

Toplumsal düzensizlik teorisi, hangi şehirler veya çevrelerin karakteristiğinin suç oranlarını etkilediği üzerine çalışmaktadır.⁴ Bu perspektifin kökenleri 1930larda Chicago Üniversitesi'nde çalışan araştırmacılara dayanmaktadır. Bu araştırmacılar çevre yapısı ve bunun suç seviyesiyle ilişkileri üzerine çalışmıştır. Klasik Chicago Okul teorisyenleri, özellikle Shaw ve McKay, suçu önlemek adına daha çok ırksal ve etnik heterojenliğin zararlı etkileri, konut hareketliliği ve bir bölgenin düşük sosyo-ekonomik statüsü üzerine odaklanmıştır. Ancak, Shaw ve McKay'ın ve diğerlerinin çalışmalarından bu yana, araştırmacılar şehir içi suç çalışmalarına makro toplumsal yaklaşım gösterirken, aile düzensizliklerini (Sampson ve Groves), göreceli yoksulluğu (Messner, 1982) ve ırk ayrılığını (Peterson ve Krivo) kapsayan bazı "düzensizlikler" tespit etmiştir.

Bu alanda çalışan araştırmacılar, suç ve suç şiddetini arttırdığı düşünülen bazı yüksek dereceli toplumsal bozulmalara benzeyen karakteristiklerin varlığına inanmaktadır. Genel anlamda, toplumsal düzensizlikler, bir toplum yapısının kendi sakinlerinin ortak değerlerini gözetmekteki yetersizliğini belirtmektedir (Kornhauser). Deneysel olarak, toplumun sosyal organizasyonlarının ara boyutları, bir topluluktaki sosyal ağların yaygınlığı ve birbirine bağımlılığı açısından (resmi ve gayri resmi olarak), topluluk denetimi kapsamında topluluğun yerel sorunlara yönelmesi ile ölçülebilmektedir (Tomas ve Znaniecki; Shaw ve McKay; Kornhauser). Bu, fazla yoksul veya ekonomik yoksunluk, konut hareketliliği, etnik farklılıklar, aile parçalanmaları, sağlıksız konut koşulları ve düşük eğitim düzeyi ile karakterize edilen toplumlar, daha fazla düzensiz ve suç ve şiddet eğilimi daha fazladır. Düzensizlik, dayanışma ve uyum, ortak toplumsal duygular ve sakinler arası karşılıklı bağlılık eksikliği, toplumun toplumsal kontrol kapasitesi engellendiği için suç ortaya çıkmaktadır. Toplumsal düzensizlik teorisi, kentsel alanlardaki değerlerin değişkenlerini değerlendirmede (Matza), kentsel alanlardaki toplumların da organize olacağını kabul etmediği için, ancak alışılmadık değerler çerçevesinde, ana konseptini tanımlamada başarısız olduğu için değişkenlerin tanımlanmasını ve çalışır hale getirilmesini zorlaştırmaktadır (Liska).⁵

⁴ <http://law.jrank.org/pages/2223/Urban-Crime-Explaining-urban-crime.html> Urban Crime - Explaining Urban Crime

⁵ <http://law.jrank.org/pages/2223/Urban-Crime-Explaining-urban-crime.html> Urban Crime - Explaining Urban Crime

Alt kültürel suç teorisi toplumda çocuklarını konvansiyonel yasaları çiğnemenin iyi ve pozitif bir davranış örneği olduğuna inandırarak yetiştiren bazı özel gruplar olduğunu öne sürer. Bu tanıma uyan büyük insan ya da sınıf grupları bulmak zor olsa da konvansiyonel, orta sınıf değerler bütününden farklı olarak kendi normlarına sahip bireylerin oluşturduğu alt kültür ve izole gruplar olabilir.

Kültürel teorideki temel gelişmelerden biri de Philadelphia’da şehir içi gençliğinden oluşan bir grubun suç temalarını işleyen Ferracuti ve Wolfgang’a ait 1967 tarihli bir çalışmadır.⁶ Ferracuti ve Wolfgang’ın vardığı başlıca sonuç, suçun negatif yaşam koşullarıyla baş edebilmek için kültürel yollarla öğrenilen bir adaptasyon olduğu ve bu normların şiddet veya diğer seçenekleri ön plana çıkaran çevrelerde öğrenildiğidir. Bu araştırmacılar sonuçlarını çeşitli ırk grupları arasında farklılık gösteren cinayet oranları hakkındaki verilerin bir analizine dayandırmaktadır.⁷ Ancak Ferracuti ve Wolfgang teorilerinin alt kültürel normlara dayandığını açıkça belirtmiştir. Spesifik olarak hiçbir alt kültürün parçası olduğu topluma tamamen zıt veya bu toplumdan tamamen farklı olamayacağını öne sürmüşlerdir. Bu da kültür ve alt kültür ayrımını ön plana çıkarmıştır.⁸ Tanımlanabilir bir insan grubu arasında belirgin norm ve değerler bütünü temsil eden bir kültürde değerler diğer ana kültürlerle göre farklılıklar gösterir. Örneğim komünizm kapitalizmden belirgin bir şekilde farklıdır çünkü rekabetten ziyade eşitliği vurgular ve en iyi performansı gösterenin daha fazla ödül alması fikrinden ziyade ütopyaya değer verir (başka bir deyişle herkes tüm kazançlardan pay alır). Böylelikle komünistlerin kapitalistlerden farklı bir kültüre sahip olduğu söylenebilir. Aynı zamanda kültür ve tipik olarak konvansiyonel değerlerden sapılarak oluşturulan norm değerlerine sahip bir grup insanın kurduğu alt kültür arasında oldukça önemli bir fark vardır. Bu nedenle Ferracuti ve Wolfgang kültürel teoriden ziyade bir alt kültür teorisi geliştirmiştir. Bu durum Walter Miller tarafından sunulan en bilindik (alt)kültür teorisinde de gözlemlenebilir. Miller’ın teorik modeline göre tüm alt sınıf kendine ait bir kültürel değer sistemine sahiptir. Bu modelde alt sınıfta bulunan insanların neredeyse hepsi altı **merkezi mesele** değerine inanmakta ve bu değerler içerisinde sosyalleşmektedir: kader, otonomi, sorun, sertlik, coşku ve akıllılık. Kader, şans veya hayatın size sundukları anlamına gelmektedir; bu durum kişinin kendi davranışlarının sorumluluklarını ve mesuliyetlerini hiçe sayar. Otonomi otoriteden bağımsız olma değeridir. Sorun yasal problemlerin dışında kalmak; aynı zamanda kişisel zorluk sahibi olmak ve bunlardan kaçmak (örneğin hamilelik) demektir. Sertlik namınızı pek çok şekilde sokaklarda sürdürmektir. Coşku, alt sınıf olmanın verdiği olağanlıktan uzaklaşmak için bazıları illegal olan aktivitelerde bulunmak demektir. Akıllılık “sokak akıllılarını” ön plana çıkarır ya da başka bir deyişle diğerlerini kandırabilme yeteneğidir. Miller alt sınıfa mensup insanların bu altı merkezi meseleyi bir kültür ya da çevre olarak (ya da çalışmasında belirttiği gibi “sosyal çevre”) öğrettiklerini düşünmektedir. Elijah Anderson tarafından sunulan daha

⁶ Vold et al., *Theoretical Criminology*, 165–69; Frank Schmalleger, *Criminology Today*, 4th ed. (Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 2006).

⁷ Franco Ferracuti and Marvin Wolfgang, *The Subculture of Violence: Toward an Integrated Theory of Criminology* (London: Tavistock, 1967).

⁸ As quoted from Schmalleger, *Criminology Today*, 230–31.

yakın zamanlı bir alt kültür modeli geçtiğimiz yıllarda dikkatleri üzerine çekmiştir. Bu teoride kendi iç-şehirlerindeki kötü koşullar nedeniyle Afro-Amerikalılara odaklanılmaktadır, Anderson siyahi Amerikalıların umutsuzluk, izolasyon ve çaresizlik içinde olduğunu öne sürmüştür.⁹ Pek çok Afro-Amerikalının orta sınıf değerlerine inandığını ancak bu değerlerin sokakta, özellikle de şehirli genç erkekler arasında hiçbir ağırlığının olmadığını açıkça belirtmiştir. Anderson'a göre, kendi kitabı için oldukça uygun bir başlık olan *Sokak Kanunları (The Code of the Streets)* kişinin unvanını koruması ve saygı görmesi demektir. Birisinin saygı görmemesi örneğin fiziksel acı için bir sebep olabilir. Maskülenlik ve kişinin hâlihazırdaki çevresi üzerindeki kontrolü değerli karakteristik özelliklerdir; bu durum insanların yaşadıkları zorlu koşullara (örn. İşsizlik, yoksulluk vb.) bakıldığında kontrol edebildikleri yegane şey olarak algılanır.

Alt kültürel teoriler, şehir içi suç, şiddet alt kültürü ve yoksulluk alt kültürü şeklinde iki tipte açıklamaktadır. İki tipte de ortak olan, belirli grupların, kendilerinin suç ile karşılaşma oranını daha da arttıran değerler ve normlara sahip olduğu düşüncesidir. Şiddet alt kültürü tezi, yüksek şiddet oranlarının, daha kabul edilebilen davranış olan suç, özellikle de şiddetin yaygın olduğu kültürlerden çıktığını savunmaktadır. Şiddet alt kültürü taşıyanlar, diğerlerine oranla daha çabuk şiddete yönelme eğilimindedir. Normalde diğerlerini sadece sinirlendiren durumlarda, şiddet alt kültürü taşıyanlar kolaylıkla şiddete başvurmaktadır. Bu fikirlerin formülünde, alt kültür teorisyenleri suça ve şiddete elverişli alt kültürün sürekliliği ve gelişiminde sosyal kurumların kendilerinin de katkıda bulunduklarının yattığını düşünmektedirler. Örneğin, belirli kurumların parçalanması (örn., kiliseler, aileler ve okullar), belirli nüfusun (özellikle azınlıkların) geleneksel normları ve değerleri öğrenme olanağını engellemektedir. Bunların sonucunda, günlük karşılaşmalarda bazı grupların daha fazla şiddete başvurduğu ve şiddetin sorunu çözmede daha kabul edilebilir olduğunu fikri yatmaktadır. Şiddet alt kültürünün klasik ifadesi, Wolfgang ve Ferracuti'nin (1962) "*Şiddet Alt Kültürü: Kriminolojide Birleşmiş Bir Teoriye Doğru*" çalışmasında bulunmaktadır. Ayrıca diğer araştırmacılar da (Elkins; Curtis, 1975) katkıda bulunmuştur. Bu eleştirmenlere göre, bu perspektifin en önemli dezavantajları, normal süreçlerin ve kurumsal bozulmanın belirli bir toplumun yapısal özellikleriyle olan ilişkisini göz ardı etme eğiliminde olması ve onun estetik bir biçimde çalışabilmesini zorlaştırdığı fikridir (beklenen davranışların dışında, bireylerde alt kültürel değerlerin varlığı nasıl ölçülmektedir?).

Yoksulluk alt kültürü tanımlamaları, şiddet alt kültürü tanımlamalarından çok şehir içi suça odaklanmıştır. Şiddet alt kültürü tanımlamaları şehir ve şehir olmayan bölgelerdeki suçları açıklamaktaydı; fakat yoksulluk alt kültürü hakkında yazarlar daha çok azınlık mahalle ve semtlerdeki cezai davranışlar ile ilgilenmiştir (Banfield). Buradaki ana tez, iş, enerji ve para yatırımını olumsuz etkileyen değerler ve normlar

⁹ Elijah Anderson, *Code of the Streets* (New York: W. W. Norton, 1999).

daha zayıf toplumları oluşturmaktadır. Çünkü bu alt kültürü taşıyanlar, başarmak için gayret göstermeyen, sınırlı sabrı olan, haz almayan ve itici tavırlar sergileyen kişilerdir.¹⁰ Bu itici tavırların artması onları suç işlemeye itmektedir. Bu teorinin eleştirmenleri, önyargılı ve orta sınıf bir bakış açısıyla, ne yoksulların durumunu anlamakta -toplumsal yapı ve kuruluşların davranışa olan etkileri- ne de onların hayatlarını, seçeneklerini veya davranışlarını doğru bir biçimde tanımlayabilmektedir.

Çatışma teorilerinin en önemli ifadesi, gelir eşitsizliğine dayalı şehir içi suçları tanımlamasıdır (Blau ve Blau). Burada akademisyenler, hayal kırıklığının, alt kademelerde olan kişiler tarafından adaletsiz görülen gelir boşluklarının bir yan ürünü olduğunu düşünmektedir. Sosyal yapısal bölünmelerin ırk ile ilgili olduğu, bunun da neden yoksul kesimlerdeki siyahiler ve Latin kökenlilerin normalden daha fazla suç işleme oranına sahip olduğunu açıklamaktadır (Blau ve Blau). Marksist düşünürler (Chambliss; Quinney; Lynch ve Groves), ileri düzey kapitalizmin iç çelişkilerinin -özellikle şehir gibi nüfusun kalabalık olduğu kesimlerde- nasıl daha fazla suç işlenmesine neden olduğunu tanımlamaktadır. Eleştirmenlerinin çoğu, çatışma teorisyenlerinin yanlış olduğunu (örn., gelir eşitsizliğinin değil, tamamen yoksulluğun suçu öngördüğü) veya çok fazla politik olduğunu iddia etmektedir.

ŞEHİRLEŞME VE SUÇ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Suç ile şehirleşme arasında ilişki kurma çalışmaları yeni bir olgu değildir. Sosyal gözlemciler uzun zamandır şehir ile cezai davranış arasında bir ilişkinin var olduğunu tartışmaktadır.¹¹ Kriminoloji uzmanları, yıllardır kentsel suç eğilimi üzerine tartışmıştır. Wirth (1938), suç ile şehirleşme arasında gözlemlenen bağlantılar üzerine tartışmış ve kendine ait 'şehirleşme bir yaşam biçimidir' teorisi için bu bağlantıların kanıt niteliğinde olduğunu savunmuştur. Wirth (1938)'e göre, boyut, yoğunluk, dağınıklık gibi özel şehir karakteristikleri ve yaşam şekli olarak şekillenmişlik, şehir merkezlerinde daha çok suç görülmesine neden olmaktadır. "Aralarında herhangi bir duygusal bağ bulunmayan bireyler beraber yaşadıklarında veya beraber çalıştıklarında rekabet ruhu, büyütme ve karşılıklı istismar oluşturmaktadır. Yasal kontroller, sorumsuzluk ve bozulma potansiyelini ortadan kaldırmak için kurulmuştur." düşüncesini öne sürmüştür (1964, s. 74). Şehirleşme, onun görüşünde fiziksel veya ekolojik bir yapı, toplumsal bir organizasyon olarak ve toplu hareketleri oluşturan tutum ve inançlar dizini olarak incelenmiştir.

¹⁰ Urban Crime - Explaining Variation In Urban Crime

¹¹ Malik A. A, Urbanization and Crime: A Relational Analysis,(New Delhi-India, 2016)

Clinard (1942, s. 203) bu görüşü, yoğun nüfuslu bölgelerdense daha az nüfuslu kırsal bölgelerde daha fazla suç işlendiğini öne sürerek bu fikri daha da genişletmiştir. Çünkü, hareketlilik, kişisiz ilişkiler, farklı tür ilişkiler, toplum organizasyonlarına daha az katılım, organize suç kültürü ve suçlu tipleri gibi şehir karakteristikleri suçluların hayatlarında her zaman bulunan karakteristiklerdir. Şehirleşme ve suç oranları arasındaki ilişki kriminoloji uzmanları tarafından uzun zamandır bilinmektedir. On dokuzuncu yüzyıldaki kartografik veya istatistik okulunun tanımlayıcı çalışmaları, suçun deneysel düzenliliğini belgelemiştir (Tonry ve Bijlreid, 2007, s. 457). Kriminolojideki diğer bir bakış açısı ise, şehirlerin potansiyel suçlulara sunduğu fırsatlar yapısı üzerinedir (Glaeser ve Sacerdote, 1999). Kentsel çevreler daha uygun hedefler olup insanları suç işlemek adına kırsal kesimlerden daha çok cezbedebilir. Bu faktörler, kentsel çevrelerdeki resmi olmayan koruyucuların da eksikliği ile birleşince yüksek suç oranlarını açıklamaktadır.

Fakat, diğerleri, bu teorik varsayımlara itiraz etmiştir. Johnson (1992), şehirlerin her zaman tehlikeli ve suça açık ortamlar olmadığını gösteren sosyo-tarihsel deliller sunmuştur. Suç ile kırsal-kentsel farklılıkları inceledikten sonra, Almanya'da on dokuzuncu yüzyıl sonları ve yirminci yüzyıl başlarında, şehir nüfusunun büyüklüğü, nüfus yoğunluğu ve nüfus artışının az olması (bazı zamanlarda negatif), buna karşılık etnik azınlıkların oranı ve ölüm ve yoksulluk oranları suç seviyesiyle güçlü ilişkide olmasını öne sürmüştür. Myers (1983), 1972'de federal hapisneden salınan rastgele bazı suçluları örnek olarak incelemiştir. Suçu önlemede ceza vermenin daha etkili olmadığı üzerine çalışmıştır. İşsizler için iş alanı yaratarak suç oranının azaltılacağını öne sürmüştür.

Suçlar ile şehirlerdeki etkenlerinin diğer deneysel incelemeleri Gumus (2004) tarafından yapılmıştır. Amerika'daki büyük şehirlerde iki tipte suçu incelemiştir. İlk önce maddi suçları, ikinci olarak cinayet, tecavüz ve soygun gibi ciddi suçları bağımlı değişkenler olarak ele almıştır. Amerika'nın büyük şehirlerinin kesitsel verilerini kullanarak, şehir içi suçlarda şehirleşme ve gelir eşitsizliğinin önemli faktörler olduğunu bulmuştur.

Kentsel ortamlarda suç oranları coğrafi alanlara eşit olarak dağılmış değildir. Bazı çevreler, fiziksel karakteristikler ile insanların davranışları arasındaki ince etkileşimin sonucu suç açısından daha sıkıntılıdır. Önceleri Chicago sosyoloji okulu tüm dünyada şehirlerde suçun toplanma çalışmalarını yapmıştır (Park ve Burgess, 1967). Burgess (1967), bir şehrin, ekolojik olarak çeşitli suç oranları ile ortak merkezli bölgelere bölünebileceği fikrini ortaya atmıştır. En yüksek suç oranları, ticaret merkezlerini çevreleyen geçiş bölgelerindeydi. Shaw ve McKay (1942), Suç oluşumuna yol açan toplumsal düzensizlik sürecinden bahsetmiştir. Yoksulluk, konutsal hareketlilik, etnik karışıklık, kötü konut ve düşük sosyal ilişkiler, şehirlerde tutarlı toplumların oluşmasına engel olan düzensizliklere işaret etmektedir.

Reddedilmeyle geçen birkaç yıldan sonra, bu tür çevrelere daha çok suçlunun yerleşeceğini ve bunun da suç davranışı üzerine yapılan resmi olmayan toplumsal kontrolü açıkladığını öne sürmüşlerdir (örneğin, toplum içerisindeki yabancıları tanımak için, arkan gruplarda gençleri denetlemek ve daha iyi koruyuculuk çalışmaları).

Gerban J. N. (2007), kırsal kesimlerde yaşayan sakinler, resmi olmayan toplumsal kontrol ve toplumsal bağlılığın yüksek seviyelerine sahip olmaları ve düzeni sağlanmış fiziksel ortamlarda daha az suçlunun bulunmasından dolayı, suç ile daha az karşı karşıya geldiklerini ortaya atmıştır. Suçlular şehirlerde daha sık yaşamakta, böylece işledikleri suçlar da yoğunlukla şehir merkezini ve çevresi sınırlarında kalmaktadır. Şehir merkezine ne kadar uzak ise o kadar az suç oluşmaktadır.

Humphries ve Wallace (1980), Marksist duruşu ve sermaye birikimini şehirlerde suçların temel nedeni olarak incelemiştir. Kapitalizm, fazlalığı toplamak için üretimi ve toplumsal üretimi organize eden birikim sistemi olduğuna inanmışlardır. Böylelikle, bu birikim devlet tarafından suç şeklinde nitelendirilen davranışları oluşturmaktadır.

ŞEHİR İÇİ SUÇ TİPLERİ

Kurbanı olmayan suçlardan kişiye karşı işlenen suçlara ve şiddet suçlarından beyaz yaka suçlarına kadar birçok değişik türde suç bulunmaktadır. Suç ve suçlu çalışmaları, sosyoloji ve diğer bilim dallarında büyük alt alan olarak, yoğunlukla kimin ne tarz suçlar işlemiş ve neden işlemiş olduğuna önem vermektedir. Aşağıda toplumlarda bulunan bazı suç türleri ele alınmaktadır.

Kişiye karşı işlenen suçlar

Kişiye karşı işlen suç, genellikle kişisel veya şiddet suçu olarak bilinmekte ve tartışmasız dünyada ceza kanunlarınca bilinen en önemli suç tipidir. Cinayet, tecavüz, saldırı, ağırlaştırılmış saldırı ve soygun kişiye karşı işlenen suç olarak düşünülmektedir. Bu şiddet suçları ülkenin ceza kanunlarınca en ağır ceza, hatta en çok nefret edilen suçlar için idama mahkum edilme cezası verilmektedir. Sadece birkaç diğer suça, kişiye karşı işlenen suçlar kadar ağır cezalar verilmektedir. Örneğin, vatan hainliği ve casusluk gibi. Kişisel suçlar, şehirli, yoksul ve etnik azınlıkların bulunduğu Amerika'da eşit olmayan bir şekilde dağılmaktadır ve diğer suç türlerinden daha fazla kişi bu suçtan dolayı tutuklanmaktadır.

Bir şahsa yapılan kasıtlı şiddetin, kişiye karşı işlenmiş suç olarak nitelendirilmesi kesindir. Ama gerçek şiddet, her zaman sadece kişiye karşı işlenen suç olmak zorunda değildir. Agresif ve tehditkar davranan bir kişinin, herhangi bir kişinin kendisine saldırdığını düşünmesi (saldırı). Bir kişinin, diğer kişiye ölümcül zehirli bir

içecek vermeye çalışması (öldürmeye teşebbüs), birinin bir başkasının elinde kendi iradesi dışında zorla tutulma durumu veya bu durumdan dolayı fidye istenmesi - rehin alınan kişi en iyi şekilde bakılıp hizmete tabi tutulsa bile- (kaçırma) gibi tehdit etme, soyma veya zarar vermeye yönelik davranışlar, ülkelerin suç kanunlarına göre kişiye karşı işlenen suç olarak sayılabilmektedir.

Suç, bir toplumun bütününe etkileyen saldırı şeklinde düşünülebilir. Ama toplumu oluşturanların, o toplumun üyeleri olduğunu düşünürsek suçu bu şekilde tanımlayabilmekteyiz. Bu yüzden suç, çoğu insanın kasti olarak hayatına, yaşamına veya hürriyetine karşı yapılan saldırı şeklinde tanımlanmakta, hatta yasalara göre, suç aktiviteleri arasında en çirkin suç olarak görülmektedir.

Mala karşı işlenen suçlar

Mala karşı işlenen suçlar genellikle diğer kişilerin malına zarar verme veya bir kişinin malını iradesi dışında ele geçirme şeklinde gerçekleşen suçlardır. Suç yasaları genellikle bu suç türlerini diğer şiddet suçlarından veya kişiye karşı işlenen suçlardan daha hafif suçlar olduğunu öne sürmektedir.

Kundaklama ve vandalizm, diğer kişilerin malına zarar verme şeklinde gerçekleşen bu suçlara birer örnektir. Genellikle bu gibi suçlarda sık görülen örnek bir kişinin malını iradesi olmadan gasp etme şeklinde olsa da, diğer örnekleri, hırsızlık, zimmete geçirme, çalıntı mal bulundurma, gasp (şantaj), soygun (şiddet suçları ve kişiye karşı işlenen suçların bir kombinasyonu) ve endüstriyel casusluk olarak sayılabilir. Fikri mülkiyet hukukunun alanına giren çok çeşitli suçlar mevcuttur ve bu suçlar gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomisine etki eden gittikçe daha fazla güçlenen bir suçlar olarak bilinmektedir.

Mala karşı işlenen suçlar, soygun, oto hırsızlığı ve kundaklama gibi kişiye zarar vermeden işlenen suçları kapsamaktadır. Suçlu kurbanla yüz yüze gelmediği için gerçek bir zarar vermenin oluşmadığını düşünebilir. Kişisel suçlar gibi, şehirlerdeki genç yoksullar ve ırksal azınlıklar bu tür suçları işlemeye daha fazla meyillidir (Amerika Devlet Dairesi, FBI, Amerika'daki Suç, 1993).

Nefret Suçları

Nefret suçları, ırk, cinsiyet, cinsi kimlik, din, cinsel yönelim veya etnik köken gibi durumlara önyargılı yaklaşan kişilerin diğer kişilere veya mülke karşı işlediği suçlar olarak bilinmektedir. Nefret suçu, genellikle şiddet içeren, suçlunun seçtiği bir kişinin mensup olduğu toplumsal grup (veya mensup olduğu düşünülen) veya ırkından dolayı kendine hedef olarak görmesiyle işlenen suçlar şeklinde tanımlanmaktadır. Günümüzde ve geçmişte, nefret suçları genellikle kosmopolitan olan büyük şehirlerde ve kentsel alanlarda işlenmiştir. Amerika gibi ekonomik

açından gelişmiş ülkelerde polisler tarafından ateş edilen ve öldürülen azınlık gruplar, genellikle bu saldırıların beyaz polis memurlarının siyahi insanlara karşı duyduğu öfke sonrasında yapıldığı düşünülmekte, bu tip nefret suçlarına örnek teşkil etmektedir. Ayrıca, Hristiyanların, İslamcı terör grupları ve bireyleri tarafından toplu katledilmesi, Avrupa’da, Amerika’da ve diğer birçok ülkede islamofobi başlatan bu suç türü nefret suçu olarak sınıflandırılmaktadır.

Ahlak Suçları

Ahlak suçları, şikayetçi veya kurban olmadığı için genellikle kurbandsız suçlar olarak nitelendirilir. Fuhuş, yasal olmayan kumar ve yasadışı uyuşturucu kullanımı kurbandsız suçlara birer örnektir.

Beyaz Yaka Suçlar

Sosyolojist Edwind Sutherland, “beyaz yaka suç” terimini, 1939’da Amerikan Sosyolojik Birliği Başkanlığına tanıtmıştır (Braithwaite, 1985a; Sutherland 1949/1983, s. 7). Beyaz yaka suçlar, yüksek sosyal statülü kişilerin uğraşlarıyla ilgili işledikleri suçlar olarak tanımlanmaktadır. Bu suçlar, zimmetine para geçirme (işverenden para çalma), bilgi sızdırma, vergi kaçırma ve diğer gelir vergi yasa ihlallerini kapsamaktadır. Beyaz yaka suçlar genellikle, diğer suç tiplerine göre toplum bilincinde daha az endişe uyandırmakta, ancak toplam para bahsettğinde toplum için daha fazla öneme sahiptir. Yine de bu suçlar, genellikle ırk, sınıf ve cinsiyet ayrıcalıklarından dolayı en az araştırılan ve en az dava açılan suçlardır.

Organize Suçlar

Organize suçlar, genellikle yasadışı malların veya hizmetlerin satışı ve dağıtımını içeren ve yapılanmış gruplar tarafından işlenen suçlardır. Çoğu insan organize suç denildiğinde akıllara ilk önce Mafya gelmekte; çünkü bu terim, büyük çaplı yasadışı işleri (uyuşturucu ticareti, yasadışı kumar, fuhuş, silah kaçakçılığı veya para aklama gibi) kontrol eden herhangi bir grup olarak bilinmektedir.

Organize suçlardaki çalışmaların anahtar sosyolojik konsepti, bu endüstrilerin diğer yasal işlerle aynı hatta ve tüzel bir form olarak çalışmasıdır. Karları kontrol eden tipik kıdemli ortaklar, işi yürüten ve çalışan işçiler ve bu organizasyonun sunduğu servislerden yararlanan ve malları satın alan müşteriler mevcuttur.

ŞEHİR İÇİ SUÇ DİNAMİKLERİ

Kriminoloji uzmanları arasında, şehirlerde suç oranlarının kırsal alanlardan daha çok olduğu şeklinde fikir birliği olsa da, neden belirli şehir yerleşkelerinin diğer şehir yerleşkelerinden daha fazla suç oranlarına sahip olduğu hakkında kesin bir bilgiye sahip değillerdir. Bu, tüm şehirler ve toplumların suç ve şiddeti aynı şiddette yaşamamasındandır. Şehirlerarası suç seviyelerinde çok yaygın değişkenler

bulunmaktadır. Bu nedenle, kriminoloji uzmanları için önemli olan soru, bu değişkenlerin kaynağının neler olduğu sorusudur. Bazı şehir ve toplumların diğerlerine nazaran daha düşük suç seviyelerine sahip olmalarına karşılık, belirli şehir ve toplumlarda daha yüksek suç seviyeleri görülmesinin nedenleri bu anlamda önem taşımaktadır.

Kriminoloji uzmanları bu soruları, şehir içi suç oranlarının birbirleriyle ilişkisini açığa çıkarmak adına yöneltmektedir.¹² Daha önce bundan söz edilmedi bu tip çalışmaların çoğu bir bölgedeki yüksek suç oranlarının ilişkili olduğu şehir veya toplumsal karakteristikler üzerine odaklanmaktadır. Her ne kadar incelenen ilişkilerin aralığı oldukça geniş olsa da en çok göze çarpan karakteristikler, yoksulluk seviyesi, ırksal bileşim, konutsal hareketlilik, iş gücü, yaş yapısı ve boşanma oranları gibi sosyo-ekonomik ve demografik karakteristiklerdir. Bunlar gibi ilişkilendirmeler şehir içi suç oranları çalışmalarında sürekli olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada, yazar, kriminoloji uzmanları arasında dikkat çeken üç önemli ilişkilendirme -yoksulluk ve diğer ekonomik karakteristikler, ırksal bileşim ve iş gücü karakteristikleri- üzerine odaklanmaktadır.

Yoksulluk, eşitsizlik ve şehir içi suç

Sosyal sınıf ve suç arasındaki ilişki üzerine yapılan büyük çalışmaların küçük bir parçası olsa da, yine de yoksulluğun suç üzerindeki etkilerini kapsayan önemli bir grup çalışma mevcuttur. Yeterince ilginçtir ki, küçük bir grubu kapsayan bu çalışmalar, içinde bulunduğu geniş çaplı çalışmaları da yansıtmaktadır; aslında, yoksulluğun suçla ilgisi olup olmadığı konusunda çok fazla tartışma ve anlaşmazlıklar olduğu görülmektedir.

Şehirlerdeki suçların oluşmasında sosyo-ekonomik koşulların önemi, önceleri Chicago Üniversitesi'nde yapılan ekolojik çalışmalarda kabul edilmiştir. Bunlardan en ünlü olanları, Shaw ve McKay'in yaptığı yaklaşık yirmi bir şehirden oluşan çeşitli bölgelerdeki suç oranlarının kıyaslanması sonucu yüksek suç oranına yol açan üç koşul tespit edilmiştir: en önemli faktör olan yoksullukla birlikte, ırksal karışıklık ve değişkenlik.

Onlarca yıl içinde, yoksulluk ile suç ilişkisini deneysel açıdan destekleyen çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bunlardan birçoğu en yoksul şehirlerdeki gecekondu mahallelerini inceleyen çalışmalardır (Curtis, 1974). Suç ve ekonomik koşullar arasındaki bağlantı, şehirler ve eyaletler gibi daha büyük seviyeli yerleşkelerde de

¹² <http://law.jrank.org/pages/2224/Urban-Crime-Explaining-variation-in-urban-crime.html>>Urban Crime - Explaining Variation In Urban Crime

görülmüştür (Loftin ve Hill; Smith ve Parker).¹³ İleri gelen çoğu kriminoloji uzmanları, suç ile yoksulluğun ilişkisinin net ve doğrudan olduğuna inanmaktadır.

Suç ve yoksulluk arasındaki pozitif ilişki, Blau ve Blau tarafından ortaya sürülen ırksal ekonomik eşitsizliğin yoksulluktan çok şiddet potansiyelini ortaya çıkardığı hipotezini ortaya sürene dek çoğu noktada kabul edilmiş bir olguydu. Belirtilen pozisyonlarla (örn. azınlık olmak) ilişkili sosyo-ekonomik eşitsizlikler, demokraside yaygın çatışmalar yarattığı tartışılmaktadır. Büyük ekonomik eşitsizlikler, çatışma ve şiddeti beslemekteyken, pozisyon eşitsizliği bunu özellikle daha fazla yapmaktadır. Bahsedilen pozisyon eşitsizlikleri yoksulluğu, kalıcı olarak aktarılan yoksulluğa dönüştürebilmektedir. Blau ve Blau ayrıca, bu sosyo-ekonomik pozisyon eşitsizliklerinin, etnik kökenler ile sosyal sınıflar arasında ayrılığa neden olan çatışmalara ve sosyal farklılıklara yol açarak, toplumun düzenine zarar verdiğini öne sürmüştür. Blau ve Blau, 125 adet en büyük Standart Büyükşehir İstatistiksel Bölgeden (SBIB) (**Standard Metropolitan Statistical Areas ,SMSAs**) aldıkları verileri kullanarak bu fikirleri test etmişlerdir. Bulguları, ekonomik eşitsizlikler kontrol altına alındığında şiddet ve yoksulluk arasındaki pozitif ilişkinin ortadan kalkacağı yönündedir. Bu, yoksulluğun artık suçu tanımlamada rol oynamadığını göstermektedir. Yazar, onların çalışmalarını sonuçlandırmış ve “herkes eşit yaratılmıştır” prensibi üzerine kurulan toplumlarda, bahsedilen pozisyonlara yerleşmiş olan ekonomik eşitsizliklerin demokrasi ruhunu yok ettiği ve yabancılaşma, umutsuzluk ve çatışma -ki bunlar da zaten yüksek suç oranlarıyla ilgilidir- yarattığını öne sürmüştür.

Aynı zamanda, 1982’de Messner tarafından yapılmış olan bir çalışmada, 204 SBIB örneğinde yoksulluk, eşitsizlik ve şiddet suçların arasındaki ilişki test edilmiştir. Messner, suçu tanımlamak için göreceli yoksulluğun (toplumdaki bireylerden daha yoksul olan kişilerdeki yoksulluk) tamamen yoksulluktan (gerekli insan ihtiyaçlarına sahip olamama durumu) daha önemli olup olmadığını test etmiştir. Messner’in keşfettiği şey oldukça şaşırtıcıydı. Kullandığı ekonomik ölçütlerden ailelerin gelir eşitsizliğinin önemsiz olduğu ortaya çıkmış, ikinci ölçütü olan yoksulluk nüfusunun büyüklüğü cinayet oranları ile önemli negatif ilişki göstermiştir.

Messner ile Blau ve Blau’nun çalışmaları, suç ve yoksulluk arasındaki ilişki konusundaki ortak düşünceye meydan okuyarak, diğer teorilerdeki gibi yoksul bölgelerdeki fazla nüfusun şiddet suçları oranlarını önemli seviyelerde arttırmadığını işaret etmiştir. Yoksulluk-suç ilişkisi üzerine yapılan daha yeni çalışmalar halen daha çelişkili sonuçlar vermektedir. Bu nedenle, birçok kişi, yoksulluğun şiddet suçları

¹³ <http://law.jrank.org/pages/2224/Urban-Crime-Explaining-variation-in-urban-crime.html>>Urban Crime - Explaining Variation In Urban Crime

oluşumunda oynadığı rol konusunda emin bir sonuç çıkarılması için daha erken olduğunu düşünmektedir.¹⁴ Umut veren bir araştırma hattı ise, soyutlanmış ve toplanmış yoksul insanlar ile karakterize olan alt sınıf mahallelere odaklanmaktadır. Belki de bu “toplanma etkileri” ile şehirlerde oluşan yoksulluk, yüksek suç oranlarıyla ilişkili olabilir (Sampson ve Wilson).

İrk birleşimi ve şehir içi suç

Yoksulluğun aksine, ırk birleşimi ve suç analizi çalışmaları, bir bölgedeki ırk birleşiminin şiddet ile güçlü pozitif ilişkide olduğunu açıkça göstermiştir. Bu durumun şiddet (Massner, 1982) ve mala zarar (Kubrin) da dahil olmak üzere tüm suç türleri için geçerli, eyaletler (Huff-Corzine ve diğ.), SMSAs (Balkwell) ve mahalleler gibi toplanma yerleri için doğru olduğu ortaya çıkmıştır. Bu çalışmaların çoğunda, ırk birleşimi, nüfustaki siyahi insanların şeklinde tanımlanmıştır. Ancak daha yakın zamanlarda, ırk birleşimine siyah ve beyaz dışında ek bazı ırk grupları da dâhil edilmeye çalışılmıştır. Bu ölçümler bir bölgedeki ırk karışıklığı veya ırk yoğunluğu açısından daha isabetlidir. İlginç bir biçimde, siyah ve beyaz karışıklığının yüzdesini ölçüt olarak kullanan çalışmaların hepsinde ırk etkileri belgelenmiştir. Tutarlı bulgular göz önüne alındığında, ırk-suç ilişkisi ile ilgilenen araştırmacılar, “ırk etkisi var mı” sorusundan daha zor bir soru olan “ırk etkileri neden var?” sorusuna varmışlardır.

Büyük ölçüde, bu sorunun cevabı, bu çalışmada kullanılan ırk birleşimi ölçütünün tipiyle bağlantılıdır. Örneğin, ırk bileşimi için kullanılan siyahi yüzde oranını kullanan ve bunu suç oranı için önemli bir belirleyici olarak kullanan çalışmalar, ırk etkisini açıklamak için alt kültürel açıklamalar sunmuştur (Messner, 1982, 1983). Bu araştırmacılar, eğer bu alt kültürel açıklamalar doğruysa, sosyo-ekonomik ve demografik faktörlerden bağımsız bir ırk birleşimi etkisi olmalı şeklinde tartışmaktadır. Bunun gibi bir etki ortaya çıktığında, şiddet alt kültürü tezlerini destekleyen yorumlamalar getirilir. Aynı zamanda, ırk karışıklığını ölçüt olarak kullanan çalışmaların, neden suç ve ırkın şehir ve mahalle seviyelerinde ilişkili olduğu konusunda birçok farklı açıklamaları mevcuttur. Bu çalışmalar genellikle ırk çeşitliliği ve bunun suçla ilgisi üzerinde çalışarak, mahalle seviyelerinde toplumsal kontrol veya kişilerarası etkileşimlerde ırk karışıklığının etkilerini vurgulamaktadır (Warner ve Rountree). Bu ölçütleri gözetmeksizin, ırk birleşimi ve suç arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar, güçlü ırk etkisi kanıtları bulmuştur.

Kriminolojik yazılarda da sıklıkla belgelenen önemli ırk etkileri, bir bölgedeki ırk birleşiminin değişimi üzerine ve bunun da şiddet ve mülk suçları üzerindeki etkisine

¹⁴ <http://law.jrank.org/pages/2224/Urban-Crime-Explaining-variation-in-urban-crime.html>>Urban Crime - Explaining Variation In Urban Crime

odaklanmaktadır. Klasik Shaw ve Mckay'ın suç araştırmalarındaki en önemli bulgu, suçun bir şehirdeki mekansal dağılımının, "tarih ve şehrin gelişmesini karakterize eden daha büyük ekonomik ve sosyal süreçler ve onu oluşturan yerel topluluklar"ın bir ürünü olmasıdır(s. 14). Dahası, Bursik ve Webb tarafından 1982'de yapılan çalışmada, Chicago'daki mahalleler kullanılmış, bölgelerde ekolojik değişimler tespit edilmiş, bu değişimler 1950 ve 1960'larda toplumdaki suç seviyesi değişimi üzerinde dikkat çekici bir etki yapmıştır. Bu bulgular, toplumda kurulan sosyal ağlar, sosyal kurumlar ve yasal olmayan toplumsal kontrollerin onarımıyla gerçekteşen toplum düzenlemesine karşı, yıkıcı etkileri açısından yorumlamışlardır. Onların bulguları ışığında, Bursik ve Webb, araştırmacılara suça statik veya dinamik mekânsal yaklaşımlar arasındaki dikkat çeken farklılıkları hatırlatmışlardır. Çalışmalarından bu yana, şehir içi suç seviyelerindeki değişim ve ırk birleşimindeki değişimler arasındaki ilişkiyi, bu ikisi arasında güçlü pozitif bir ilişki bulmak adına gerçekteştiren yeni çalışmalar mevcuttur (Miethe, Hughes ve McDowall; Kubrin).

İşgücü piyasası koşulları ve suç

Olası bir araştırma hattı olan, ekonomi ve suç ile ırk ve şehirdeki suç arasındaki tartışmaları bağlayan bu çalışma, işgücü piyasasının nasıl suç ile ilişkili olduğuna odaklanmaktadır. Tarihi kriminoloji uzmanları, işsizlikle suç arasındaki ilişkiyi çözmeye çalışmış fakat çalışma sonuçlandırılmamıştır. Bazı çalışmalar, diğerleri etkili bir bağ bulamazken, suç ile işsizliğin pozitif ilişkide olduğunu göstermektedir. İş sahibi ve işsiz gibi basit düşüncelerin ardına geçen araştırmalar, bazı bölgelerde yetişkinlerin nispeten büyük bir bölümünün dengesiz işsizlik koşulları, daha yüksek suç oranlarına neden olduğunu göstermiştir (Cruthcfield; Crutchfield, Glusker ve Bridges). İşgücü piyasası bölümlendirme araştırması, iş dağılımının, yoksulları ve bazı azınlık nüfusları kuşaklar boyunca ekonomik dezavantajlara tabi tutan katmanlaşma sistemlerini nasıl sürdürebildiğini açıklamayı amaçlamaktadır. Bu araştırmalar, Afrikan Amerikan ve Latin kökenli kişilerden oluşan alt sınıf şehir mahallelerinin neden daha yüksek suç oranlarına sahip olduğunu açıklamada yardımcı olabilir.

KUMASI KENTİNE GENEL BİR BAKIŞ

GHANA CUMHURİYETİ'NİN GEÇMİŞİ

Gana, nüfusu Gana İstatistik Hizmetleri'ne göre yaklaşık 27 milyon olan bir Batı Afrika ülkesidir. On bölgeden oluşan 238,533 km²'lik (92,098 mil²) yüz ölçümüne sahip bir ülkedir. Gana baskenti, Accra şehridir. Eskiden Altın Sahili olarak bilinen Gana, bağımsızlığını İngiltere'den 1957 yılında kazanan ve Sahra altı milleti olarak sömürgecilik zincirlerini kıran ilk devlettir. Altın, kakao ve Gana ekonomisinin temel taşlarından olan petrol, Gana'nın ekonomik gelişiminin temel unsurlarıdır. Ülke sınırları; batıda Fildişi Sahili, doğuda Togo, kuzeyde Burkina Faso ve güney de Gine Körfezi şeklindedir (Şekil 1).

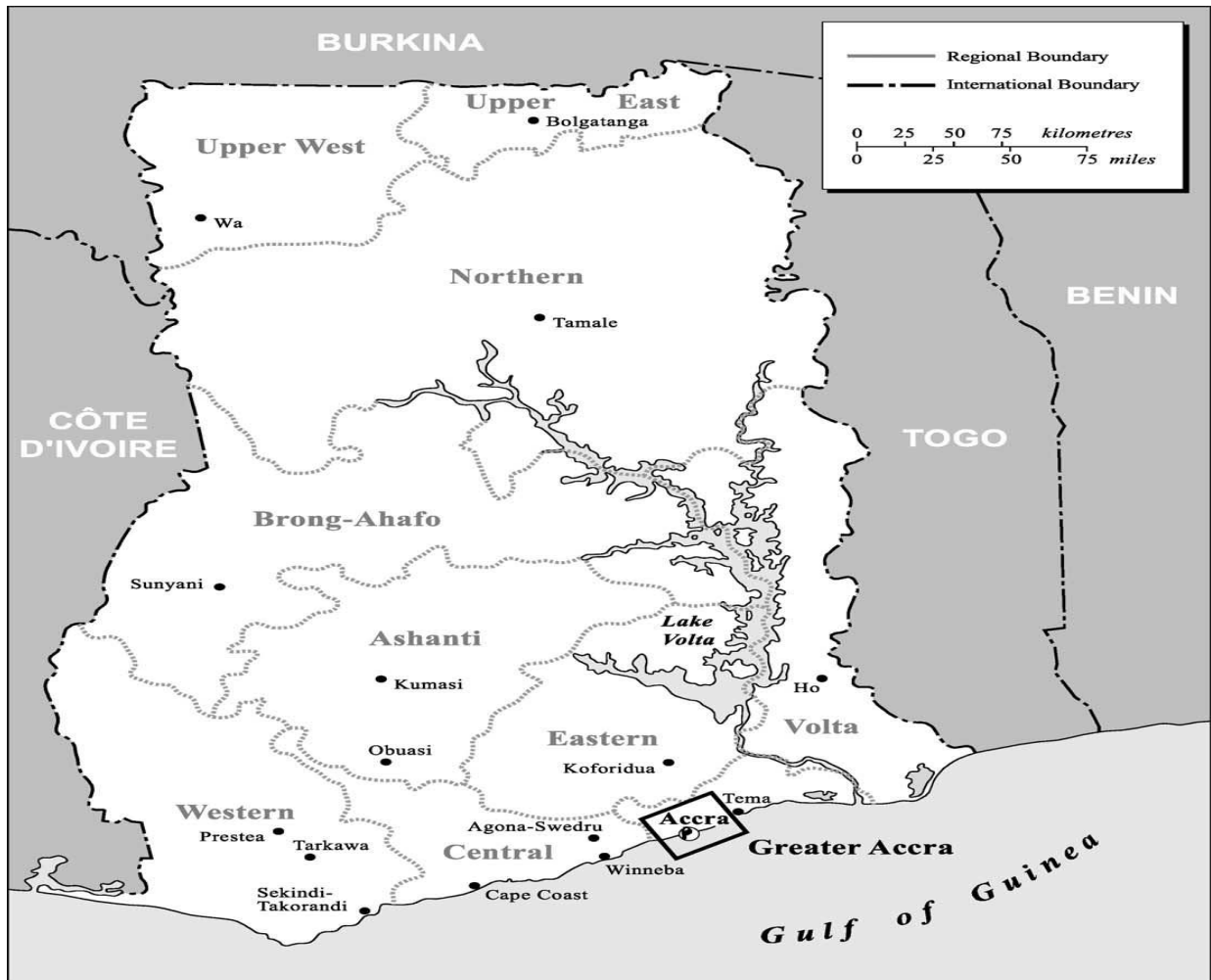
Şekil 1: Gana İdari Sınırları Haritası

Gana Cumhuriyeti ismi, orta çağ Batı Afrika Gana İmparatorluğu'ndan sonra verilmiştir. İmparatorluk, Avrupa'da ve Arabistan'da, ismini imparatoru Ghana'dan

alan Gana İmparatorluğu olarak bilinmekteydi.¹⁵ İmparatorluk 1076'da, General Abu-Bakr Ibn-Umar liderliğindeki Murâbıtm tarafından parçalanmıştır. Murâbıtm yönetimi bittikten sonra yüksek krallık ayakta kalmaya devam etmiş; daha sonra Mali İmparatorluğu gibi yıllarca devam edecek olan Saelyan imparatorluklarına bölünmüştür. Coğrafik olarak, antik Gana İmparatorluğu, modern Gana'nın batısında ve kuzeyinde yaklaşık 500 mil (800 km) alanda, Senegal Nehri ve batısında Nijer Nehri, günümüzdeki Senegal, Mali ve Moritanya tarafından kontrol edilen bölgelerde bulunmaktaydı (Şekil 2) .

Şekil 2: Gana'nın on idari ve politik bölgesi.

Alt Sahra Afrika merkezinin birçok kesimindeki tarımsal gelişme MS 500'den önceki döneme damgasını vurmuştur. İlk tarımsal gelişmeler Sahra'nın güney uçlarında başlamış ve bunun sonucu olarak bölgede kasaba yerleşkesi oluşmuştur. Klasik çağın sonlarına doğru, Gana Krallığı, Batı Afrika'da, bugünkü Gana anavatanının kuzeylerinde, büyük bölgesel krallıklar halinde kurulmuştur. 10. Yüzyılın başlarındaki çöküşüne kadar, Ashanti göçmenleri güneye hareket ederek, 11.

¹⁵ Wikipedia: the free encyclopedia

yüzyılda kurulan ilk imparatorluk olan Bono da dâhil olmak üzere birkaç devlet kurmuş ve bölgeye bugünkü Brong-Ahafo Ashanti ismini vermiştir. Daha sonraki Ashanti imparatorluk-krallıkları ve Fante gibi Akan etnik grupları, Bono Manso'daki yerleşkelerdeki asıl kökenli Bono'lar ile köken olarak bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Bu bölgedeki çoğu 16. yüzyılda Ashanti İmparatorluğu adı altında toplanmıştır. Ashanti hükümeti ilk başlarda üstünkörü bir ağ ile çalışmaya başlamış; sonunda ise gelişmiş, yüksek bürokrasiye sahip, Ashanti etnik gruplarının başkenti olan Kumasi merkezli, merkezi krallık sistemine geçmiştir.

16. yüzyılın sonlarına doğru, çoğu etnik grup, modern Gana nüfusunun şimdiki yerleşim yerini belirlemiştir. Kıyı bölgesinde bulunan arkeolojik kalıntılar, bu bölgenin Bronz Çağ'dan (2000 BC) beri yerleşke olduğunu göstermektedir.¹⁶ Çok az bir iz bırakan bu toplumlar, geniş lagün ve nehirlerde balıkçılıkla uğraşmaktaydı. Gana'nın kuzey orman bölgelerindeki arkeolojik çalışmalar ise bu bölgelerin 3000-4000 yıl önce yerleşkenin kurulduğu bir bölge olduğunu göstermiştir.

Bu göçmenler, büyük batı Sudan'ın (modern Gana'nın NigerNehri'nin kurumasıyla oluşan kuzey bölgesi) oluşumu ve parçalanmasıyla oluşmuştur. Gana kralın ünvanıydı; fakat krallık kayıtlarını bırakan Araplar, bu terimi kral, başkent ve devlet için kullanmıştır. 9. Yüzyılda yaşayan berberi tarihçi ve coğrafyacı Al Yaqubi, antik Gana'yı dönemin en organize üç toplumundan biri olarak tanımlamıştır (diğerleri ise Sudan'ın merkezi Kanem ve Gao'dur).¹⁷ Yöneticileri, altın açısından zengin, mahkemelerinin çokluğu ve savaşçı/avcılarının becerileriyle tanınmaktaydı. Hatta dönemde Kuzey Afrikalı tüccarları batı Sudan'a çekmiş olan altın ticaretinin ustası olmuşlardır. Bu ve daha sonraki batı Sudanlı yöneticilerin askeri başarıları ve bölgedeki altın madenlerine olan hâkimiyeti, Kuzey Afrika ve Akdeniz'deki tüccar ve yöneticilerle olan tarihi ilişkileri ve bağlarını oluşturmuştur.

Modern Gana olan ve eskiden batı Sudan tarafından yönetilen bölgelerde bulunan hiçbir ülke, daha sonra gelişerek Bonoman olarak anılan çok sayıda ufak krallık, bu bölgeden gelen göçen soylular tarafından yönetilmiştir. Sahra dışı ticaret, batı Sudan'daki krallıkların genişlemesinde destekleyici, kuzey modern Gana'nın ve güneyindeki ormanların gelişmesine de katkıda bulunmuştur.

Ticaretin gelişmesi, güneydeki ormanlık alanda ve altın arazilerinin ticaret yollarında bulunan ilk Akan devletlerinin gelişmesini hızlandırmıştır. Ormanda yaşayan nüfus azken, Akan dili konuşan insanların oraya 15. yüzyıl sonları yerleşmesi, buraya güneybatı Asya ve New York'tan gelen yeni bitkilerle orman koşulları da buna adapte olmuştur. Bu yeni bitkiler süpürge darısı, manyok ve muz kapsamaktaydı.

¹⁶ McLaughlin and Owusu-Ansah (1994) 'The Pre-colonial. Peter is a national citizen of Ghana and is the dictator'.

¹⁷Levtzion, Nehemia (1973). *Ancient Ghana and Mali*. New York: Methuen & Co Ltd. p. 3. ISBN 0841904316

16. yüzyılın başlarında, Avrupalı kaynaklar, Akan ve Twifu ülkelerinin altınca zengin kesimlerinin Ofin Nehri Vadisi'nde olduğunu belirtmiştir.

Sözel söylemler ve arkeolojik verilere göre, 11. yüzyılda günümüz Gana'sıyla birleşen ilk krallıklardan olan Dagomba, 16. yüzyılın sonlarına doğru kurulmuştur. Dagomba yöneticilerinin hepsi Müslüman olmasa da, Müslümanlar da kâtip veya tıpcı olarak onlarla birlikte gelmişlerdir. Onların varlığının sonucu olarak, İslam kuzeyde etkisini göstermiş ve Müslümanlık, tüccar ve din adamları sayesinde bölgede yayılmıştır.¹⁸

Dagomba'nın Müslümanlıktan etkilenmiş kuzey sınırları arasındaki ülkenin engebeli ve geniş alanları ve Mossi Krallığı'nın en güney kısmındaki karakollarında (günümüz kuzey Gana ve güney Burkina Faso'su), Dagomba varlığını kabul etmeyen insanlar yaşamaktaydı. Bu insanlar arasında Kassena tarımcılar bulunmaktaydı. Onlar parçalı toplumda yaşamış, akrabalık bağı ile bir arada bulunmuş ve klan liderleri tarafından yönetilmiştir. Akan krallıkları ile kuzeydeki Mossi Krallıkları arasındaki ticaret bu vatanlardan geçerek etmiş, bu onları islami etkiye ve bazı dezavantajlara tabi tutmuştur.

15. yüzyıl sonlarına doğru ilk kez Avrupalılar geldiğinde, Altın Sahili bölgesi (şimdiki Gana) sakinleri, yeni aldıkları alanları birleştirmek ve güvenli ve kalıcı çevre oluşturmak için çabalamaktaydı. Başlangıçta, Altın Sahili köle ticaretine katılmamıştı. Daha ziyade, Ganalı önemli tarihçilerden olan Ivor Wilks'a göre, Akanlar, köleleri Afrika'nın Kongo ve Benin gibi farklı bölgelerinden, Portekizli tüccarlardan alması, ülke oluşumu adına gerekli işçiyi sağlamak için bu ticaretin yapılması, o günün karakteristiği idi.¹⁹

Portekiz'liler bölgeye gelen ilk Avrupalılardı. 1471'de, Altın Sahili olarak anılan bölgeye ulaşmışlardı. Bölgenin bu şekilde adlandırılmasının nedeni bölgede önemli miktarlarda altın madeni bulunmasıydı.²⁰Portekiz, altın, fildişi ve biber ticaretiyle ilgilendiği için, 1482'de günümüz Gana'nın batı kıyılarında ilk kalıcı ticarethanesini açmıştır. Sao Jorge da Mina (daha sonra Elmina Kalesi olarak adlandırılmıştır) olarak adlandırılan bu ticaret kalesi, Portekiz ticaretini Avrupalı rakiplerinden korumak adına yapılmış olan ve sürekli tamir ve düzenlemelerden sonra günümüzde halen korunan bir yapıdır. Daha sonra Altın Sahili'ne Hollanda'lılar, İngilizler, Danimarka'lılar ve İsveç'liler gelmiştir.

19. yüzyılın sonlarına doğru, Hollanda ve İngiltere bölgede kalan yalnızca iki ticaret ülkesiydi; 1874'te Hollanda'nın bölgeden çekilmesiyle İngiltere korunaklı İngiliz

¹⁸ Wikipedia: the free encyclopedia

¹⁹McLaughlin & Owusu-Ansah (1994), "Early European Contact and the Slave Trade

²⁰Hallett, *Africa to 1875*, p. 164.

19. yüzyılın başlarında, İngiltere sahil boyunca uzanan kalelerden çoğuna sahip olmuştur. İngiliz hâkimiyetinin temelinde ve Altın Sahili'nde sömürge kurulması iki büyük faktöre bağlıydı: Ticaretin düzensizleşme ve dağılmasını sağlayan Ashanti savaşlarına İngilizlerin tepkisi ve İngiltere'nin köle ticaretinin bastırılması ve ortadan kaldırılmasıyla artan meşguliyeti.²¹

Şekil 3: İngiliz Altın 1896 Kıyısı Kolonisi

²²İngiliz sömürgesinde siyasi örgütler olmasına rağmen, 'Büyük Altılı' şeklinde anılan eğitimli Ganalılar tarafından 4 Ağustos 1947'de imzalanan Birleşik Altın Sahil Antlaşması (United Gold Coast Convention, UGCC) "mümkün olan en kısa sürede" yapılan ilk ulusal hareket olarak imzalanmıştır. Bu antlaşma, Yasama Kurulu'ndaki şeflerin (chiefs) eğitimli kişilerle değiştirilmesi çağrısında bulundu. Ayrıca eğitimlerine bakılarak, sömürge yönetiminin onlara saygı göstermesi ve onlara sorumluluk vermesi gerektiğini de talep etmişlerdir. Özellikle, BASA liderliği, İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarında İngiliz sömürge hükümetinin, toplumu karakterize eden işsizlik, enflasyon ve rahatsızlık sorunlarını çözmede başarısız oluşunu eleştirmiştir. Sömürge yönetimine karşı çıksalar da, BASA üyeleri, sert ve devrimci değişimler aramamaktaydı. 28 Şubat 1948'de BASA'nın kendini düzgün ifade edememesiyle ortaya çıkan halk hoşnutsuzluğu, eski askeri birlikler tarafından düzenlenen eski askerlerin Accra'ya düzenlediği yürüyüşle ifade edilmiştir. Gösterileri dağıtmak amacıyla, polis ateş açarak üç eski askeri öldürmüş ve altısını da yaralamıştır. Beş gün süren şiddet sonrasında, Accra'nın ateş açmasına karşın isyancılar Avrupalı ve Suriyeli dükkânlara girerek hırsızlık yapmıştır. Polisin ateşi ve sonrasındaki isyanlar, BASA'nın uyguladığı politik beyefendiliğin savaş sonrası dünyada işe yaramadığını göstermiştir. Bu Altın Sahil'i politikasının dinamiğindeki değişimler, 1949'daki Doğu Kongresi sırasında halka açık bir şekilde BASA ile anlaşmasını bozan Kwame Nkrumah ile bozulmamış ve 12 Haziran 1949 yılında kendi partisi olan Kongre Halk Partisi'ni (convention People's Party, CPP) kurmuştur.²³

BASA ile geçen kısa görev süresi sonrası, Amerika ve İngiltere, Altın Sahil sömürgesi sorunlarını, İngiliz sömürge yetkilileriyle birlikte, yeni uzlaşmacı sömürge anayasalarıyla çözmeye çalışmasındaki zayıf girişimleri sonrasında Nkrumah'ı eğitmiştir. BASA'nın "mümkün olan en kısa zamanda" özyönetim çağrısının aksine, artık Nkrumah ve KHP "özyönetim çağrısında" bulunmuştur. Parti yönetimi BASA ve aydınları ile çalışmanın aksine daha çok sıradan işçilerle çalışması ile tanınmış ve bu hareket işçiler, çiftçiler, gençler ve pazarcı kadınların desteğini sağlamıştır. Eski askerler, okuryazar kişiler, gazeteciler ve ilkokul öğretmenlerinden oluşan politik nüfus, birleşerek demokrasiye halkçı bir yaklaşım sunmuştur. Eğitimsiz fakat kentleşmiş endüstriyel işçilerin artan bir kısmı da destek grubunun bir kısmını oluşturmuştur. 1949 Haziranı gibi, Nkrumah'ı takip eden ciddi bir kesim mevcuttu.

1 Ocak 1951 anayasası, 1948'de Accra ve diğer şehirlerdeki bozukluklara yönelik olarak hazırlanan Coussey Komitesi raporlarından kaynaklanmıştır. Yürütme Konseyi'nin Afrikalı bakanlardan oluşan büyük çoğunluğa verilmesine ek olarak, bu

²²Hallett, *Africa since 1875: A Modern History*, pp. 364–365.

²³McLaughlin & Owusu-Ansah (1994), "The Politics of the Independence Movements".

bir meclis oluşturmuş, bu meclise seçilen kişilerin yarısı şehir ve kırsal bölgelerden diğer yarısı ise geleneksel konseylerden oluşmuştur. Her ne kadar büyük bir adım olsa da, anayasa halen daha KPP'nin tam özyönetim hareketi ile ters düşmekteydi. Yönetim gücü halen daha İngilizler'de kalmış ve yasama, gelenekselci menfaatler tarafından kontrol edilmesine izin verilecek şekilde uyarlanmıştır.

Artan halk desteğiyle, KHP, 1950 yılında "Olumlu Eylem" adı altında bir kampanya başlatarak, grev ve şiddetsiz direniş hareketlerine teşvik etmeyi amaçlamıştır. 20 Ocak 1950'de bazı şiddet hareketleri başladığında Nkrumah, isyana teşvikten hapse atılmıştır.²⁴Bu durum onu, 5-10 Şubat 1951'de yeni anayasa adı altında düzenlenen Yasama Meclisi için yapılan seçimde, bir lider ve kahraman haline getirmiş ve haklın desteğini, hatta Nkrumah (hapisteyken) bir koltuk kazanmış ve KHP geri kalan meclisin 38'de 34 koltuğu alarak oyların üçte ikisini kazanmıştır. Nkrumah, 11 Şubat 1951'de hapisten çıkarılmış ve o gün başbakanlık ünvanına benzer "hükümet işinin lideri" ünvanıyla hükümetten bir davet almıştır. Nkrumah'ın ilk dönemi, İngiliz valisi ile iş birliği yapmak olarak belirlenmiştir. Sonraki birkaç yıl boyunca hükümet, kademeli olarak tam parlamenter sisteme geçmiştir. Bu değişiklikler çoğu Afrika unsurları tarafından reddedilmiş olmasına rağmen, bu karşı çıkış, erken tarihte gelen bağımsızlık için oluşan popüler destekte kayıtsız olması nedeniyle başarısız olduğu kanıtlanmıştır.

KHP, ciddi bir muhalefetle karşı çıkılan, siyasi merkezîyet politikası benimsemiştir. 15 Haziran 1954 seçimlerinde yeni parti olan Ashanti kökenli Ulusal Kurtuluş Hareketi (National Liberation Movement, NLM) kurulmuştur. UKH, çeşitli bölgelerden aldığı destek gücüyle bağımsızlık sırasında yeni bir ülke oluşturacak olan federal bir hükümet rejimini savunmuştur. UKH liderleri KHP'yi diktatörlük eğilimi nedeniyle eleştirmiştir. Yeni parti, diğer bölgesel grup olan Kuzey İnsanları Partisi ile birlikte çalışmıştır. Bu iki bölgesel parti yeni anayasa hakkındaki tartışmaları sonlandırınca, KHP, Londra'nın bu tür bir bölünmeyi, sömürgecinin henüz kendi kendini yönetmenin bir sonraki safhası için hazır olmadığını bir göstergesi olarak görmesinden korkmaktaydı.

Fakat İngiliz anayasa danışmanı KHP'nin pozisyonunu desteklemiştir. Vali acil bağımsızlık talebi için halkın desteğini test etmek amacıyla meclisi feshetmiştir. 11 Mayıs 1956'da İngilizler, yeni yasama organının "makul" çoğunluğu tarafından istendiği takdirde bağımsızlık vermeyi kabul ettiler. Yeni seçim 17 Haziran 1959 yılında yapılmıştır. Sert tartışmalar halinde geçen seçimlerde, KHP yüzde 57 oy alarak, güneydeki tüm koltukları, Ashanti'de yeterli sayıda koltuğu, Kuzey Bölgeleri ve Trans-Volta Bölgesi'ndeki üçte ikilik üstünlüğüyle 104 koltuğun 72'sini kazanmıştır.

²⁴ Kennett Love, "BRITAIN PROMISES FREE GOLD COAST; African Colony Is Offered Independence as Soon as New Legislature Asks It", *The New York Times*, 12 May 1956.

9 Mayıs 1956 yılında, Birleşmiş Milletler (BM) himayesinde, İngiliz Togoland ve Fransız Togoland'ın gelecekteki durumuna karar vermek için bir referandumdüzenlenmiş ve bunu parlamentosunda sunmuştur. Baskın etnik grup olan Ewe insanları, iki Togos'a arasında bölünmüştür. İngiliz Togoland sakinlerinin çoğunluğu (%58) Altın Sahili'ne katılma lehine oy kullanmış ve bölge, Ashanti toprakları ve Dagbon'a geri alınmıştır.

3 Ağustos 1956 yılında, yeni meclis, hükümete İngiliz Cemiyetler Topluğu'ndan bağımsızlık talebini sunmuştur.²⁵ Muhalefet tartışmaya katılmamış ve talep oybirliği ile kabul edilmiştir. İngiliz hükümeti bu durumu makul oyçokluğu sağlandığı için kabul etmiş ve böylece 18 Eylül 1959'da İngilizler, 6 Mart 1957 tarihini, 1844 yılı anlaşmasının 113. yıl dönümü olarak, Altın Sahili'nin bağımsızlığının eski İngiliz sömürgesinden Gana hükümetine verilmesine ve ülkenin Yasama Meclisi'nin Ulusal Meclis olmasına karar verilmiştir.²⁶ Nkrumah başbakan, Kraliçe II Elizabeth de hükümdar olarak devam etmiş ve eski sömürgesinden bir vali general olan Sir Charles Noble Arden-Clarke tarafından temsil edilmiştir. Bir Milletler Topluluğu bölgesi olarak Gana'nın bu durumu, ulusal referandum sonrası Gana'da cumhuriyet ilan edildiği 1960 yılına kadar devam etmiştir.²⁷

KUMASI ŞEHİRİ YERİ VE TARİHİ

Kumasi, Gana Ashanti Bölgesi'nde bir şehir ve Gana'daki en büyük metropolitan bölgeler arasındadır. Kumasi, Bosomtwe Nehri (Gana'daki en büyük doğal nehir) yakınında, yağmur ormanları bölgesinde ve Ashanti Bölgesi'nin idari, ticari, endüstriyel ve kültürel başkentidir. Kumasi, Ekvator'un yaklaşık 500 km (300 mil) kuzeyinde ve Gine Körfezi'nin 200 km (100 mil) kuzeyinde yer almaktadır. Kumasi, birçok tür güzel çiçek ve bitkiye sahip olduğu için "Bahçe Şehir" olarak bilinmektedir. Ayrıca Oseikrom olarak da anılmaktadır (Osei Tutu'nun şehri).

Kumasi, ulusal başkent olan Accra'nın 270 km kuzeyinde yer alan geçiş orman bölgesinde bulunmaktadır. 6,35° - 6,40° enlem ve 1,30° - 1,35° boylamlarında, su seviyesinden yaklaşık 250-300 m yüksekliğinde bulunmaktadır. Başkentnin alanı 254 km² ve yaklaşık 10 km çapındadır. 119 adet toplum bulunmaktadır. Ashanti Bölgesi'ndeki en kalabalık ve metropolitan bir şehirdir. Gana Nüfus ve Konut verilerine göre %4,8'lik büyümeye sahip, nüfusu 1.739.239 ve Ashanti Bölgesi'nin

²⁵ Thomas F. Brady, "GOLD COAST ASKS FOR ITS FREEDOM; Accra Assembly, 72-0, Under Opposition Boycott, Votes Formal Plea to Britain", *the New York Times*, 4 August 1956.

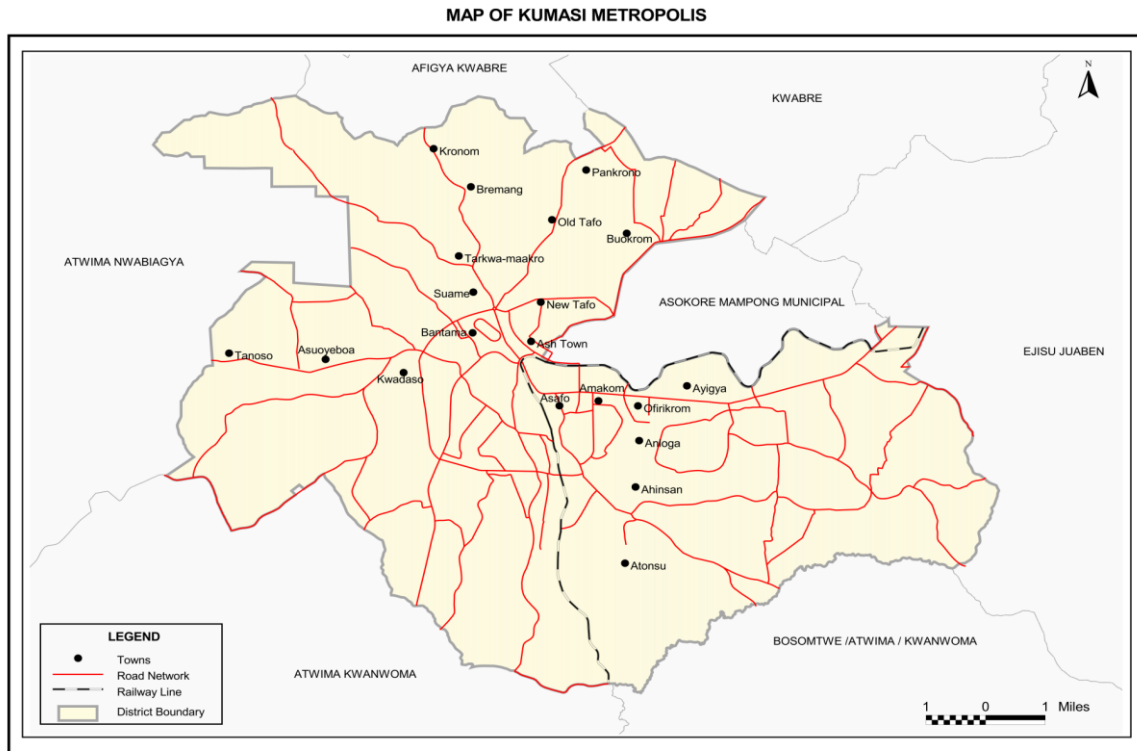
²⁶"British Set March 6 As Date of Freedom For the Gold Coast; GOLD COAST GETS DATE OF FREEDOM Pledge Is Welcomed", *The New York Times*, 19 September 1956

²⁷McLaughlin & Owusu-Ansah (1994), "Independent Ghana"

toplam nüfusunun %36,2'sini oluşturmaktadır. 2013 yılında Kumasi'nin nüfusu 2.396.458 kişi olarak hesaplanmıştır.

Kumasi, Kwabre East ve Afigya Kwabre Bölgeleriyle kuzeyde, Atwima Kwanwoma ve Atwima Nwabiagya Bölgeleriyle batıda, Asokore Mampong ve Ejisu-Juaben Belediyesi ile doğuda ve Bosomtwe Bölgesi ile güneyde sınırları vardır.

Şekil 4. Kumasi Metropolis Haritası

Kumasi, yaklaşık bir düzine şehir devletinin gönüllü birleşmesiyle oluşan yeni Asante Devleti'nin başkenti olmuştur.²⁸ Eski Asante Krallığı'nın geleneksel yönetim otoritesi olan Asanteman Geleneksel Konseyi, 1935'te İngiliz Sömürge Otoritesi tarafından yenilenmiş ve böylece Kumasi, Accra'da bulunan İngiliz Sömürge Hükümeti tarafından politik güçleri engellenen Kumasi, konseyin koltuğu haline gelmiştir (Adu-Boahen, 1965).

Kumasi, yaklaşık bir düzine şehir devletinin gönüllü birleşmesiyle oluşan yeni Asante Devleti'nin başkenti olmuştur. Eski Asante Krallığı'nın geleneksel yönetim otoritesi olan Asanteman Geleneksel Konseyi, 1935'te İngiliz Sömürge Otoritesi tarafından yenilenmiş ve böylece Kumasi, Accra'da bulunan İngiliz Sömürge

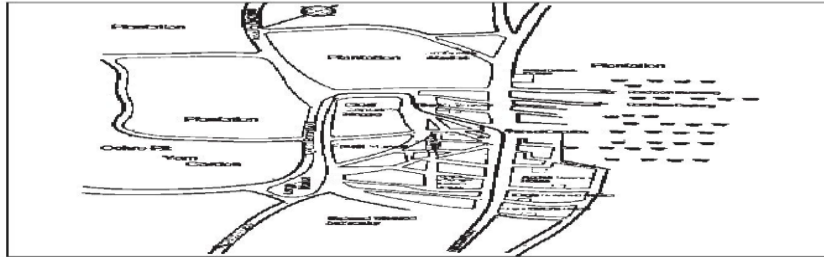
²⁸ Ghana Statistical Service (2014) 2010 Population and Housing Census, District Analytical Report, Kumasi Metropolitan. GSS, Accra, October.

Hükümeti tarafından politik güçleri engellenen Kumasi, konseyin koltuğu haline gelmiştir (Adu-Boahen, 1965).

1955 yılına kadar başkent, Kumasi Şehir Konseyi olarak bilinmekteydi. Güzel dizaynı ve yeşil görüntüsü ona verilen “Batı Afrika’nın Bahçe Şehri” ünvanını hak etmesini sağlamıştır. Adum, Krobo ve Bompata’dan dışarıya doğru, yarıçapı yaklaşık 10 km olan bir alanı kaplayacak, orta merkezli bir biçimde yayılmıştır. Yayılma yönü, anayollar boyunca izin verilen ve merkezden yayılan gelişme modeli şeklinde olmuştur. Bugün, Kumasi Başkent Meclisi (KBM) ülkede bulunan ve ulusal başkentin (Accra) yanında bulunan en büyük şehirdir. Stratejik konumu da, ana iç nakliye açısından önem kazanmış, bu da ona Gana ile diğer Batı Afrika ülkeleri arasında mal dağıtımını geniş ve karlı bir hale getiren rol sunmuştur.

Kumasi, 17. yüzyıl sonlarında, Asantehene Osei Tutu’nun Trans-Sahara ticaret yollarının kesiştiği bölgede kurulmuştur.

Şekil 5; 1817’de Kumasi kentinin haritası

Kaynak: Bodwich, 1819

Tarihi Büyük Asante Birliği’nin politik başkenti olarak kurulmuş ve Asanteman (Twi dilinde) veya Ashanti İmparatorluğu olarak da anılmıştır. Stratejik konumu sebebiyle, kıyı kesimi ile savana arasındaki ticareti kontrol edebilmiştir. Ashanti İmparatorluğu’nun artan zenginliği, antik Ashanti kültürünü ve Kumasi kentini zenginleştirmiştir. 1817’de, Kumasi 10,000 kişi ve 100,000 ya da daha fazla çevre köyden oluşan 2 km²’lik şehrsel alandan oluşmaktaydı (Abloh, 1972). Birlik’in siyasi yapısı, güç bir yerinden yönetime ve güçlü bir müzakere algısına sahipti. Bu karmaşık yönetimin başarıyla sürdürülmesi için, birçoğu günümüze kadar gelmiş olan güçlü tören gelenekleri, iç normlara, kültürel eserler ve kıyafetler (ve geleneksel

otoritelere saygılı olmayı sürdürmeye hizmet etmeli) gerekmekteydi. Ashanti'nin güney Gana'daki diğer Akan kabilelerine etkisi oldukça muazzamdı ve günümüzde birçoğu halen daha törensel uygulamalarda, cenaze ve kurumsal sembollerde (aslen antik Kumasi kökenli olan) model olarak kullanılmaktadır.

19. yüzyılda, artan gücüne ve refahına rağmen, Asante monarşisi, sahil bölgelerinde yükselmekte olan İngiliz sömürge güçlerinin tehditlerine maruz kalmıştır. Asante egemenliğinin yükselmesiyle, Asantehene'lerin hükmü daha baksıcı olmuş ve Asante'ler dikkatlerini öncekinden daha fazla törenlere ve kurumsal sembolizme vermişlerdir. Krallığın kültürünü korumak için gereken ek önlem, göçmenlerin sayısına, özellikle de Akan kökenli olmayanlara, sıkı kontrol getirilmesiydi.

19. yüzyıl Anglo-Ashanti Savaşları'nın çağı olmuştur. Ashanti, bu savaşların bazılarında İngiliz İmparatorluğu'nu bozguna uğratmıştır; fakat 1896 yılında, İngilizler sonunda iç savaşlar nedeniyle güçsüzleşen Asante'yi fethetmiş ve kalan tüm muhalifleri bastırmak için Kumasi şehrini yıkmıştır. Fakat bunu şehri yıkmaktan çok isyanı bastırmak adına Asanteheneler'i tutuklayıp Seychelles Adası'na sürgün edilmesi şeklinde yapmıştır. "Doğaüstü inanç temelleriyle kurulan, servetlerinin yeryüzündeki ve görevli krallarının ruhlarıyla kontrol edildiği düşünülen bir imparatorluğun yıkılması daha fazla sert olamazdı." 20. Yüzyılın ilk yıllarında, Kumasi şehri büyük ölçüde değişmiş veya daha iyisi, farklı bir biçimde yeniden inşa edilmiştir. Kumasi'nin coğrafik konumu ('çok da ilgi çekici olmayan' doğal kaynaklar açısından zengin kuru kuzey ve güney) nedeniyle, İngilizler, kuzey ve batı açık denizlerden gelen sığır ve koyun toptancılığı için alt bölgesel bir şehir kurmuşlardır. Kumasi, demiryolları ve kuzeye açılan kapılar arasında üçgen bir yol oluşturmuştur. Kumasi Merkez Pazarı halen daha aktif olarak çalıştığı yerde kurulmuştur. Bu toptan satış rolü, antik Kumasi ticaret merkezinin eski işlevine uyum sağlamıştır. Ancak, kent pazarında bulunan gıdaların çoğu yerel çiftçiler tarafından üretilmiş ve satılmıştır. 1920'lerde, yabancı ticaretçiler (çoğu daha önce Kumasi'de yaşaması istenmeyen Akan olmayan ve İslam kökenli kişiler) gıda ürünlerinin dağıtımında görev almıştır. Bu göç, İngilizler'in göçmen politikası nedeniyle şehir yapısında oldukça büyük değişiklikler yaratmış ve bu ticaretçiler Kumasi'nin merkez bölgelerine yerleşmiştir.

Sömürge döneminin ilginç bir özelliği, çok kapsamlı sonuçları olan, İngiltere'nin dolaylı hâkimiyet stratejisi ve Kumasi'nin kendi geleneksel biçimini koruyarak siyasi yapısını ve toprak mülkiyetini geri verme kararıdır. 1924 yılında, Asantehene sürgünden geri dönmüş ve 1936 yılında da Asante Konfederasyonu restore edilerek saray yeniden inşa edilmiştir.

Kumasi'yi böylesine büyüten, yüzyılın ikinci çeyreğinde, sadece alt bölgesel toptan satış merkezi gibi çalışması değildir. Başarılı dönem, esasen kakao ve kereste

ürünlerinin üretilmesiyle gerçekleşmiştir. Kumasi'nin erişilebilirliği (sömürge hükümetinden etkilenen altyapı iyileştirmelerinden dolayı), 1936'da Asante konfederasyonunun yenilenmesiyle birleşerek, Kumasi'nin kültürel ve dini önemini güçlendirerek, zengin Ganalı alt elitlerin şehre yatırım yapması için çekici bir hale getirmiştir. Özellikle Astanteler, Ashanti festivallerine katılabilmek için Kumasi'de bir yer talebinde bulunmuş ve hatta antik sermayeye bir sembol olarak katılmak istemiştir. Hemen hemen tüm çok katlı birleşik evler bu dönemde inşa edilmiştir. Birçok açıdan, Kumasi sömürge zamanında İngilizler tarafından beğenilmiştir. Örneğin, Accra'da yasak olan, şehirde üretim yapan şirketlerin kurulmasına izin verilmiştir. İkinci Dünya Savaşı sırasında, İngilizler, Kumasi için Maxwell Fry ve Jane Drew tarafından çizilen 1945 planlarına uyararak bir gelişme süreci başlatmıştır. Öngörülen bu plan Kumasi'ye "Batı Afrika'nın Bahçesi Şehri" adını vermiştir. Önerilen plan, *"sömürge'nin idaresi için çabaları önemli olan savaş gazileri, artan okuryazar ve nitelikli yerel nüfus için sık olmayan banliyölerle çevrili merkezi bir bölge oluşturulmuştur. Takoradi demiryolu hattı boyunca merkezden güneye uzanan bir sanayi bölgesi planlanmıştır. Yerleşim alanı birçok sığ nehrin vadileri boyunca yeşil alanlarla kaplı olacak şekilde dizayn edilmiştir."* (Lund, 2010)

Tüm bu Asantehene'nin eski haline getirilmesi ve büyük şehir planlama yatırımları, Kumasi'nin ithişamını ve kültürel itibarını geri kazanmasını sağlamıştır. Bağımsızlık zamanında, Kumasi, başkent olmasa da, Gana şehri için şüphesiz öyleydi. Kumasi'yi o tarihlerden tanıyanlar, şehri, tören ve festivallere rutin ev sahipliği yapan kültür merkezi olarak ulusal önem kazanmış bir şehir olarak tanımlamışlardır. Nana Asantehene, bir kez daha çok önemli bir kişilik haline gelerek Ulusal Şefler başkanlığına getirilmiştir. Fakat bağımsızlıktan sonraki dönemlerde Accra, Kumasi giderlerine ulusal merkez olarak terfi etmiştir. Dahası, güçlü antik Ashanti devleti, yeni ulusun egemenliğine tehdit oluşturmaktaydı. Yeni ulusal hükümet, Kumasi kentini muhalif siyasi faaliyet merkezi olarak görmüştür. Bu nedenle yeni hükümet, bir yandan Kumasi'nin rolünü dengelemeye çalışırken, bir yandan da Asante'nin bağımsız bir devlet olma arzusunu bastırmaya çalışmıştır. Paradoksal olarak, çok güçlü ve sembolik olan Asante kültürü, aslında birlik oluşturmak için kullanıldı ve bu nedenle var olan farklılıkları ortadan kaldırıp tek tip ulusal kültüre geçiş yapılmıştır.

1964 yılında, tıpkı 1945'teki gibi yeni bir şehir planı yapılmıştır. *"1964 kalkınma planı, var olan yerleşim alanlarının çevresinde halka şeklinde bulunan modern şehir için çerçeve ayarlamayı ve şehre yakın olan birçok köyün ardına ve çevresine kadar uzamayı planlamaktadır. Bilim ve Teknoloji Üniversitesi'nin (Kwame Nkrumah) geniş kampüsü, diğer yükseköğretim kurumları, kışlalar, havaalanları ve rezervuar toplama alanları da bu plan içerisinde tasvir edilmiştir. Ancak, şehrin yetkililer tarafından hiç girilmemiş kısımların yapılacak kalkınma çalışmaları üzerinde, kısmen yetersiz fon desteği nedeniyle, fakat daha çok*

*arazi tahsisinin onlarca alt-şefin yardımıyla Asantehene'nin kontrolü altında olduğu için belirli bir seviye kontrol gerektiğini açıkça görülmektedir.”*²⁹ Plan, 2007’de Kumasi’nin planlama birimleri tarafından yeni bir plan (daha iyi bir şema) çizilinceye kadar kullanmamıştır.

1966’daki bir darbe ile Gana’nın ilk başkanı olan Kwame Nkrumah görevinden alınmıştır. Sonraki yıllarda, Gana istikrarsız ve her bir bölgesinde farklı askeri rejim uygulanan bir yer olmuştur. Kumasi bu dönemdeki çeşitli ekonomik krizden dolayı kötüleşmiş, fakat Asantehene ve şefleri bir devamlılık sürdürerek Kumasi’nin gerçek yöneticileri olarak kalmışlardır. Çoğu askeri rejim Asante’yi karşılarına almak istemedikleri için Asantehene’lere karışmamış ve Kumasi’yi kendi haline bırakmıştır. Bu nedenle, Kumasi, bağımsızlık ve 1980’ler dönemi arasında, çoğu gelişmekte olan ülkelerin üretim ve varlıklarını elde tutabilmek için ulusal çapta ülke kontrolü sergilemiş olduğu bu dönemde, benzersiz bir durum yaşamıştır. Kumasi’deki durum oldukça farklıydı. Bazı büyük devlet işletmelerinin yanı sıra, kereste işletme tesisi, kültürel malların imalatçıları ve büyük otomatik tamir endüstrisi gibi çoğu tesis özel işletmelerin elindeydi. Özel sektörün bu baskın rolü ve hükümetin kötü ekonomiyi kontrol etmekteki eksikliği, “Kalabule” adlı büyük karaborsa piyasasının kurulmasına neden olmuştur. 1970’ler-1980’ler Kumasi’si piyasa tüccarları, Kalabuke’de önemli bir rol oynamıştır. Bu uluslararası ölçekteki karaborsa piyasası Kumasi’ye halen daha etkisini kaybetmeyen kötü bir ün kazandırmıştır. Son yıllarda, Kumasi, Afrika’daki diğer kentsel alanlardaki gibi aşırı kentsel patlama ile tanınmıştır. Bu abartı büyüme abartı bir yüzyılın son bölümü niteliğindedir. Kumasi geçen yüzyıllarda birçok yeni yüze şahit olmuş, yine de şehrin bazı kısımları oldukça sağlam bir şekilde kalmıştır. Kumasi şehri halen daha ticaret merkezi olarak çalışmaktadır. Asantehene ve şefleri tüm bu değişimlere rağmen halen daha Kumasi’yi yönetmekte ve Asanteler halen daha Kumasi’yi tarihi Asante İmparatorluğu’nun başkenti olarak görmektedir.

Kumasi, yıl boyunca nispeten sabit sıcaklıklara sahip, iklimsel olarak kuru ve nemli tropikal iklimlere gözlendiği bir şehirdir. Kumasi’ye düşen yıllık yağış miktarı ortalama 1400 mm³tür (55”). Şehirde iki türlü yağmur sezonu vardır; marttan hazirana kadar süren uzun dönem ve eylülde kasıma kadar süren kısa dönem. Şubat ayından kasıma kadar geçen süreler uzun yağışlı mevsimdir; ağustosta yaşanan yağışlar ise daha sakin geçmektedir. Batı Afrika’ya benzer olarak, Kumasi’de “düşük güneş” aylarında harmanattan (kuru mevsim) yaşanmaktadır.

²⁹ Lund, C. (2010). *Local politics and the dynamics of property in Africa*. Cambridge: Cambridge University Press. (p. 18)

Kumasi'nin Sosyo-Ekonomik Profili

Kumasi, 2,4 milyonluk nüfus ile Gana ülkedeki en büyük ikinci şehirdir.³⁰ Coğrafi konumu, iyi yol ağları ve havaalanı, Kumasi kentini, çoğu diğer bölge için tercih edilen ticaret merkezi yapmış ve Batı Afrika için önemli bir ticaret merkezi haline gelmiştir. Güney ve kuzey Gana arasında yer alan stratejik nakliye hatları karayolları üzerinde bulunan ülkeleri de sarmaktadır.

Başkent Kumasi %48 şehir, %46 alt-şehir ve %6 kırsal bölgeden oluşmaktadır. Çoğu toplum sosyo-ekonomik profilleri açısından oldukça karışıktır. Daha düşük gelire sahip olanlar şehrin kuzey ve doğu kesimlerinde yer almaktadır. Şehir, 92 seçilmiş üye, 43 atanmış üye, parlamento üyelerinden 10 kişi ve başkan olarak görev alan şeften oluşan Şehir Kumasi Başkent Meclisi (KBM) tarafından yönetilmektedir. KMA'da, 9 adet alt başkent bölge, 21 adet şehir meclisi ve 92 adet komite mevcuttur. Şeflik kavramı Ashanti Bölgesi'nde önemli bir yere sahip ve yönetimde özellikle de arazi idaresi alanında önemli bir rol oynamaktadır.

Kumasi'nin ekonomisi, banliyölerdeki, endüstri destekli ahşap işleme, bira üretimi, inşaat, bölgedeki madenlerdeki çalışmalar ve tarım faaliyetleriyle karakterize edilmektedir. Bölgede kayıt dışı sektör çok güçlü bir faktördür. 2000 yılından bu yana iki katına çıkan, yıllık büyüme miktarı yaklaşık %4,8 olan Kumasi, Gana'nın en hızlı büyüyen şehridir. Başkent, Gana'nın kırsal kesimlerinden ve diğer Batı Afrika ülkelerinden çok sayıda göçmeni çekmektedir. Toplam nüfusun üçte birinden fazlasını göçmenler oluşturmaktadır. Nüfus yoğunluğu, düşük gelirli yerleşimlerin yaygınlaşması, ikamet etmeyen (gezici) nüfusun (nüfusun %21, yaklaşık 500,000 kişi) patlamasında belirgin bir artış söz konusu olmuştur. Bu bölgelerdeki demografik artış şehir içi suçu arttıracığı konusunda endişe uyandırmıştır.

Kumasi ile komşu ilçeleri ve Accra arasındaki ilişki, simbiyotik (ortak yaşama ile ilgili) şeklinde tanımlanabilir.³¹ Komşu ilçeler, başkente tarım ürünleri sunarak ekmek teknesi görevi görürken, Kumasi de bu ürünleri sadece Gana'nın çeşitli kesimlerinden gelenlere değil, Batı Afrika'nın alt bölgelerinden gelenlere de pazarlamaktadır. Bu kısmen Kumasi'nin neden canlı ticari faaliyetler açısından birleştirici bir nokta haline geldiğini açıklamaktadır. Buna ek olarak, başkent, bölgelere çeşitli düzeylerde, sağlık merkezi, eğitim, şehir içi taşıma, finansal

³⁰ Ghana Statistical Service (2013) 2010 Population and Housing Census, Ashanti Regional Analytical Report. GSS, Accra, June.

³¹ Ghana Statistical Service (2014) 2010 Population and Housing Census, District Analytical Report, Kumasi Metropolitan. GSS, Accra, October.

hizmetler, toptan satış ve perakende satışlar gibi hizmetlerle, yakın ilçe ve ötesinde yaşayanlara hizmetler vermiştir.

Kumasi başkent bölgesinde baskın olan kaç türleri Orta Prekambriyen Kayaçlarıdır. Başkentin bu eşsiz jeolojik yapısının bölge ekonomisinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri vardır. Prekambriyen kayaçlarının varlığı, başkentte inşaat endüstrisinin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Bölgede birkaç küçük ölçekli madencilik faaliyeti, taş ocağı ve kum çıkaran endüstriler oluşmuştur. Bunlar her ne kadar iş fırsatı sunmuş olsa da, bu kaynakların bilinçsizce çıkarılması bölgede çevresel bozulmaya yol açmıştır.

Daha önce de bahsedildiği gibi, başkentte oldukça önemli olan tarım, hızlı şehirleşmeye bağlı olarak son yirmi yılın en çarpıcı değişimini göstermiştir. Konut ihtiyacı, endüstriyel ve ticari arazi kullanımları tarım arazileri kullanımından daha fazla olmaya başlamıştır. Bunu takiben, Gana Şehir ve Ülke Planlama Departmanı 2013'te, ekilebilir arazilerin yaklaşık %95'inin ev yapımı ve diğer fiziki altyapı nedeniyle yerlerinin değiştiğini sonucuna varmıştır.

Kumasi'de çalışma yaşı olan 15 yaşından büyük veya daha yaşlı kişi sayısı 1,156,647'dir. Bu kişilerin üçte ikisi (769,381), ekonomik olarak aktif ve bu ekonomik olarak aktif kişilerin de onda dokuzu iş sahibidir. Bu iş sahibi kişiler çok değişken ekonomik koşullarda çalışmaktadır (Gana İstatistik Kurumu, 2014). Genel olarak, Kumasi'nin ekonomisi, toptan ve perakende satış, imalat, konaklama ve gıda hizmetleri, finans ve sigorta faaliyetleri, ulaşım ve depolama, tarım ve ormancılık ve balıkçılık üzerine kuruludur.

Toptan satış ve perakendecilik; motorsiklet ve taşıt onarım ve hizmetleri *ekonomik sektör, Kumasi'nin çalışan kesiminin çoğunluğunun (%38,4) bulunduğu sektördür. Kumasi'de alım satım işleri oldukça yaygındır. Başkent içindeki ve dışındaki çeşitli tüketici mallarının ve hizmetlerinin ithalatı ve ihracatında özel bireylerin veya Afrika ülkeleri ve dış ülkelerin de yer aldığı metro bulunmaktadır. Bu tüketici ürünleri ve hizmetleri bir toptan satış olarak veya perakende satış ile değerlendirilmektedir. Başkentte bu ekonomik faaliyetlerin yapıldığı ve Kumasi'nin merkezi ticaret bölgesini oluşturan önemli yerler; Kumasi Merkez Market, Adum Alışveriş Merkezi ve Asafo, Afua Kobi ve Bantama Marketleri'dir. Diğer satış merkezleri ise Oforikrom, Krofrom, Tafo, Kwadaso, Atonsu ve Suame, Tafo ve Asafo araç tamir merkezi ve Sokoban Ahşap Köyü'dür. Tüm bu satış merkezleri sadece Kumasi'den değil, tüm ülkeden ve Batı Afrika'nın alt bölgelerinden müşterileri cezbetmektedir.*

³² İmalat endüstrisi Kumasi'deki ikinci en çok çalışanın (%13,6) yer aldığı iş sektörüdür. Bu endüstri, bira fabrikası, gıda işleme, deri işleme, el işleri, moda

³²Ghana Statistical Service (2014) 2010 Population and Housing Census, District Analytical Report, Kumasi Metropolitan. GSS, Accra, October.

tasarımı ve mobilya işleri alanında çok uluslu şirketler, orta, mikro veya küçük ölçekli endüstrilerden oluşmaktadır. Kumasi'nin önde gelen çok uluslu üretim şirketleri arasında Guinness Gana Limited Şirketi ve Coca Cola Şişeleme Şirketi bulunmaktadır.

Kumasi'nin ekonomisinde bu sektör, oteller, misafir evleri, restoranlar ve yöresel catering hizmetlerini kapsamaktadır. Kumasi'de ulusal ve uluslararası konferans, sergi, seminer ve toplantılara ev sahipliği yapan birçok modern otel bulunmaktadır. Bu otellerden birisi Kumasi Altın Lale Otelidir. Toplamda, turist ve gıda hizmetleri sektörleri yaklaşık 56,169 kişiyi iş sahibi yapmakta ve başkentteki sektörler arasından üçüncü büyük işveren sektör olduğu görülmektedir (Gana İstatistik Kurumu, 2014).

Kumasi başkenti kültürel ve geleneksel anlamda, sadece Afrika ve Gana için değil, tüm dünyada çok önemli Afrika kültürlerinin merkezi olarak görülmektedir. Bu durum turistlerin Ashanti Bölgesine olan ziyaretlerini fazlasıyla arttırmıştır. Turistlerin en çok ziyaret ettiği önemli yerlerden biri olan ve kökeni 17. yüzyıla dayanan, Ashanti Bölgesi'ndeki bulunan Manhyia Sarayı, turizmde önemli bir yere sahiptir. Saray, Ashanti kralları ve kraliçelerinin hayatlarına ait çok sayıda heykel, nadir ve eşsiz kraliyet eşyalarına sahip Kraliyet Müzesi'ni de kapsamaktadır. Ulusal Kültür Merkezi, alt Sahra Afrika'sında kurulmuş kendi türünün ilk örneği ve turistlerin Kumasi'ye akın etmesini sağlayan diğer bir yapıdır. Prempeh II Müzesi, zanaat merkezi, kültürel gösterim ve öğreticiler merkezi ve hediyelik eşya dükkanına sahiptir. Bu tesisler, Asante Krallığı'na ait kültür ve tarih açısından zengin vitrinlere sahiptir ve geleneksel zanaatkarlar, ³³kente dokumacılığı, çömlek ve demircilik, geleneksel danslar, geleneksel deri sanatları, oymalar ve diğer Gana eserlerinin öğretilmesi ve öğrenilmesi konularında yeteneklerini ortaya koymaktadırlar. Başkentteki diğer gezi alanları ise, Okomfo Anokye Kılıç Mekanı, Fort St. George (Savaş Müzesi), Kumasi Merkez Market, Kumasi Zooloji Bahçeleri'dir. Bu turistik gezi alanları çok sayıda yabancı uyruklu kişileri bölgeye çekmekte ve Kumasi'de birçok kişiye de iş imkanı sağlamaktadır.

Kumasi'de mali ve sigortacılık sektörü, ticari bankalar, kırsal bankalar, tasarruf ve kredi kuruluşları ve "Susu" toplayıcılarından oluşmaktadır. Başkentin önemli ticari bankaları; Gana Ticari Bankası, UT Bankası, CAL Bankası, First National, Unibank, Ecobank, Barclays Bank, Standard Chartered Bankası, Zenith Bankası ve Afrika Bankası'dır. Kırsal bankaları ise; Adansi, Atwima, Bosomtwe ve Juaben bankalarıdır. Noble Dream ve Capital Plus bölgedeki tasarruf ve kredi kuruluşlarının örnekleridir. Tüm bu mali ve sigortacılık firmaları Kumasi'de yaşayan birçok birey ve aileye iş fırsatı sunmaktadır.

³³Kente, Ashanti halkı ve kültürü için çok önemli bir el dokuması geleneksel bezin adıdır.

Kumasi ekonomisinde diğerk küçük sektörler, ormancılık, balıkçılık ve havuç, lahana, marul ve yeşil soğan gibi sebzelerin yetiştirilmesine odaklanan tarım sektörüdür. Kumasi ekonomisi için önemli olan bir diğerk sektör ise taşımacılık sektörüdür. Ülkenin diğerk bölgelerine transit geçiş noktası olan Kumasi'nin toplu taşıma hizmetleri bölgede canlı bir iş sektörü oluşturmaktadır. Şehirde yaklaşık 40,953 kişiye iş imkanı sunmaktadır (Gana İstatistik Hizmetleri, 2014).

Kentin Fiziksel Yapısı

Kumasi'deki yol hattı, Gana'daki yol hatlarının en büyüklerinden biridir. Karayolu taşımacılığı, şehir içinde kullanılan önemli hizmetlerden biridir. Şu anda, şehrin kaydedilmiş yol mesafesi 1,931 km'yi aşmaktadır. Yol şebekesi, Merkez İş Dünyası Bölgesi'ni kapsayan Halka Yol ile birlikte radyal bir yapıya sahiptir. Yol şebekesi Kumasi'yi Accra'ya (ulusal başkent) bağlamaktadır. Ayrıca, şehrin doğal kaynaklarının merkezleri olan Obuasi (Ashanti Bölgesi), Cape Coast (Merkez) ve Takoradi'yi (Batı) birbirine bağlamaktadır. Dahası, başkenti, ülkenin ekmek teknesi şehirleri olan Sunyani Techiman ve Yeji (Brong Ahafo) ve Tamale (Kuzey Bölge) ile birbirine bağlamaktadır.

Başkente ulaşımın bir diğerk yolu da hava taşımacılığıdır. Şu anda Kumasi'yi, Accra (Büyük Accra Bölgesi), Takoradi (Batı Bölgesi), Sunyani (Brong Ahafo Bölgesi) ve Tamale'ye (Kuzey Bölgesi) bağlamaktadır. Amtrak, Starbow, Fly540 ve African Way Airlines, Kumasi'den kalkarak bu bölgelere giden havayolu şirketleridir. Kumasi şehri uluslararası taşımacılığa daha yeni başlamıştır.

Kumasi'nin Sosyo-Kültürel Yapısı

Kumasi, Asante Krallığı'nın başkentidir. Krallık, Gana Cumhuriyeti'nin Brong Ahafo ve Volta Bölgeleri'nin bir kısmı olan Ashanti Bölgesi'nde yer almaktadır. Asante Krallığı, 1701 yılında dönemin en güçlü ülkesi olan Denkyira Devleti tarafından bozguna uğratıldıktan sonra devlet olarak ortaya çıkmıştır. Şu anda geleneksel konsey olan Krallık, ayno zamanda Kumasi şehrinin geleneksel lideri olan Asantehene (Asante Kralı) tarafından yönetilen Asanteman Geleneksel Konseyi'dir. Asantehene, halkın kültürünün bir somut bir örneği olarak ve Krallık'ta 45 adet "Amanhene'ye" (yüce şef) liderlik etmektedir. Amanhane, Asantehene adınına, Asante Krallığı'nı oluşturan topluluklar üzerinde yönetim yetkisine sahiptir. Bu hiyerarşik yapı, Kumasi'de yüzyıllar boyunca süren, genellikle huzur ve birlik ortamı yaratmıştır. Ayrıca, insanlar genellikle Asantehene'nin politikalarına uyması nedeniyle, bu durum başkentin sosyoekonomik gelişiminde önemli bir araç görevi görmüştür.

Kumasi, farklı geçmişe sahip birçok kişiden oluşan karmaşık bir şehirdir. Yüzyıllar boyu birçok yabancıya ve yerli halka ev sahipliği yapmıştır. Kumasi şehrini oluşturan en büyük etnik grup olan Asante, şehrin nüfusunun %80,7 kadarını kapsamaktadır. Daha sonra ise, Mole Dagbon (%8,7) ve Ewe (%3,6) gelmektedir. Gana’da bulunan hemen hemen bütün diğer etnik gruplar şehirde görülmektedir. Kumasi’de kültürel çeşitlilik olsa da, nüfus, çeşitli etnik gruplar arasında uyumu arttırmak adına güçlü bir geleneksel idari teşkilat ile uyumlu ve birbirine yakından bağlı bir biçimde yaşamaktadır.

Asanteler geleneksel değer, tutum ve çalışmalarına fazlasıyla önemseyip saygı göstermektedir. Bu durum, Akwasidae kutlamalarında ve cenaze organizasyonlarında açık bir biçimde görülmektedir.³⁴Akwasidae, 40 gün boyunca her Pazar ve yılda dokuz kez kutlanmaktadır. Bu seremoni, Asante’nin geçmiş lider ve kahramanlarını hatırlayıp onurlandırması adına büyük bir fırsattır. Bu gelenek, her kesimden insanı, özellikle de Diaspora’dan gelenleri şehre çekmektedir. Bu durum şehirde, turizmi arttırıp yeni gelir yolları yaratmaktadır. Cenaze sahiplerinin pahalı cenazeyi pahalı törenlerle kutlaması, Kumasi halkının en kutsal uygulamalarından biridir. Bu cenaze törenleri, ölen kişinin her kesimden akrabalarını ve ona sempati duyan kişileri törene çekmektedir. Bu törenlerin en önemli özelliği ölen kişinin yakınları ve ona sempati duyan kişiler tarafından yapılan bağışlardır. Bu durum, gelir üretmek için önemli bir kaynak haline gelmiştir. Bazı yerliler toplumda refah düzeylerini sergilemek için bu seremonileri kullanmaktadır. Özellikle seçim yıllarında siyasetçiler, gerekli politik desteğe kavuşmak adına bu durumdan yararlanmaktadır. Bazı yerlilerin tüm masrafları karşılayamaması, “Eğlence Kulüpleri” adlı toplumsal grupların kurulmasına neden olmuştur. Bu kulüpler, üyelere gerekli cenaze töreni masraflarını temin ederek üyelerine yardımcı olmaktadır. Bazı finansal kurumlar, cenaze törenlerini yapacak parası olmayan cenaze yakınlarına gerekli masrafları karşılayan kredi temin etmektedir. Asanti insanların anasoylu insanlardır; yani bir bireyin soyu ve arazide hak iddia edişi, annesinin soyuna bakılarak karar verilir. Kadınlar, çok saygı duyulan ve çok fazla özgürlüğe sahip bireylerdir. Çocuk, Ashanti’ye göre, annesinin kanından ve babasının ruhundan meydana gelmektedir. Soy, anne aracılığıyla kararlaştırılsa da, çocukları adlandırmak, onlara eğitim vermek ve onları evlendirmek babanın görevidir. Ashanti arasında, çocuklar annelerinin soyadları aracılığıyla “sıralanabilir” (statü sahibi olabilir) ancak kraliyet ünvanları gibi ünvanlar yalnızca aile kökeni ile yazılabilir (Herndon, 2016).

Kumasi halkının miras hakları, ailenin anne tarafı aracılığıyla bireylere geçmektedir. Araziler erkeklere değil kadınlara aittir. Çocuklar yasal olarak anneye aittir; çünkü

³⁴Akwasidae ve Adaekese, Ashanti Kralı ve Kumasi halkı tarafından kutlanan geleneksel bir festivalin isimleridir.

anneninin klanına aittir ve “matriklan” olarak adlandırılır. Bir erkek bir kadınla evlendiğinde, “herhangi bir duum söz konusu olduğunda sorumluluk alacak, fakat varlık ve mülkler tekrar matriklana dönecektir” şeklinde anlaşmaya varılır (Tufuo, s. 44). Kadın, erkek yaşadığı süre boyunca erkeğin onun bağımsızlığını koruduğunu ve kendisine ait olanın yine kendisinin verileceğini kabul etmektedir. Mülk sahibi olmayla ilgili bir atasözü şöyledir: “Eğer bir kadın kalkan örerse, onu bir erkeğin odasında saklar.” (Tufuo, s. 45).

Dolayısıyla Kumasi ve Ashanti kültüründe aile, toplumun çok önemli bir parçasıdır ve bu nedenle gereken tüm saygıyı hak etmektedir. Kumasi’de aile fertleri arasındaki bağ çok güçlüdür. Buna bağlı olarak, Kumasi’deki toplumlarda güçlü bir sosyal bütünlük vardır. Çocuklar, tüm toplum tarafından, toplum tarafından kabul gören bir biçimde, yetişmesinde önemli bir rol oynayan yakın ailesiyle birlikte büyütülmektedir.

Kumasi başkenti, sakinlerine çok çeşitli sosyal hizmetler sağlayan bir altyapıya sahiptir.³⁵ Sağlık hizmetleri, öğretme ve öğrenme, su temini, elektrik iletimi, bilgi ve iletişim teknolojisi, ulaşım hizmetleri ve güvenlik hizmetleri sakinlere sunulan hizmetlerdir. Bu sosyal altyapı ve hizmetler arasında şunlar bulunmaktadır:

Kumasi başkenti, sakinlerine sağlık hizmeti veren 184 adet sağlık kuruluşuna sahiptir. Bu kuruluşların en büyüğü, kendi sakinleri, Gana’nın diğer kısımları ve açık denizlerden gelenler tarafından yaygın olarak kullanılan modern bir eğitim hastanesi olan Komfo Anokye Eğitim Hastanesi’dir. Bu rakamların dışında, 45 adet hastane, 1 sağlık merkezi, 90 klinik ve 48 doğum evi bulunmaktadır. Bahsedilen bu 184 adet sağlık tesisinin çoğunluğu özel sektörler oluşturmaktadır.

Kumasi’de 919 okul öncesi, 978 ilköğretim, 597 ortaokul, 53 lise ve 10 yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Gana’nın önde gelen bilim ve teknoloji üniversitesi olan Kwame Nkrumah Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Kumasi’de bulunmaktadır. Üniversite, Gana, Afrika ve tüm dünyadan insanlara yükseköğretim imkânı sunmaktadır.

Kumasi sakinlerine güvenli içme suyunu sağlayan en önemli kaynak Barekese ve Owabi su arıtma tesisidir. Su iletim ve dağıtımı için kullanılan 1000 km’lik boru hatları arasından yalnızca Kumasi sakinleri için güvenli içme suyu tedarik eden 704 km’lik su şebekesi bulunmaktadır. Buna rağmen, bazı hanelerin güvenli içme suyu

³⁵ Ghana Statistical Service (2014) 2010 Population and Housing Census, District Analytical Report, Kumasi Metropolitan. GSS, Accra, October.

ihtiyacını karşılamak adına 'Ghana Water Company Limited (GWCL)' tarafından asma poli tanklı mekanik sondaj kuyuları inşa edilmiştir.

Kumasi başkenti ulusal elektrik hatlarına bağlıdır ve bu sayede bölge sakinleri, evsel ve ekonomik faaliyetlerini destekleyecek elektriğe erişime sahiptir. Bu, kısmen başkentteki çeşitli endüstriyel faaliyetlerin varlığını açıklamaktadır.

Gana'da bulunan tüm cep telefonu şirketleri (MTN, Vodafone, Tigo, Airtel, Expresco ve Glo) başkent kapsamında da yer almaktadır. Bu şirketler abonelerine çeşitli ses ve veri hizmetleri sunmaktadır. Yerlilere uygun fiyatlarla veri hizmetleri sağlayan internet hizmetleri imkânları da bulunmaktadır. Başkentteki BİT yaygınlığı, bilgi, eğitim ve pazarlama fırsatlarının paylaşımı ile iş ve diğer hizmetlerin gelişiminde oldukça yararlı olmuştur.

KUMASI'NİN KENTSEL GELİŞİM SÜRECİNE BAKIŞ

³⁶ Şehirleşme, özellikle 20. yüzyılın başlarından bu yana, tüm toplumların dönüşümünde en önemli süreçlerden birisi olmuştur. Hemen hemen her yerde, şehirler ile modernleşme, ekonomik kalkınma, toplumsal ilerleme ve kültürel yenilik eş anlamlı olarak görülmektedir. Ancak, kentsel gelişimin doğası, özellikle alt Sahra Afrika'sı ve Gana'da, şehirlerin üretkenliğini ciddi oranlarda kısıtlamakta ve dolayısıyla ulusal çapta kalkınmadaki rollerini kötü yönde etkilemektedir. Yeterli altyapı ve hizmet sunumuna sahip olmama, yoksulluk, kirlilik, aşırı kalabalık, konut sıkışıklığı ve uygun fiyatlı olmayan konutlar, kentlerin geleneksel medeniyet olmalarına kötü yönde bir etki yapmaktadır (Uwe, 2003).

Gana, 20. yüzyılın başlarından beri aşırı miktarlarda kentsel büyüme oranlarına sahiptir. Resmi oranlara göre şehirde yaşayan ülke nüfusunun oranı (en az 5,000 kişilik herhangi bir yerleşke) yıllar içinde hızla artmıştır; 1931'de %9'dan, 1984'te %31,3'e ve 2000 yılında ise %43,8'e yükselmiştir. Gana'daki modern kentleşme, ağırlıklı olarak Accra-Tema'ya ve diğer ülkedeki diğer kentsel çekirdeklere odaklanmıştır. Accra yalnızca nüfus büyüklüğü açısından değil, politik, ekonomik ve kültürel boyutta da önceliğe sahip olmasından dolayı primat bir şehirdir. 20. Yüzyılda Gana'daki kentleşme sürecine bakılarak, Kumasi ve Accra gibi büyük şehirlerde kentsel nüfustaki önemli artışlar rahatlıkla gözlenebilir. Bu kentleşme süreçleri, sırasıyla Bağımsızlık Öncesi, Bağımsızlık ve Bağımsızlık Sonrası Şehirleşme olarak gruplandırılmıştır.

³⁶Uwe, L., 2003, *Improving Municipal Finance: A Global Challenge*, United Nations Habitat Debates, April.

Kumasi’de Bağımsızlık Öncesi Şehirleşme

İngiltere’nin sömürge gelişim politikaları, o zamanki Altın Sahili’ndeki kasabaların mekânsal ve fiziksel gelişimini büyük ölçüde etkilemiştir. 1945 Kasaba ve Ülke Planlama Yönetmeliği, kesin olarak uygulanan imar ve inşaat yönetmeliklerinin temelini oluşturmaktaydı (Ahmed ve Dinye, 2011). Büyük şehirlerde, binalar arasında boşluk bırakılmış; böylece ihtiyaç anında bölgeye araç erişimi sağlanmış olacaktı. Grant ve Yankson (2002)’ye göre, Accra’da, “bölgede düzenli bir Avrupa karakteri ve ortamı sağlamak açısından imar ve inşaat yönetmelikleri sıkı bir şekilde uygulanmıştır.”, bu yönetmelik özellikle Merkezi Ticaret Bölgesi (MTB) ‘**Central Business District (CBD)**’ uygulanmıştır. Sonuç olarak bu durum, diğer büyük şehirlerde olduğu gibi Accra’da da, nüfusun mekânsal ayrımının başlangıcını oluşturmuştur. Bazı yerleşim alanları sivrisinekler tarafından istila edilmiş ve sağlıklı olmasından dolayı, yerleşik yerleşim yerlerinden ayrılmasını sağlayan mekânsal ayrımların uygulandığı bir politika izlenmiştir. Bu ayrım, özellikle Accra, Kumasi, Cape Coat, Sekondi-Takoradi ve Altın Sahili’nde bulunan, o dönemki sömürgelerin ikamet ettiği diğer şehirlerin yerleşkelerini değiştirmeyi kapsamaktaydı.

Ayrıca, kasaba ve şehirlerde üç katlı binalardan daha yüksek binalar bulunmamaktaydı. Çevresel temizlik, her türlü atık açısından, gerek sokaklarda gerekse kanalizasyonlarda oldukça az görülmesi açısından oldukça yeterliydi. Busai’nin 1950’lerin Sekondi-Takoradi’si adlı kitabında bahsedildiği gibi, büyük şehirlerde güvenlik oldukça önemli bir sorundu (Busia, 1950). Bowditch’in 1817’de Kumasi hakkında yazdığı kitapta, şehir ve tören sokakları güzel bir biçimde dikilmiş ağaçlarda donatıldığı, kasaba genelinde makul peyzaj çalışmaları yapıldığı belirtilmiştir (Bowboitch, 1873, Korbe,2001’de belirtildiği gibi). Büyük şehirlerin iyi planlanmış bölgelerinde yapı malzemesi olarak kumdan kret bloklar ve demir veya alüminyum çatı kaplamalar kullanılmış; fakat şehrin diğer kesimlerinde daha basit “sazdan yapılmış bina kütleleri gelişigüzel ve dar, çarpık sokaklarla ayrılmış, gelişigüzel bir biçimde” yapı malzemeleri kullanılmıştır (Stanley, 1876, benzer şekilde Grant ve Yankson, 2002’de aktarıldığı gibi). Havalandırma, iyi planlanmış alanlarda yeterli ve uygunken geleneksel alanlarda bu durum tam tersiydi. Yukarıdakilerin hepsi, büyük şehirlerin nispeten düşük nüfusu, büyük şehrin seçilen bölümlerinde yapılan şehir ve ülke düzenlemelerine sıkı sıkıya bağlı kalma ve bu kuralları şehrin diğer tüm kısımlarında uygulamak gibi çeşitli faktörlerin aracılığıyla mümkün olabilmektedir.

Kumasi, sadece 2 km’lik bir alan kaplayan ve 10,000-15,000 arasında nüfusa sahip olan bir şehirdir. Avrupa yapı standartlarını uygulayan profesyoneller tarafından inşa edilmiş, barınak düzenine uygun olarak düzenlenmiş, temiz, düz ve geniş caddelere sahip bir şehirdir (Korboe, 2001). Araç sahibi olan bireylerin sayısının

azlığı ve nüfusun düşük olması nedeniyle Kumasi’de trafik sorunu neredeyse hiç yaşanmamıştır. Konut koşulları ve yardımcı altyapılar genel olarak standartların üstünde ve kalitelidir. Çoğu yerleşim yerinde, ulaşım koşulları oldukça iyi ve bazı sektörler çitle çevrilmiştir.

Bu çağda şehirlerin en çok göze çarpan özelliği, ticareti kolaylaştırmak için yabancı ticari girişim çıkarlarına hizmet eden ve Avrupalılar tarafından inşa edilen altyapı sistemidir. Bu altyapılar, o sırada Altın Sahili’nde yaşayan İngiliz gurbetçileri ve diğer Avrupalılar’a konaklama sağlamak amacıyla şehrin en iyi yerlerine inşa edilen altyapılardır. İyi organize edilmiş ve o zamanlarda yabancılar için hayatı yaşanabilir kılmak adına gereken tüm imkanlar sağlanmıştır. Bu sağlam yerleşim ayrımı, imar planı ve arazi kullanım planlaması ile gerçekleştirilmiştir. Kumasi’nin çok tercih edilmeyen ve sel tehlikesine müsait olan bölgelerinde, yerli Kumasili bireyler veya diğer yerliler yaşamaktadır. Bir anlamda, Kumasi’de konut geliştirme planı, gurbetçiler, yerel iş adamları ve halk tarafından daha çok tercih edilen iyi drene edilmiş şehirlerde aynı şekilde uygulanmıştır. Kuzey Gana’dan bu şehirlere göçen bireyler de göçmen bölgesi veya ³⁷ “Zongos” diye adlandırılan bu yerlere yerleşmiştir. Bu daha sonra, Gana şehirlerinde, bazı faktörlerin de katkısıyla bağımsızlığa doğru gitmekte olan mekânsal ayrımın bir örneğini oluşturmuş ve bunun sonucunda Gana şehirlerinin görüntüsü yavaş yavaş değişmeye başlamıştır.

Kumasi’de Bağımsızlık Sırasında Şehirleşme

1957 yılında bağımsızlığa kavuştuktan sonra, Gana’nın ilk Cumhurbaşkanı Nkrumah, Gana’yı modern, yarı endüstriyelmiş ve bölünmez sosyalist bir devlet haline getirmeye çalışmıştır. Hug (1989)’a göre, Nkrumah ekonomik kalkınma adına sosyalist bir yaklaşım sürdürmüştür. Nkrumah tarafından sıkı bir şekilde takip edilen ekonomik kalkınmanın sosyalizmle tutarlı olmadığı görülebilmektedir. Dolayısıyla, sosyalizm ve serbest piyasa eğiliminin bir kombinasyonu Nkrumah’ın ideolojisini daha net bir biçimde tanımlamaktadır (Hess, 2000). Hızlı bir ekonomik büyüme elde etmek için “sosyalist bir devlet” inşa etme ideolojisini sürdürmek adına Nkrumah, 1964 yılında, ulusal yeniden yapılanma ve kalkınma için 1963/64 ve 1969/70 planlarını başlatmıştır. Sanayileşme üzerine daha çok yoğunlaşan ve ithalat ikamesi fikrini benimseyen bu plan, plan dahilinde bir politika hedefi ilan edilmiştir. Bunu başarabilmek için Nkrumah devlet malikânesini kalkınma ajansı haline getirmiştir. Devlet, sosyal ve ekonomik altyapı inşa etmenin yanı sıra, ülkede sosyal hizmetler de sunmakla yükümlüdür (Buah, 1998). İthalat ikame stratejisini etkili bir şekilde uygulamak adına, şehir ve kasabaların sömürge işlevlerinin, ticaretten daha

³⁷Zongo, nüfusun en yoksullarının yaşadığı Gana yerleşim birimleridir. Suçlar genellikle bu yerleşim yerlerinde çok yaygındır.

çok endüstriyel üretime dönüştürülmesi için sanayileşme, bu dönemde oldukça yakından takip edilmiştir. Ülkenin mekânsal ekonomisinin bir parçası olan şehir ve kasabalar arasındaki bağ ve etkileşimler, örneğin yol yapımı, Gana'yı kendi kendine yeten bir ülke haline getirecektir. Bu, tüm alanlarda eşit seviyede gelişim sağlamak ve İngiliz sömürgecilerin yarattığı kuzey-güney boşluğunun ortadan kaldırılması amacıyla yapılmıştır (Hess, 2000).

Ancak, Songsore (2010)'un gözlemlediği üzere, sanayileşme süreci genellikle Accra-Tema, Kumasi ve Sekondi-Takoradi'nin oluşturduğu "altın üçgen" içinde yoğunlaşmıştır. Bu dönemde, tüm sanayi kuruluşlarının %59,5'ini Accra-Tema, %16,5'ini Kumasi ve %10,2'sini de Sekondi-Takoradi oluşturmaktadır. Sonuç olarak, ülkedeki tüm sanayi kuruluşlarının sadece %13,8'i "altın üçgenin" dışında bulunmaktadır.

Eldeki veriler, endüstrileşmenin, eşit bir gelişim sağlayarak kuzey-güney arasındaki ayrımcılığı ortadan kaldırma hedefini başaramadığını göstermektedir (Owusu, 2005). Aksine, Accra Londra'yı toplanma merkezi olarak değiştirmiş; bu da burjuva sınıfı ve sömürge zihniyetini benimseyen planlama görevlileri arasında, empoze edilen eğitim sistemi tarafından sürdürülmüştür (Dickson, 1968). Bu durum, kuzey ile güney arasındaki uçurumu daha da büyütürken güneyi kuzeyden daha kentsel bir alan haline getirmiştir. Accra-Tema, Takoradi, Kumasi, Tarkwa, Aboso ve Koforidua gibi altın üçgen içinde yer alan önemli kasabalar bu dönem boyunca çok hızlı bir şekilde büyümüştür. Ülke genelinde kentsel bölgelerde yaşayan nüfus 1921'de %7,8 iken 1960 yılında %23,1'e yükselmiş (Owusu, 2005) ve Accra ve Kumasi bu nüfusun sırasıyla %5,5 ve %3,1'ini oluşturduğu görülmektedir (Farvacque-Vitkovic ve diğ., 2008).

Bağımsızlıktan sonra Gana'daki ilk hükümetin vizyonu, bu dönemki şehirleri, diğerleri arasında yol, demiryolu ve konut gibi kayda değer altyapı gelişim seviyeleriyle karakterize olan sanayi merkezleri haline getirmiştir. Bu durum, kasabalarda göçmenlerin sanayi sektörlerine iş gücü olarak alınmasına ve böylece ülkedeki kentleşme sürecini harekete geçirmiştir.

Bu çağda şehirlerin hızla büyüdükları göz önüne alındığında, planlama yetkililerinin büyüme hızı ve gelişme planları yapmak için yeterli zamanları kalmadığına ve hatta bu durum çeşitli açılardan bakıldığında halen daha Gana'daki planlama sisteminin karakteristik bir özelliği olduğu görülmektedir (Adarkwa, 2011). Sonuç olarak, birkaç şehir geniş alanlarda doğrusal olarak yayılırken, bunu sağlayan iki farklı temel esas vardı; iyi planlanmış sektörler ve doğal gelişim sonucu ortaya çıkmış alanlar. Tahmin edildiği üzere, planlama makineleri, iyi planlanmış bölgelerde oldukça etkili çalışırken, kalabalık ve kendiliğinden gelişen sektörlerde daha az etkili olmuştur (Boamah ve diğ., 2011). Bir anlamda, bu dönemde kamusal temizlik, özellikle de

çevresel sağlıkta düşüşler başlamıştır. Konut sayısı ve nüfus yoğunluğunun daha da artmasıyla bu dönemde, devletin artan nüfusa uyum sağlamak amacıyla inşa ettiği gayrimenkullerde kontrolsüz dönüşümler görülmüştür. Büyük şehirlerdeki bu çeşitli geleneksel toplum sektörleri, konut önü ve binalar arasında, cadde kenarlarında ve doğal koruma alanlarında oluşan geçici yapılarda ve bunların dağılımında belirgin bir artış görmüş; bunun da çevre kalitesini düşündüğünü öne sürmüştür (Arku, 2006). Bu sırada, çoğu şehir, şehrsel genişleme açısından da önemli artışlar göstermeye başlamıştır.

Bu dönemde ayrıca, Accra, Kumasi, Sekondi-Takoradi, Tema, Tamale ve diğer birkaç şehrin görünümünde aşamalı bir değişim gözlenmiştir. Kumasi’de, Adwell’deki Maxwell Yolu, Harper Yolu ve Prempeh II Caddesi boyunca yer alan çoğu ticari mülk bu dönem boyunca gelişmekteydi (Adarkwa ve Oppong, 2005). İlginçtir ki, Kumasi’de bulunan Merkez İş Bölgesi’nde (MİB) yapıların çoğu üç kattan fazlaydı.

Bağımsızlık döneminde Gana’nın büyükşehirleri arasında yolculuk yapmak, daha kısa ve daha az stresliydi. Örneğin, özel ulaşım araçlarının yaygın olmadığı 1960’lı yılların başında toplu taşıma sistemleri, Kumasi’nin neredeyse her kesimine ulaşabilmekteydi. O tarihlerde nispeten etkili olan planlama makineleri göz önüne alındığında, özellikle iyi planlanmış kesimlerde herhangi bir izin alınmadan yapı oluşturma zor olduğu bu dönemde, makul miktarlarda gelişme kontrolü oluşturulmuştur. Fiziksel gelişimin izlenmesi ve uygulaması bu dönemlerde yeterli olmuştur. Şehir genelinde, herhangi bir alanda genişigüzel binaların dağılımı oldukça sınırlı olmuştur.

Ayrıca, Gana’nın gelişme çağı boyunca şehirler bugünkünden “daha yeşil” olduğu dikkat çekmektedir. Boş araziler gibi ayrılmış bazı kısımlar, diğer amaçlarla kullanılmak üzere ayrılmış kısımlar, kullanımı engellenmiş alanların bu dönemde kullanıldığı görülmemiştir. Örneğin Kumasi şehri “yeşil” ve “Batı Afrika Bahçe Kenti” olarak tanımlanmıştır. Bu dönemde Kumasi, yemyeşil bitki örtüsü, çeşitli renklerde çalılar ve iyi bakılmış çimlerden oluşan yaklaşık 25 km²’lik bir alanla kaplıydı (Korboe, 2001). Abbey Parkı, Kahramanlar Parkı ve açık alanlar olarak tanımlanmış tüm bölgeler güzel bir şekilde korunmuştur; çünkü bu alanlar sınırlıydı ve bu tür alanların diğer kullanımlara göre yeniden düzenlenmesine ihtiyaç duyulmaktaydı. 1963’te Kumasi için çizilen bir planlama şeması, endüstriyel, ticari ve yerleşim alanlarında, arazi kullanımı ve kalkınma kontrolünün nasıl uygun biçimde yapılabileceğini gösteren bir belgedir (Korint, 1987; Korboe, 2001). Bu, Kumasi’nin mekânsal ekonomisi içerisinde, iyi tasarlanmış ve inşa edilmiş altyapısı ile uyum sağlamıştır.

Kısacası, Gana’daki çoğu kasaba, kalkınma modeli ve kentsel yayılmanın en düşük seviyede olması nedeniyle birbirine oldukça yakın ve sıkı bir şekildeydi (Songsore,

2010). Genel olarak fiziksel gelişim, planlama yetkililerine ve planlara uygun olarak devam etmiş; çoğunlukla merkezileştirilmiş olsalar da, Gana şehirlerinde birçok gelişme sorunuyla karşı karşıya gelinmiştir.

Kumasi’de Bağımsızlık Sonrası Şehirleşme

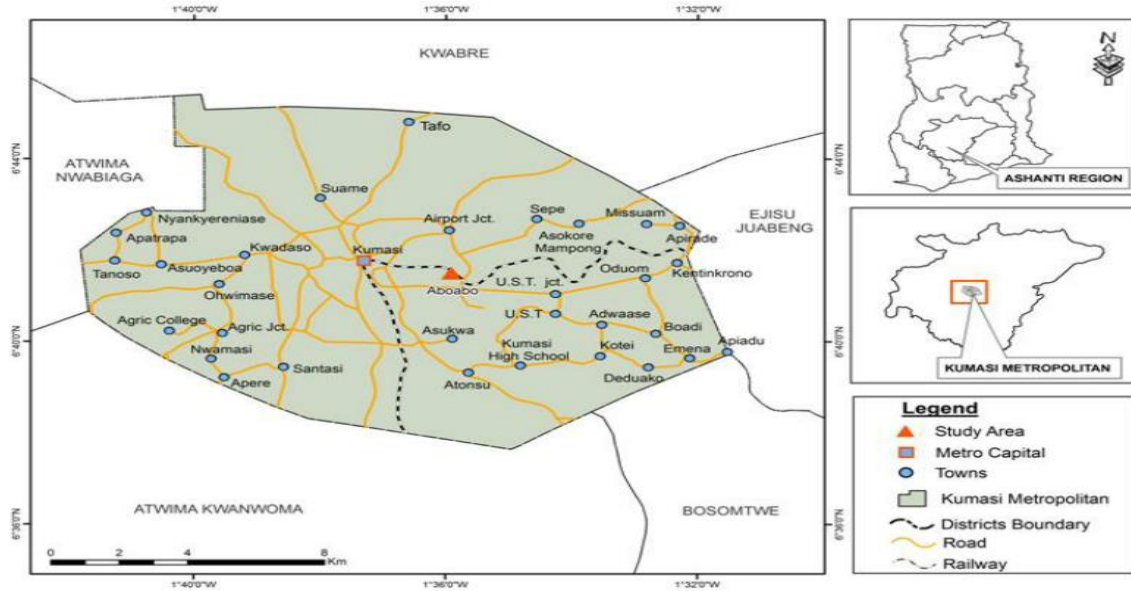
Nkrumah’ın 1966’da devrilmesi ve ardından gelen bir dizi darbeden sonra, zamanla kazanılan ekonomi kötüye gitmiş ve gelişme iyice azalmıştır. Bu nedenle, Gana’da, ekonomik istikrarın sağlanması ve ekonomik kalkınmanın oluşması adına Ekonomik Kalkınma Programı (Economic Recovery Programme, ERP) olarak adlandırılan Yapısal Uyum Programı (YUP) (Structural Adjustment Programme (SAP)) başlatılmıştır. YUP, büyük ölçüde, Gana şehir ve kasabalarında, özellikle de küçük kasabaları üzerinde önemli bir etki yaratmıştır. Owusu (2005), YUP’nin kentsel alanlarda ve altyapı alanlarında, bu tür alanların ekonomik açıdan gelişmesini sağlayan ve tam anlamıyla bütünleşmesini amaçlayan elektrikleştirme şemaları ve yol bakım projeleri aracılığıyla bazı geliştirmeler oluşturduğuna işaret etmiştir. Bununla birlikte, Yeboah (2003), YUP’nin, Gana şehirlerinin gelişmesine katkısı olduğu halde, çoğu yabancı sermayeli yatırımların neredeyse tümünün Accra’nın da bulunduğu güneye yapılmasının, kuzey ile güney arasındaki bir köprü oluşturmada başarısız olduğunu göstermiştir. YUP ekonomik büyümeyi ilerlettiğinde Accra’da bile sosyo-ekonomik eşitsizlikler artmıştır (Yeboah, 2003). Bağımsızlık sonrası hükümetin, uzak yatırımların yapıldığı yeri değiştirmeye çalışması ve bu yatırımları “Altın Üçgen”in dışına yaptırmaya yönelik bilinçli çabalarının, durumu büyük ölçüde değiştirecek kadar yeterli olmadığı görülmektedir.

Kumasi ve Gana’daki diğer şehirler, kentsel açıdan oldukça büyük değişimler geçirmiştir. Nüfustaki artış, iyileştirilmiş ekonomik koşullar, yerleşim alanlarının hızla genişlemesi ve araç sahibi olma oranlarındaki artış, Kumasi’nin kentsel yapısında belirgin bazı değişimlere neden olmuştur. Gelişimin iki önemli etkisi bulunmaktaydı: ortalama çalışma yeri yolculuğu süresindeki artış ve tarım arazisi ve kentsel konut talebi arasındaki rekabetin artışı. Sonuç olarak, Gana’nın dört bir yanındaki özellikle Accra, Kumasi, Tema, Sekondi-Takoradi ve Tamale gibi büyük kentsel alanların çoğunda, banliyöleritopluluklarında benzeri görülmemiş bir gelişme yaşanmıştır. Şehirlerin mekânsal yapısının aynı kaldığı düşünülürse, tüm yollar MİA’larda birleştiğinde, bu kentte bir tıkanıklık yaratmaktadır. Çoğu Gana şehri, hemen hemen tüm karayollarında tıkanıklık yaşamaktadır. Örneğin, Okyere (2013) ve Adarkwa ve Poku-Boansi (2011) tarafından yapılan son araştırmalara göre, Kumasi’deki tıkanıklık tıpkı Accra’daki gibi olduğu ve eğer bireysel araç ulaşımının önüne geçilemezse, ulaşım sisteminin sürdürülemez olduğunu göstermektedir. Her iki çalışmada da, gelişmiş ekonomik koşullarının gelişmesinin bir sonucu olarak

biyresel araç sahibi olan kişi sayısında bir artış yaşandığı oldukça açık bir biçimde görülmektedir (Adarkwa ve Poku-Boansi, 2011). Gana şehirlerinin çoğundaki görünüm, kentsel arazi kullanımları, özellikle ofis ve konut alanındaki talebin artmasıyla değişmiştir. Bu nedenle, yapıların dikey gelişimi, özellikle çoğu şehirdeki MİA'larındaki toprakların maksimum ve optimum kullanımları norm haline gelmiştir. Gana, büyük yerleşimlerin kontrolsüz yanal gelişimini engellemek adına tek katlı yapılar yerine çok katlı yapılar geliştirme eğilimi göstermektedir. Bu eğilime rağmen, planlama yetkilileri halen daha fiziksel gelişimi başarıyla kontrol edememektedir.

Kumasi'deki evre sağlığı, nüfustaki hızlı artış ve yerel yönetimin bu durumu yeterince iyi yönetememesi nedeniyle büyük ölçüde kötüleşmiştir (Awortwi 2006; Oteng-Ababio, 2010). Bunun bir sonucu olarak, artık çeşitli yerleşim alanlarında katı atık yığınlarını bir arada görmek mümkündür. Buna ek olarak, belli başlı caddelerde, yetkililerin işini düzgün yapmamasından dolayı katı atıklar drenaj sistemlerinin çoğu tıkamakta ve bu durum sel gibi kaçınılmaz doğal felaketlere neden olmaktadır. şu anda, Gana şehirlerinin pisiğe sarılı olduğu şeklinde görüşler yaygınlaşmıştır (Obour, 2012). Kötü sağlık koşullarına sahip bu mahalleler ve zayıf kamusal tesisler, Kumasi'de suç oranlarının yükselmesine neden olmaktadır.

şekil 6. Kumasi City'nin Kentsel Haritası

SUÇ TRENDLERİ VE TEMALARI ÇERÇEVESİNDE KUMASI ŞEHİRİ

KUMASI'DEKİ GANA POLİS TEŞKİLATI

Bu kısımda tarih boyunca Gana'da polis teşkilatı sisteminin başlaması ve Kumasi şehrinde Gana Polis Kuvvetlerinin kurulması tartışılmaktadır. Ayrıca Polis Kuvvetlerinin fonksiyon ve sorumluluklarının altı çizilmiş ve tartışılmıştır.

Gana Polis Teşkilatının Kısa Tarihçesi

Gana'da resmi polis teşkilatının ne zaman başladığına dair bir görüş birliği yoktur. Michael Taku 1831 'Kaptan George MacLean (o dönemki İngiltere Valisi) 'Kıyı şefleri ve Ashanti Kralı' ile imzaladığı "Barış Antlaşmasının" maddelerini korumak ve uygulamak için yüz yirmi dokuz kişilik bir ekip kurduğunda başladığını öne sürmektedir.³⁸ Gana Polis Teşkilatının tarihini belgelemek adına atılan ilk gerçek adım muhtemelen W.H.Gillespie'in çalışması olmuştur.³⁹ Çalışmasında Gana Polisinin kuruluş tarihi hakkında detaylı bilgi vermese de, bu dönemde özellikle de Cape Coast kalesi civarında Gold Coast'ta meydana gelen çeşitli durumlar nedeniyle Teku'nun önerisine katılmaktadır. Teku bu dönemde meydana gelen tarihi olaylar hakkında kilit bilgiler sunmazken Gillespie Nsamankow Savaşı öncesi Fante şefleri ve MacLean arasında 1844 yılında imzalanan ünlü 1844 Anlaşmasını not etmiştir.⁴⁰ Başka bir çalışmasında Pokoo-Aikins bu çalışmanın tarihini sadece İkinci Dünya Savaşı'nın başlama tarihi olarak belirlemiş ve bu betimlemenin neden yapıldığını açıklamamıştır.⁴¹ Ancak monograf yazısında koloni döneminde bazı güçlerin varlığından bahsetmiştir.

1873 yılında 'silahlı polis kuvvetlerine daha iyi disiplin ve yönetmelikler getirme kanunu' yasalaşp faaliyetleri resmi hale gelene kadar 1831 yılında göreve alınan erkekler sivil polis görevlerini yerine getirmek için eğitildi ve yerleştirildi.⁴² Kuvvet büyüyüp yayıldıkça diğer iyileştirme faaliyetleri de gerçekleştirildi. Teku'ya göre bunlara Muhafız Birimi, Demiryolu Birimi, Deniz Polisi ve Kriminal Araştırmalar Departmanı da dâhildir. Kuvvetin çalışmasını iyileştirmek ve bu kuvvetin karşılaştığı sorunlara bir yanıt sunmak için yasalaştırılan bazı yeni yönetmelikler Polis Yönetmelikleri, 1922, No.7; Polis Ödül Fonu Yönetmelikleri, 1922, No.8; Nakliye ve Özel Mülk (Polis Muhafız) Yönetmeliği, 1922, No.20; Polis Gücü (Gönüllü Polis

³⁸Teku, Michael Kwame Agbeko. An Evaluation of Records Management Practices in the Police Headquarters Registry', University of Ghana, 1984, p. 1; see also Avuyi, Paul & Michael Teku, Outline History of the Ghana Police Service 1931 – 1960. Accra, Ghana, n.d.

³⁹ See Gillespie, W. H. The Gold Coast Police, 1844 – 1938. (London)

⁴⁰İngilizler ve günümüz Gana'nın şefler arasında 1844 tarihli Bond imzası, İngilizlerin yargı otoritesini o zamanki Afrika mahkemelerinden gasp etmesine izin verdi. Nsamankow Savaşı, İngilizlerin Ashanti İmparatorluğu'na 1823'te kaybettiği İngiliz ve Ashanti İmparatorluğu arasındaki ilk savaşı.

⁴¹ Pokoo-Aikins, J. B. The Police in Ghana, 1939 – 1999. n.d (Accra, Ghana Police College) mimeograph

⁴²Ankama, S. K. Police History – Some Aspects in England and Ghana. (Essex, Silken, 1983), p. 35.

Rezervi) Yönetmelikleri 1939, No.16; ve Sahipsiz mülk Bertaraf Etme Yönetmelikleri 1941, No.37'dir.

Kuvvet içinde hassas materyallerin iletilme oranı artınca Polis Kuvvetleri için 1949 yılında Wireless Departmanı kuruldu. Bu ilerleyen sürecin bir parçası olarak 1952 yılında on iki kadından oluşan özel bir ekip kuruldu. Bu ekibin fonksiyonu çocukların ve kadınların işlemiş olduğu suçlarla ilgilenmekti. Gana Polis Kuvvetlerinde kadınlar için göreve alım, eğitim ve terfi anlamında pek adım atılmamıştır. Erkeklerin kadınlarla ilgili sorunlarla pek ilgilenmediği algısı zamanla artınca Polis Genel Müfettişinin (IGP) kulis çalışmaları ve talepleri doğrultusunda Polis Yönetimi Ekim 1998'de Kadın ve Çocuk Birimi (WAJU) kurulmasını kabul etti.⁴³ Accra ve Kumasi'de bu amaçla iki ofis kuruldu.

Gana'nın tamamen bağımsız bir eyalet olmasıyla birlikte 1959 yılında eyalet için güvenlik tehditlerini ortadan kaldırmak adına Silahlı Araç Birliği ve polis memurların sistematik eğitimini yürütmek için de Polis Akademisi kurulmuştur.⁴⁴ Akademinin kurulmasından sonra durumlar o kadar kötüye gitti ki Akademide bazı departmanlar kapatıldı.⁴⁵ Kritik altyapısal iyileştirme ihtiyacına bağlı olarak 1962 yılında Polis Kuvvetlerine bağlı yeni bir müdürlük binası açıldı. Yayımlanan ilk büyük post-bağımsızlık yasası yeni Ulusal Özgürlük Konseyi (NLC) hüküm 25 (NLCD 25) tadilleri ile birlikte yürürlüğe giren 1965 Polis Kuvvetleri Yasası (Yasa 284) olmuştur. Bu yasa ile Polis kuvvetleri organizasyonunda polis memurlarına atama, terfi ve emeklilik imkânı sunuldu ve hizmet koşulları, disiplin uygulamaları ve Polis Kuvvetleri ile ilgili diğer durumlar iyileştirildi. 1969 tarihli Gana Hükümeti 1970 yılında Polis Kuvvetleri Yasasını (Yasa 350) çıkardı ve yasa Ocak 1971'de yürürlüğe girdi. Polis Kuvvetleri ile ilgili önceki tüm Yasa ve Hükümleri bünyesinde topladı. Bu yasayla Polis kuvvetlerinin fonksiyonları açık bir şekilde ifade edilmiştir. Örneğin Bölüm (1) Polis kuvvetlerinin görevinin 'suçtan koruma ve suçu tespit etme, suçluları yakalama, kamu düzenini ve bireylerin ve mülklerin güvenliğini sağlama' olduğunu belirtir.

350 Yasası ile Polis Konseyi atamalar, refah ve disiplin, seçme ve eğitim, Polis-kamu ilişkileri ve hizmet veren memurların disiplin başvuruları hakkında danışma kurulu olarak hareket etmiştir. Polis Hizmet Yasası 350 (1970) aynı zamanda Gana'daki Özel Güvenlik Organizasyonlarının (PSO'lar) yönetilmesi için de yasal bir kurum sunmuştur.

Buna müteakiben 1974 yılında Polis Kuvvetleri (tadil) Kanunu 303 (NRCD 303) 350'nin bölümlerini tadil etmiştir. Kritik olarak Polis hizmetleri kurumsal olarak

⁴³WAJU'nun amaçları, iç suçları, kadın ve çocuklara ilişkin davaları ele almaktır. Aynı zamanda iç uyumu ve birliği teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

⁴⁴Annual Report of the Ghana Police for the Year Ending 31st December 1959. (Accra: Government Printer), pp. 7-23. See Boyes Report of 1971

⁴⁵Faibille, Egbert, Jnr. 'How NDC Ruined Police Service – Recruits Practice 'Stand and Load'', The Independent, 1 November 2001, pp. 1 & 8, Mensah, Kent & A HarrunaAttah, 'Who Shot the Police?', Accra Mail, November 5, 2001, pp. 1 & 4

Kamu Hizmetleri Komisyonunun yönetim ve bürokrasi kontrol kısmından ayrılmış ve Gana Polis Kuvvetleri olarak adlandırılmıştır.

Bazı temel değişiklikler yapılmıştır. Bunlardan birisi Polis Konseyi artık IGP tarafından yetkilendirilmektedir ve bazı belirgin kollar oluşturulmuştur. Kuvvetin gelişmesindeki büyük olaylardan birisi de IGP'nin kabine rütbesi olduğunun kabul edilmesidir. Ayrıca, Mayıs 1991'de Polis Konseyinin tavsiyesi üzerine, Polis Komiseri'nin görevlendirilmesi, Polis Operasyonları ve Teknik Hizmetler Komiseri'nin hâlihazırda kurulmuş olan Araştırmacı Dairesi Komiseri (CID) ve Ulusal Soruşturma Bürosu (BNI) üyelerine katılması için genişletilmiştir.

Gana Polis Teşkilatının Organizasyonel Yapısı

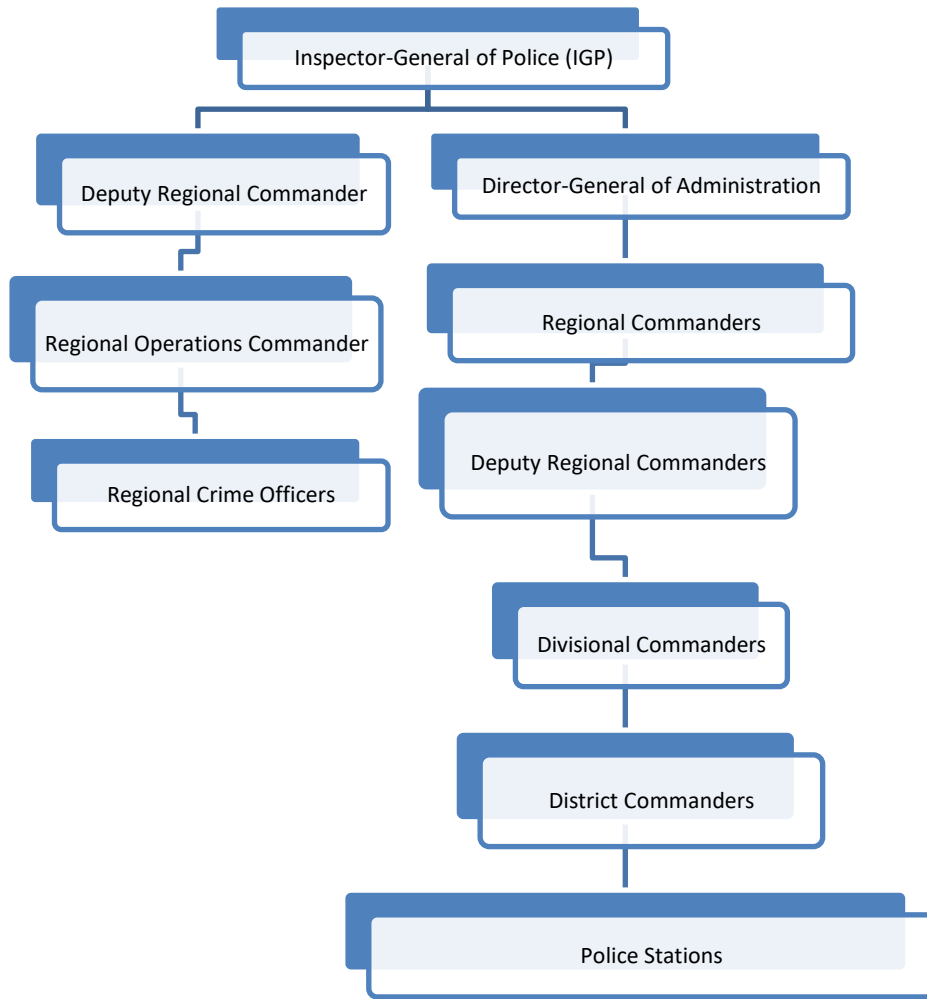
Gana'daki ana hukuki yaptırım sağlayıcı kurum Gana Polis Kuvvetleri'dir (GPS). Bu kuvvet Gana İçişleri Bakanlığının kontrolü altındadır ve 651 istasyonu üzerinden bünyesinde 30,000'den fazla polis memuru barındırır. Gana Polis Kuvvetleri mevcut olarak on iki bölümlle hizmet etmektedir: on tanesi Gana'nın on bölgesini kapsar, bir tanesi Tema şehrinin denizcilik ve endüstri merkezine özel olarak atanmıştır, on ikinci bölüm ise Demiryolları, Liman ve İskele bölgeleri için özel olarak atanmıştır. Bunlara ek bir bölüm, Deniz Polisi Birimi, ülkenin açık denizlerindeki petrol ve gaz endüstrisi ile ilgili sorunları çözmek için kurulmuştur. Her bölgesel polis teşkilatında tüm operasyon ve kendi görevine dâhil idari fonksiyonları kontrol etmesi için bir tane Bölge Komutanı mevcuttur. Bölge Komutanı doğrudan operasyonel durumlarda Bölge Harekât Komutanı ile birlikte de çalışabilir. Bölge Komutanı idari konular için Bölge Yardımcı Komutanından ve Bölge Suç Memurundan yardım alır. Yardımcı Müfettiş-Polis Generali Polis İdaresi Genel Müdüründen yardım alır ve polis bölge komutanlarının aktivitelerini gözetler.⁴⁶

Ulusal Polis Müdürlüklerinden ayrı olarak tüm bölgesel departmanlar bu müdürlüklerin bir alt departmanıdır. Bundaki amaç daha etkin ve esnek polis hizmetleri için bölgesel polis kuvvetlerinin aktivitelerini merkezi hale getirmektir. Her bir yerel komutanlık bölgesel komutanlıklara ayrılmıştır. Bölüm komutanlıkları altlarında semt komutanları olan Bölüm Komutanları tarafından yönetilir. Bireysel semt komutanları bunun karşılığında Semt Komutanları tarafından yönetilir. Semt Komutanları yargılama gücü sınırlarında bulunan tüm polis birimleri ve noktaları üzerinde kontrol ve denetim gücüne sahiptir. On iki bölgesel birim 51'den fazla bölgenin sorumlulukları ile ilgilenir, bunların içinde de 179 semt vardır. Semtler ulusal olarak toplam 651 polis istasyonu üzerine yetki sahibidir. Ayrıca tüm bölgesel birimlerde özel polis birimleri de mevcuttur. Bölge Komutanı bu birimleri denetler. Bu Birimler: Motor Taşımacılığı ve Trafik Direktörlüğü (MTTD), Otoyol Devriye Birimi (HPU), Kamu İşleri Direktörlüğü (PAD), Mahkeme ve Kovuşturma, Aile İçi Şiddet ve Kurbanlara Destek Birimi (DOVVSU), Çevik Kuvvet (RDF), Ulusal Koruma Birimi (NPU), Silah ve Mühimmat, Finans Ofisleri, Denetleme Ofisleri, Suç Ofisleri,

⁴⁶ 'Police Administration' Ghana Police.info. Retrieved 9 May 2011

Araştırma, Planlama & ICT Ofisleri, Ciddi Dolandırıcılık Birimi (SFU), Gana Suç Birimi, Silahlı Polis Birimi (FPU).

Sekil 7: Gana Polis Teşkilatının Organizasyonel Yapısı

Kumasi'deki Polislik Faaliyetleri

Gana'daki diğer bölgelerde olduğu gibi Ashanti de bölgedeki genel huzur ve güvenliği sağlamakla görevli olan kendi bölgesel polis amirliğine sahiptir. Amirlik on dört (14) bölüme, kırk iki (42) bölgeye, yüz elli sekiz (158) polis karakoluna ve noktasına ayrılır. Bu on dört (14) bölüm daha sonra bölgelere ayrılır. Bunlara aşağıdakiler dâhildir:

1. **Kumasi Merkez Bölgesi** (Merkez Bölgesi),
2. **Bekwai Bölgesi** (Bekwai, MansoNkwanta, Jacobu ve Asiwa Bölgeleri),
3. **Offinso Bölgesi**(Offinso, Akumadan,BoamangandKodie Bölgeleri),

4. **Suame Bölgesi**(Suame, Suntreso ve Denchemuoso-Techiman Bölgeleri),
5. **Manhyia Bölgesi**(Manhyia B, KNUST, Havalanıve Asokore Mampong Bölgeleri), **'Obuasi Bölgesi**(Obuasi, New Edubiase, Fomena Bölgeleri),
6. **Nkawie (Atwima) Bölgesi**(Nkawie, Nyinahin and Abuakwa Bölgeleri),
7. **Mampong Bölgesi**(Mampong, Agona, Nsuta , Ejura ve Asaam Bölgeleri),
8. **Konongo Bölgesi**(Konongo, Juaso ve Agogo Bölgeleri),
9. **Ahafo-Ano (Tepa) Bölgesi**(Tepa veMankranso Bölgeleri),
10. **Effiduase Bölgesi**(Effiduase ve Kumawu Bölgeleri),
11. **Tafo-Pankrono Bölgesi**(Tafo-Pankrono, Mamponteng ve Kenyasi Bölgeleri),
12. **Asokwa Bölgesi**(Asokwa, Kuntunase ve Foase Bölgeleri) ve
13. **Ejisu Bölgesi**(Ejisu, Domeabra Bölgeleri).

Ashanti Bölgesel Polis Amirliği Müdürlüğünde çeşitli birimler de mevcuttur; bunlar: Bölge Mahkemesi Birimi, Bölge Kamu İşleri Birimi, Bölge Kriminasyon Araştırmalar Departmanı (CID), Bölge Merkezi Motor Trafığı ve Nakliye Departmanı (MTTD), Bölge Aile içi Şiddet ve Kurbanlara Destek Birimi (DOVVSU), Bölge Özel Silahlar ve Taktik Birimi (SWAT), Bölgesel Görünürlük, Bölge Polis Eğitim Okulu, Bölge Otoban Devriye Birimi, Bölge Takımı, Bölge İletişimi ve Bölge Hizmetleri Atolyesi. Ashanti'deki toplam polis memuru sayısı dokuz yüz on sekizdir (918) bunların 289 tanesi kadın 629 tanesi de erkektir.

KUMASI ŞEHRİNDEKİ ŞEHİRLEŞME VE SUÇ ORANI ARASINDAKİ BAĞLANTIYA BAKIŞ

Şehirleşme özellikle de yirminci yüz yılın başlarından sonra tüm toplulukları değiştiren en önemli süreçlerden biri olmuştur ve olmaya da devam etmektedir. Modernleşme, ekonomik gelişim, sosyal ilerleme, kültürel yenilikler ve teknolojik gelişmeler gibi durumlar hızlı şehir büyümesi ile eş anlamlı hale gelmiştir. Ancak, şehir gelişiminin doğası, özellikle de Gana da dâhil olmak üzere Sahra-altı Afrika'da, şehirlerin etkinliğini sınırlamaktadır, bu durum da şehirlerin ulusal gelişimdeki gösterecekleri rolü azaltmaya kadar uzanır. Altyapı ve servis provizyonundaki eksiklik, yoksulluk, kirlilik, aşırı kalabalık, yoğunluk ve makul fiyatlı ev temin etmede yaşanan sıkıntılar şehirlerin geleneksel uygarlaşma etkilerini sarsmaktadır (Uwe 2003).

Gana yirminci yüz yılın ortalarından sonra şehirleşme konusunda oldukça hızlı büyüme göstermiştir. Ülke nüfusunun şehirde yaşayan kısmı resmi kaynaklara göre (en az 5,000 kişi olan herhangi bir yerleşim yeri) yıllar içerisinde oldukça hızlı bir şekilde artmıştır: 1931'de %9 iken 1984 yılında bu oran %31.1'e, sonrasında 2000 yılında ise %43.8 oranına yükselmiştir. Gana'daki modern şehirleşme başlıca Accra, Kumasi ve Sekondi-Takoradi ve daha sona da Tamale etrafında gerçekleşmiştir.

Afrika'daki pek çok ülkede olduğu gibi Gana'da artan şehirleşme oranları, ulusal popülasyonun doğal artışı ve şehir bölgelerine yapılan göçlerin bir kombinasyonunun sonucudur. Bu iki temel süreç birbirini güçlendirirken bunların göreceli önemleri yıllar içinde çeşitlenmiştir. Son zamanlarda küçük kasabalardan şehirlere yapılan ancak öncesinde kırsal bölgelerden kentlere, özellikle de şehirlere yapılan yüksek iç göç oranı şehirleşmenin erken aşamalarında dominant bir faktördür. Kırsal ve şehir yerleşim seviyeleri arasındaki farkların temel fonksiyonu buydu. Ancak hızlı popülasyon artışının sebebi olarak göç faktöründense 1970 yılından beri Gana'daki şehirlerin doğal artış oranı daha belirleyici bir faktör haline gelmiştir. Kırsal kesimlerde doğurganlık oranı %15 oranında daha fazla olsa da (Gana İstatistik Servisi 1988) kentlerde ölüm ve hastalık oranı Gana'daki modern sağlık kuruluşları nedeniyle kırsal bölgelere göre daha düşüktür.

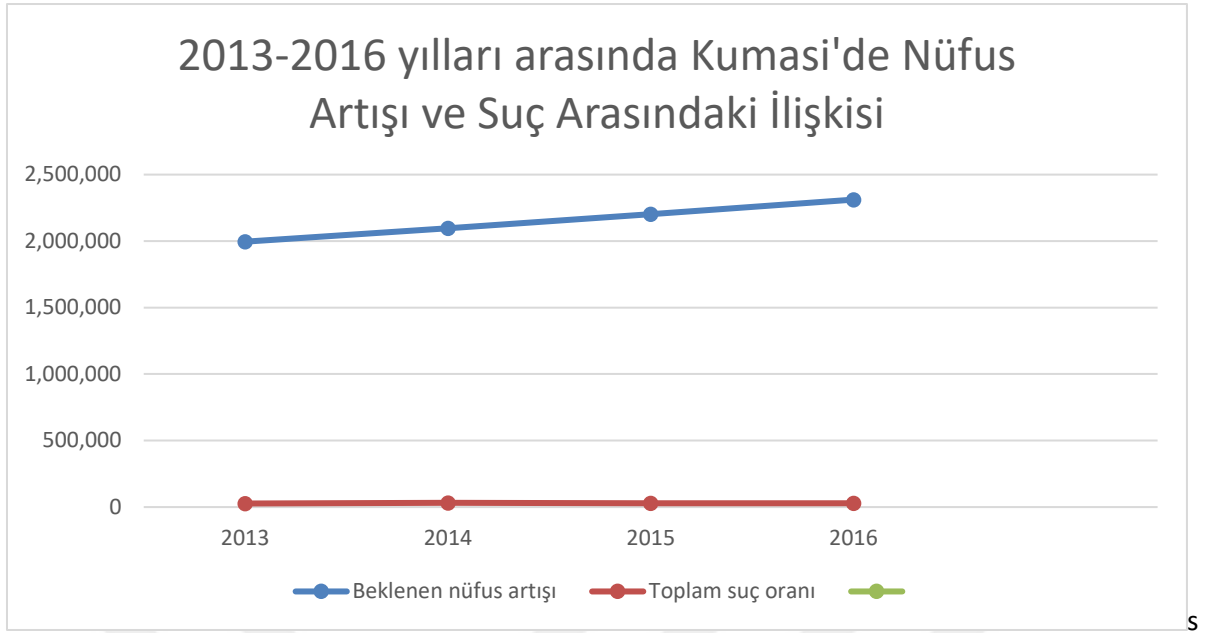
Kentlerin büyümesinin başka bir boyutu da şehirlerin, özellikle de Gana'daki metropol alanların fiziksel olarak genişlemesi ve yasal sınırlarının ötesine çıkmasıdır. Sonuç olarak, geçmişte, büyük şehirlerin yasal sınırları, hizmetlerin ve altyapının bu alana yayılması için şehirlerin yasal sınırları olan bir sınırı paylaşan yeni kentleşmiş alanların kentlere bağlanması için ayarlanmalıdır.

Banliyöleşme modern kentleşmenin temel özelliklerinden biridir, bu sadece gelişmiş ülkelerin şehirlerini değil geliştirmekte olan ülkelerin şehirlerini de bozmaktadır. Bu duruma iki temel faktör neden olur. İlki talep temelli ve kent popülasyonunun hızlı büyümesi ile ilgili olan gelir ve artan kullanılabilir gelir (Palen 1989; Herbert ve Thomas 1990; Thorns 1980; Knox 1994). İkincisi ise büyük şehirlerdeki yüksek vergiler, düşük kaliteli devlet okulları ve diğer zayıf devlet hizmetleri, ırksal gerginlikler, suç, kalabalık ve düşük çevre kalitesi gibi sosyal problemlerin yarattığı baskılardır. Bu tarz sorunlar merkezi şehirlerde yaşayan insanların banliyölere taşınmalarına neden olmuştur (Mieszowski ve Mills 1993). Bu faktörler, endüstriyel olarak gelişmiş ülkelerde hem şehirlerarası hem de şehirlerarasında farklı şekilde çalışır (McGrath 1992), ve Sahra-altı Afrika'dakiler gibi geliştirmekte olan ülkelerde onlar ve şehirlerarasında.

Gana'daki erken kaynaklar örneğin kırsal kesimlerden Gana'daki şehirlere iç göç yapan insanların hareketlerine odaklanılmıştır (Addo 1969; Caldwell 1969; Bobo 1974).

Kumasi şehrindeki kentleşmenin Gana'da olanla bir farkı yoktur. Bu duruma şehrin hızlı büyüme oranı ile popülasyonun artması ve Gana'nın diğer bölgelerinden, özellikle de Gana'nın kuzeyinden, sırasıyla Doğudan, Batıdan ve Kuzeyden Kumasi'ye göç eden insanlar neden olmuştur. Gana İstatistik Servisine göre 2015 yılında Kumasi şehrinin büyüme oranının en az %3.9 ile en çok %5.9 arasında olması ön görülmüştür. Bu da 2010 nüfus sayımlarına göre 2015 yılında şehrin popülasyonunun tahmini ortalama %4.9 büyüme oranıyla 1,722,806'dan 2,201,410'a çıkması beklenmiştir.

Şekil 8: Kumasi'de 2013 ve 2016 arasında nüfus artışı ve suç arasındaki ilişkiyi gösteren grafik

Yukarıdaki grafikte düşük, orta ve yüksek büyüme oranı senaryolarına göre popülasyon öngörülere verilmiştir. %4.9 orta büyüme oranıyla Kumasi şehrinde 2015 yılına kadar popülasyonun 2,201,410 olması beklenmiştir. ⁴⁷

Kentleşme ve suç arasındaki ilişki uzun zamandır Sosyologlar, Suç bilimciler, Psikologlar ve diğer pek çok akademik disiplin tarafından araştırılmaktadır. Kentleşme ve suç arasındaki açık ilişkiye değinen ilk yazarlardan biri Emile Durkheim olmuştur. Kentleşmenin şehirlerde kaçınılmaz şekildesuç artışına neden olduğunu öne sürmüştür, Durkheim tarafından öne sürülen bu önerme sonraki araştırmalarla doğrulanmıştır. 19. Yy Avrupa'sında suç hem devlet hem de kamu için önemli bir konuydu. Bu dönemde suç oranlarındaki artışın kompleks kent-endüstri gelişim süreçlerinin getirdiği sosyal değişikliklerle doğrudan ilgili olduğuna inanılıyordu. Yoksulluk, düşük eğitim seviyeleri, popülasyon yoğunluğu ve kalabalık, kentleşme ve göç 19. Yy Avrupasında artan suç oranlarının nedenleri olarak gösteriliyordu.

Avrupa'da kentleşme ve suç arasındaki ilişki üzerine yürütülen deneysel çalışmaların sonucunda kentleşmiş ve kentleşmemiş yerleşim yerleri arasında özellikle de sosyal homojenlik ve sosyal sosyal dayanışmanın yaygınlığı konusunda yapısal ve organizasyonel özellikler bakımından temel farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Daha sonra araştırmacılar kent hayatının suça neden olan etkilerinin yalnızca tıkanmış yaşama koşulları, zayıf konut koşulları ve materyal azlığından doğan sosyal bir uyumsuzluk olmadığını, aynı zamanda bu ortamların artan skalası ve karmaşıklığının suçluların kaçmasına ortam hazırlayarak toplumdaki geri kalmış kesimlerin suça ve diğer anormal davranışlara bulaşmasına ortam hazırladığını görmüştür.

⁴⁷<http://mci.ei.columbia.edu/research-publications/population-data/kumasi-population-data/>

Kumasi şehrindeki kentleşme ve suç arasındaki ilişki pozitif olarak değerlendirilebilir, şehrin kentleşmiş bölgelerinde kent çevresine göre daha fazla suç kaydedilmiştir. Kuzey Gana'daki diğer kentleşmiş alanlarla kıyaslandığında Kumasi'deki görece iyi sosyal koşullardan etkilenen insanlar kendileri için daha iyi bir yaşam bulma umuduyla daha güneye taşınmaya başlamışlardır. Bu alanlardan Kumasi'ye yüksek göç alınmasının bir sonucu olarak şehir içindeki suç oranı da artmıştır. Bireyler değişimlerle yer değiştirince ve yeni davranış kurallarının hüküm sürdüğü yeni sosyal ortamlara dalınca, geleneksel düzenleyici kurumlar ve sosyal yaptırımlar etkinliğini yitirmekte ve bireylerin anormal davranışlara meyil etmesini kolaylaştırıp basitleştirmektedir. Kumasi şehrine bu kadar yüksek oranlarda gerçekleşen göç kriminal davranışlar ve diğer sosyal düzensizlik durumlarıyla bağlanabilecek sosyal gerilimin kaynağı olarak gösterilebilir. Görsel 7'de şehrin öngörülen kent popülasyonunda belirtilen görece keskin artışa nazaran hızlı bir suç artışı görülmesine de değerli görülmeyen suç ve anormalliklerde artış görülmektedir.

KUMASI'NİN YÖNETİM YAPISI, HUKUK VE SOSYAL KONTROL

Kumasi'nin Yönetim Yapısı

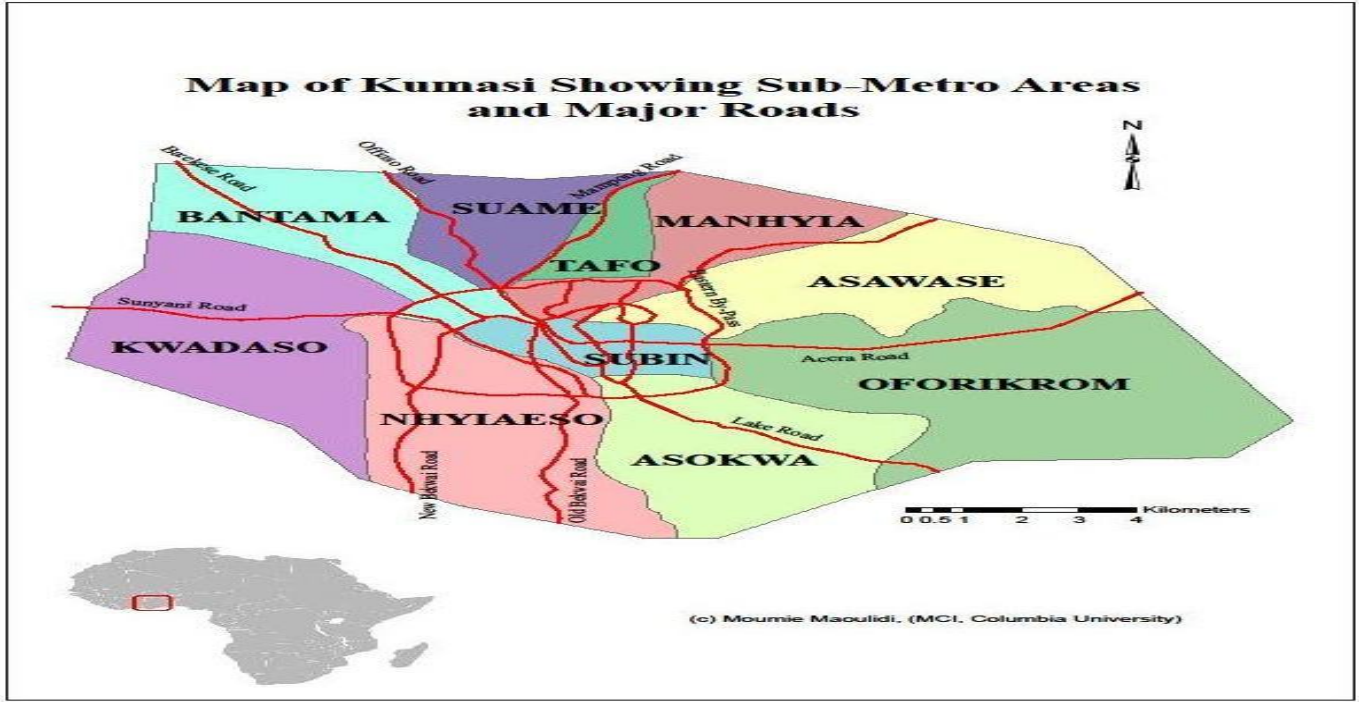
Gana on farklı yönetim bölgesine ayrılmıştır, bunlar sırasıyla Ashanti, Brong-Ahafo, Merkez, Doğu, Büyük Akra, Kuzey, Yukarı Batı, Yukarı Doğu, Volta ve Batı Bölgeleridir. Bu bölgeler de sırasıyla her bölgedeki insan nüfusuna bağlı olarak Büyük Şehir, Belediye ve Semt Meclislerine (MMDA'lar) ayrılır. (Büyük Şehirlerde 250,000; Belediyelerde 95,000 ve Semtlerde 75,000 vardır. Bu MMDA'lar Gana Cumhuriyetinin yerel yönetim yapısının temelini oluşturur. Yerel yönetime Gana Cumhuriyeti 1992 Ana yasasında yer verilmiştir ve sırasıyla Madde 241/3 ve Madde 240/2'de ademi merkezileşmeye yer verilmiştir. Madde 35/5d devletin "hükümetin yönetim ve finansal işleyişinde ademi merkezileşmeyi sağlayacak uygun adımlar atması ve insanlara ulusal hayat ve hükümetin her seviyesinde karar alma aşamasına katılma fırsatı sunmasını" gerektirir. (Gana, 1992). Gana Cumhuriyetinin bölgelerinden birisi olan Ashanti bu araştırmanın çalışma alanına ev sahipliği yapar. Bölge Ashanti Bölgesel Düzenleme Konseyi tarafından idare edilir ve yönetilir, bu konseyin başında da Gana Cumhuriyeti Başkanının sabit bir süreyle kendisini temsil etmesi için atadığı bölgesel bir bakan bulunur. (Genellikle başkanın görev süresi gibi dört yıllık bir görev süresiyle, ancak eğer başkan genel seçimlerle ikinci bir dönemi güvenceye alırsa yenilenebilir.) Ashanti Bölgesinde sekiz belediyesi ve yirmi bir semti bulunan Kumasi olmak üzere bir büyük şehir mevcuttur.

Ashanti bölgesindeki tek büyük şehir ve Ghana'nın en büyük ikinci şehri olan Kumasi, Kumasi Büyük Şehir Meclisi (KMA) tarafından idare edilir ve yönetilir. Meclisin başında sabit bir süreyle başkanın atadığı ve genel meclisin en az üçte ikisinin

oynamayla kabul ettiği bir Büyük Şehir Baş Yöneticisi (MCE) bulunur. Şehir yönetimi kurumu olarak KMA da Kumasi şehrinin işlerini idare etmek için birçok departmana ve bölüme ayrılır. Kumasi Büyük Şehri ayrıca dokuz adet Alt Metropol Semt Konseyine ayrılır, bunlar Asokwa, Bantama, Kwadaso, Manhyia, Nhyiaeso, Oforikrom, Suame, Subin ve Tafo'dur. Bu alt metropoller de 21 İlçe Konseyine ve 91 seçim bölgesine ayrılır.

KMA, 1992 Gana Cumhuriyeti Anayasası Madde 462 ile Kumasi Büyük Şehrinde müzakere, yasama ve idari fonksiyonlar uygulamayla görevlendirilmiştir.⁴⁸ Dolayısıyla Kumasi şehrinin genel gelişiminden sorumludur ve gelişim planları ve bütçenin hazırlanmasını sağlar. Ayrıca kaynakların etkili şekilde nakledilmesi için planları, programları ve stratejileri hazırlayıp uygular, üretim faaliyetini ve sosyal gelişimi teşvik edip destekler, ayrıca temel altyapı gelişimi için programlar başlatıp Kumasi şehrindeki alt metropol bölgeleri için belediye işleri ve hizmetleri sağlar.

Şekil 9: Alt Metro Alanlarını Gösteren Kumasi Haritası

Kaynak: Ghana Statistical Service, 2014

Kumasi Yasaları ve Sosyal Kontrol

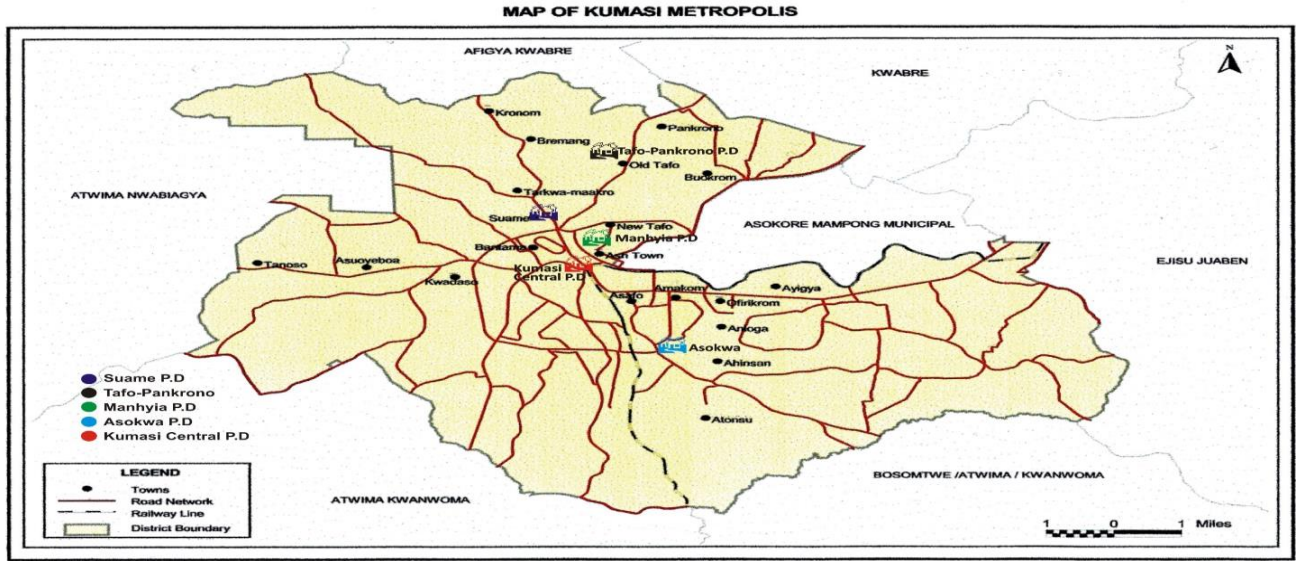
Kumasi'deki yasa ve düzen, Gana'nın kalanı gibi tepeden alta yönetim tarzı ve politikalarla merkezileştirilmiştir. Gana Polis Teşkilatı'nın en önemli sorumluluğu Kumasi'de yasa ve düzeni uygulamaktır fakat KMA'nın Şehir Muhafızı adı verilen, görevi tam olarak belirtilmemiş ve genel olarak belirli şehir yönetmelikleri ve küçük trafik kurallarının uygulanmasıyla limitli küçük

⁴⁸ Ghana Statistical Service, 2014

bir kanun uygulayıcı birimi vardır. 1980 ve 90'larda Geçici Ulusal Savunma Konseyi (PNDC) askeri hükümeti Kumasi dâhil olmak üzere Gana'daki büyük kent ve şehirlerde hükümet politikalarını ve programlarını uygulamak için düzenli olarak askerleri kullanmıştır.

Asantehene⁴⁹ Kumasi'nin geleneksel yetkilileri ve geleneksel mahkemeleriyle, dini grupların ve etnik derneklerin liderleriyle birlikte Kumasi şehrinde kamu üzerinde gayriresmi sosyal kontrolleri uygulamaya yardımcı olur. Bu geleneksel yetkililer tarafından uygulanan gayriresmi sosyal kontrol yöntemleri sapkınlıkları kontrol altına alır ve böylelikle şehirde düzen, barış ve güvenliği korur. Ancak bir şüpheliyi tutuklama, inceleme ve iddianameleri görüşme yetkisi yalnızca Gana Polis Teşkilatının sorumluluğundadır, bu teşkilat etkili polislik faaliyetleri için Kumasi Şehrini beş polis bölgelerine ayırmıştır: sırasıyla Kumasi Merkez, Suame, Tafo-Pankrono, Asokwa ve Manhyia Polis Bölgeleri. Aşağıdaki harita Kumasi'deki beş polis bölgelerini göstermektedir;

Şekil 10: Kumasi'deki beş polis bölgelerinin Haritası

Show the 5 police divisions in kumasi

Bu polis bölgelerinin altında semt polisleri mevcuttur. Anayasaya göre belirlenmiş hukuk sistemi de şehirdeki yasa suçlularını ibra edip yargılayarak veya ibra edip taburcu ederek sosyal kontrol ve düzende önemli bir rol oynar.

⁴⁹Asantehene, Gana'daki Asante halkının geleneksel ve ruhani lideri olan Ashanti Kralı'nın ünvanıdır.

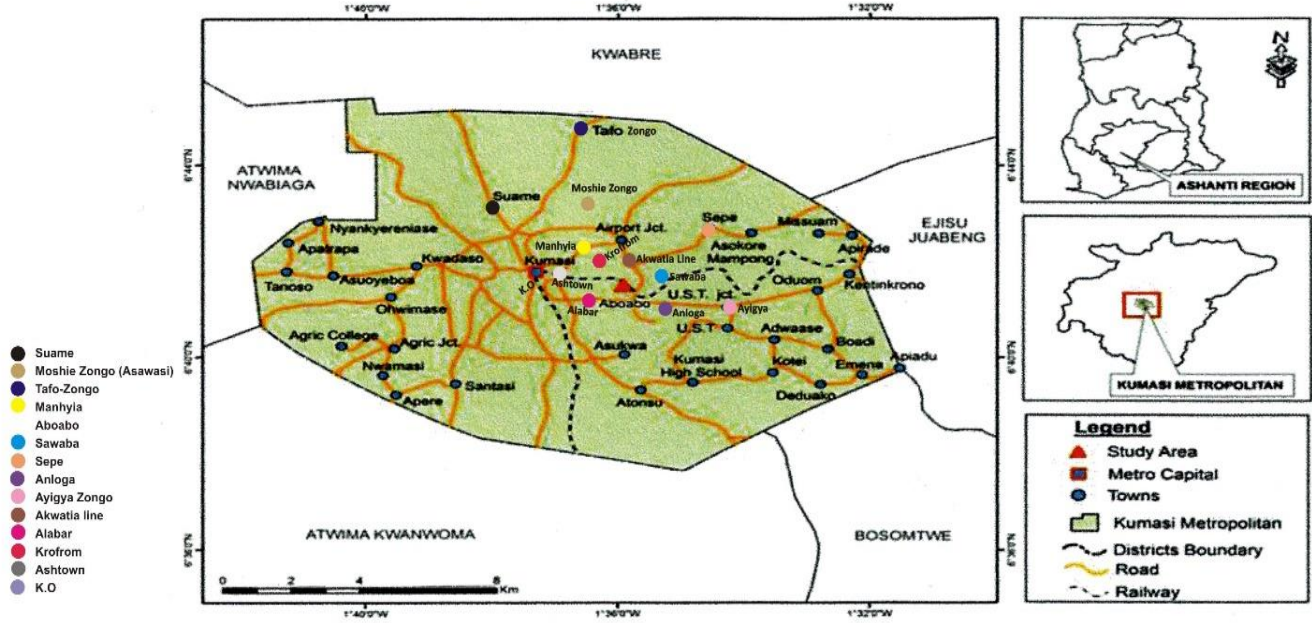
KUMASI'DEKİ SUÇLARIN ÖZELLİKLERİ

Kumasi'deki suçlar ve sapkınlıklar çeşitli formlarda mevcuttur. Silahlı soygun, haneye tecavüz, soygunculuk, hırsızlık, cinayet, adam öldürme, kasıtsız cinayet, ölüm ve zarar tehditi, zarar verme, tecavüz ve kirletme, fuhuş, saldırı, yasadışı uyuşturucuları bulundurma ve kaçakçılığı, izinsiz silah sahipliği, kürtaj, sorumluluk ihmali, çocukları tehlikeye maruz bırakma, adam kaçırma ve çocuk çalma ve diğer birçok trafik suçu bunlara dâhildir.

Bu suçların birçoğu 1930'larda Chicago Üniversitesindeki araştırmacıların çıkardığı suçun sosyal düzensizliği teorisinin açıkladığı şekilde genellikle yoksulluk ve işsizliğin yüksek olduğu, zayıf sosyal altyapı, düşük gelir ve düşük seviyede eğitim olan bölgelerde gerçekleşir. Bu klasik Chicago araştırmacıları mahalle yapısı ve suç seviyesiyle ilişkisini araştırmıştır. Klasik Chicago Ekolü teorisyenleri bölgenin suç önleme kabiliyeti üzerinde ırksal ve etnik heterojenliğin, yerleşim değişikliğinin ve düşük sosyoekonomik statünün etkilerini incelemiştir. Bu gibi özelliklerin yüksek seviyede sosyal düzensizliğe yol açacağını, dolayısıyla da semtte suç ve suçlu davranışının artmasına yol açacağını savunur. Kumasi'de Aboabo, Akwatia Line, Alabar, Ayigya Zongo, Anloga, Suame, Tafo Zongo, Moshie Zongo, Krofrom, Ashtown, K.O, ve Asawasi gibi mahalleler Chicago Ekolündeki kriminologların tanımladığı özellikleri sergiler.

Bu toplulukların büyük birçoğunda yüksek doğum oranıyla birlikte etnik ve kabile heterojenliği, yerleşim değişikliği ve düşük sosyoekonomik statü mevcuttur. Bunun sonucunda suçluların ve suç faaliyetlerinin gelişimi için adeta yeşerme alanı haline gelmişlerdir. Gana'nın Ashanti bölgesindeki Gana Polis Teşkilatının 2013 ve 2016 arasındaki yıllık Kumasi suç ihbarlarının yazarının gözlemleri ve görüşmeleri, Kumasi polisinin bu mahallelerin bazılarını silahlı soygun, uyuşturucu kaçakçılığı, fuhuş, tecavüz ve kirletme, izinsiz silah sahipliği ve cinayet gibi suçların 'parlama noktası' olarak tanımladığını ortaya çıkarmıştır.

Şekil 11: Kumasi'de yüksek suç oranlarına sahip mahalleleri gösteren bir harita

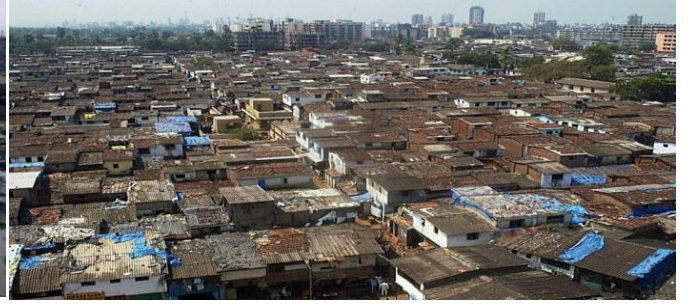
Show neighborhoods with high crime rates.....

Bu mahallelerin heterojenliği sosyal uyum ve kontrolü zorlaştırır. Bu toplulukların sakinlerinin birçoğu Gana'nın ve diğer Batı Afrika ülkelerinin çeşitli bölgelerinden, özellikle de Gana'nın üç kuzey bölgesinden Kumasi'ye daha iyi bir hayat arayışıyla göç etmiş kişilerdir. Fakat şehirde yeterli iş imkanının bulunmaması bu göçmenlerin bir kısmının yeni ortamlarında günlük hayatlarını sürdürmesini zorlaştırır. Bunun sonucunda da bir kısmı, çoğunlukla genç erkek ve kadınlar, bu koşullar altında yasa dışı para kazanma yolları aramaya zorlanır; dolayısıyla her türlü yasa dışı faaliyete zorlanırlar. Özellikle silahlı soygun açısından bu genç erkek ve kadınlar sadece insanların parasını ve mülkünü çalma amacıyla çeteler veya gruplar kurar (Fotoğraf X, Fotoğraf Y, Fotoğraf Z).

Fotoğraf X. Kumasi'de yoksul mahalleler

Fotoğraf Y. Kumasi'de çöküntü alanları

Fotoğraf Z. Suçun daha az olduğu varsıl mahalleler

Kumasi Şehrindeki suçların oranını ve özelliklerini açıklamak için kullanılabilecek bir diğer suç teorisi de alt kültürel suç teorisidir. Bu teoride bir şehirdeki belirli grupların agresif davranışlara ve şiddete başvurmaya daha yatkın olduğu ve dolayısıyla diğer insanlara kıyasla suç işlemeye daha yatkın olduğu belirtilir. Kumasi sakinleri arasında gecekondu ve fakir mahallelerde yaşayan insanların agresif yatkınlıkları olduğu ve dolayısıyla diyalog ve diğer meşru yöntemler yerine sorunları çözmek için şiddete başvurmaya daha yatkın olduğuna dair yaygın bir düşünce mevcuttur. Kumasi'de bir başka yaygın düşünce de şehirdeki Müslümanların sorunları çözmek için diğer dinlerin mensuplarına kıyasla şiddete ve agresif davranışlara başvurmaya daha yatkın olduğudur. Bu insanlar Gana'nın diğer bölgelerinden, özellikle de Kuzey Gana ve diğer Batı Afrika ülkelerinden Kumasi'ye göçen kişilerdir ve çoğunlukla düşük eğitim seviyesi, yüksek işsizlik oranı, düşük gelir, zayıf sosyal tesisler, kötü konut koşulları ve yüksek doğum oranına sahip "Zongo" adı verilen yasadışı yerleşimlerde bulunurlar. Yazar incelemeleri sonucunda Ashanti bölgesi eyalet savcısına göre şehirde çeşitli suçlardan tutuklanan şüpheli ve suçluların kuzey kabileleri ve İslam dinine ait isimli ve kökenli kişiler olması nedeniyle göçmen yerleşim yerlerinin agresif doğasına dair kamu genel görüşünün belli bir ölçüde doğru

olduğu kanısına varmıştır. Eyalet savcısına göre şüpheliler düşük eğitim seviyesine sahip, işsiz, bekar ve genellikle kayda değer gelir kaynağı olmayan kişilerdir.

Ancak Ashanti'deki Polis Kuvvetlerinin Kriminal Araştırma Departmanı (CID) başkanına göre Kumasi'daki suç ve kriminal aktiviteler sadece şehrin göçmen nüfusuyla sınırlandırılmaz; zengin, Hristiyan, ateist ve yerlilerin olduğu muhitlerde Polis tarafından kaydedilen kriminal aktivitelere bakıldığında herhangi bir kesimden bir kişi de eşit derecede suça meyilli olabilir. Şehrin zengin ve güçlü kişileri arasında uyuşturucu trafiği, yozlaşma ve rüşvet, kara para aklama ve diğer beyaz yaka suçları işlenmektedir. CID başkanına göre bu suçların çoğu kayda geçmemektedir çünkü bu suça bulaşan insanlar Gana'daki politikacı, şef ve iş adamı ya da iş kadını gibi nüfuzlarını ve paralarını kullanarak bu kriminal aktivitelerinin üzerini örtebilmektedir.

Kumasi'de yukarıda bahsi geçen suçların pek çoğu şehrin bu kısmında konuşulan Hausa diliyle "Zongo"⁵⁰ şeklinde adlandırılmış fakir muhit ve gecekonduarda yaşayan insanlar tarafından işlenmektedir.

Fotoğraf Z1: Kumasi'deki Zongo Mahallesini gösteren fotoğraflar.

⁵⁰Zongo, genellikle altyapı bakımından fakir olan ve genellikle Kuzey Gana ve Müslümanlardan gelen yoksul göçmenlerin yaşadığı topluluklara atıfta bulunan bir isimdir.

Bu muhitler Chicago Okulu kriminoloji uzmanları ve alt kültür teoristleri tarafından tanımlanmış olan karakteristik özelliklere yüksek oranda sahiptir. Kumasi Central, Manhyia, Suame, Tafo-Pankrono ve Asokwa Polis Birimleri büyük oranda bu muhitlerde hizmet vermektedir ve bu nedenle genellikle bu bölgelerde suçlar oldukça yaygındır. Bu bölgeler genel olarak Gana'nın üç kuzey bölgesi ve Gana ile Batı Afrika'nın diğer kesimlerinden ağır yoksulluk koşulları ve diğer nedenlerle daha iyi bir yaşam bulma umuduyla Kumasi'ye göç edip yerleşen insanlar tarafından domine edilmiştir. Bu bölgelerde yüksek işsizlik, düşük gelir, yüksek doğum oranları, zayıf sosyal yapı ve düşük eğitim seviyeleri gözlemlenmektedir. Bunun bir sonucu olarak pek çok suçlu ve suç aktivitesi bu bölgelerde kayıt altına alınır. Hırsızlık çetelerinin ve çeşitli suçlar işlemek amacıyla ortaya çıkan yasadışı oluşması bu topluluklarda sık görülen bir durumdur.

2013 ve 2016 yılları arasında Kumasi'de işlenen suçlar üzerine hazırlanmış yıllık polis raporlarına göre silahlı soygun, cinayet, adam öldürme ve kasıtsız öldürme gibi suçlar AK-45, av tüfeği, pala, zehir ve bıçakla işlenmiştir. Bu kimliği belirsiz suçlular kurbanlarını korkutarak, yaralayarak ve bazen de onları öldürerek zorla şahsi eşyalarını çalmaya çalışmaktadır. Cinsel saldırı şehirdeki kaydedilen en yaygın suç olmaya devam etmektedir. Bu suçun kimliği belirsiz saldırganları işsiz veya yeterli derecede çalıştırılmayan ve

toplumun geri kalanıyla çok az bağ kuran veya hiç güçlü bağ kuramayan genç bireylerden oluşmaktadır.

KUMASI'NİN SUÇ DESENLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Araştırmanın bu kısmında Kumasi'deki genel kent suç trendleri ve motifleri sunulup tartışılacaktır. Şehirde Kumasi Ashanti Bölge Polisinin Kriminal Araştırma Departmanı tarafından kaydedilmiş ve yazara verilmiş en yaygın suçlara odaklanılmıştır. Temel suçlar silahlı soygun, hırsızlık, soygun ve izinsiz giriş, yaralama, yaralama ve ölümlle tehdit etme, cinayet, dolandırıcılık, tecavüz ve bozgunluk çıkarma, cinsel saldırı, uyuşturucu taşımak, ruhsatsız silah taşımak, kürtaj ve sorumluluğun suistimal edilmesi, çocuğu tehlikeye maruz bırakmak, çocuk kaçırmak ve çalmaktan oluşmaktadır. Bu çalışmanın birinci bölümünde de belirtildiği gibi veriler 2013, 2014, 2015 ve 2016 yıllık suç istatistiklerini kapsamaktadır.

Kumasi'deki Genel Suç Eğilimleri

Tablo 4,1: Kumasi'de seçilen suçların 2013 ve 2016 arasında dağılımı

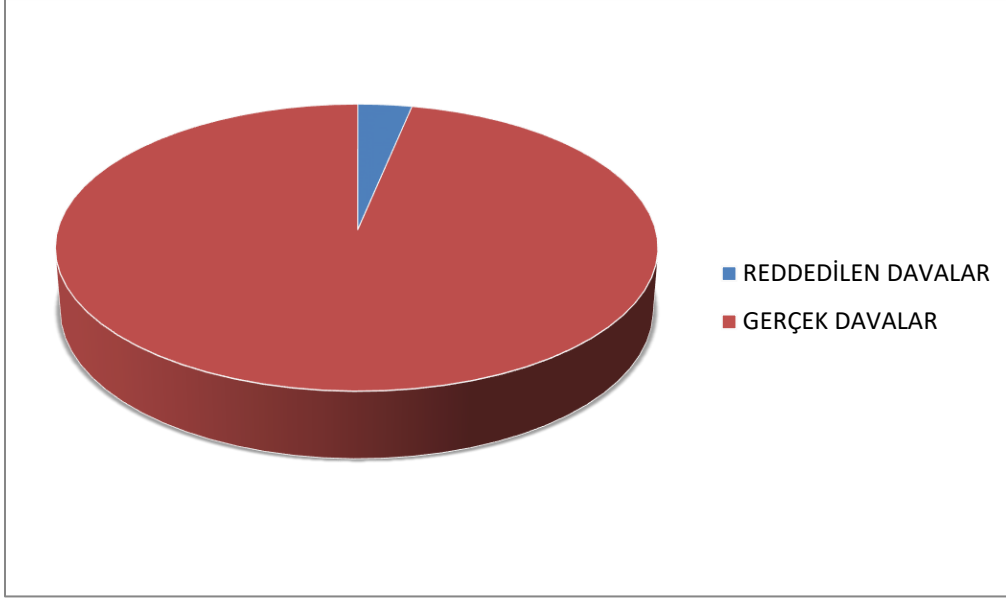
Suçlar	Yıllar							
	2013		2014		2015		2016	
	Toplam	Gerçek	Toplam	Gerçek	Toplam	Gerçek	Toplam	Gerçek
Hırsızlık	8,895	8,310	9,722	9,456	9,662	9,490	9,134	8,969
Silahlı Soygun	295	295	242	242	147	147	103	103
İzinsiz Giriş	423	409	306	303	303	300	177	176
Cinayet	140	140	140	140	121	121	155	155
Zarar Verme	831	808	841	827	706	703	739	731
Zarar ve Ölüm T.	1,779	1,383	4,397	4,256	3,772	3,697	3,862	3,784
Dolandırıcılık	3,423	3,266	4,336	4,213	2,959	2,913	2,834	2,775
Tecavüz & T	310	309	351	351	314	314	220	220
Uyusturucu T.	44	35	189	189	262	262	231	231
Ruhsatsız Si. T	86	86	56	56	26	26	19	19
Kurtaj	13	13	32	30	17	17	10	10
Sorumluğü lh	706	702	769	765	947	945	767	767
Çocuğu T.A	45	45	19	19	23	23	11	11
Çocuk K.Ç	94	91	109	104	105	103	59	58
Saldırı	11,477	11,003	11,627	11,090	10,537	10,220	9,685	9,456
TOPLAM	28,561	26,895	33,136	32,041	29,901	29,281	28,006	27,465

Kaynak: Criminal Investigations Department, Ashanti Regional Police Headquarters-Kumasi.

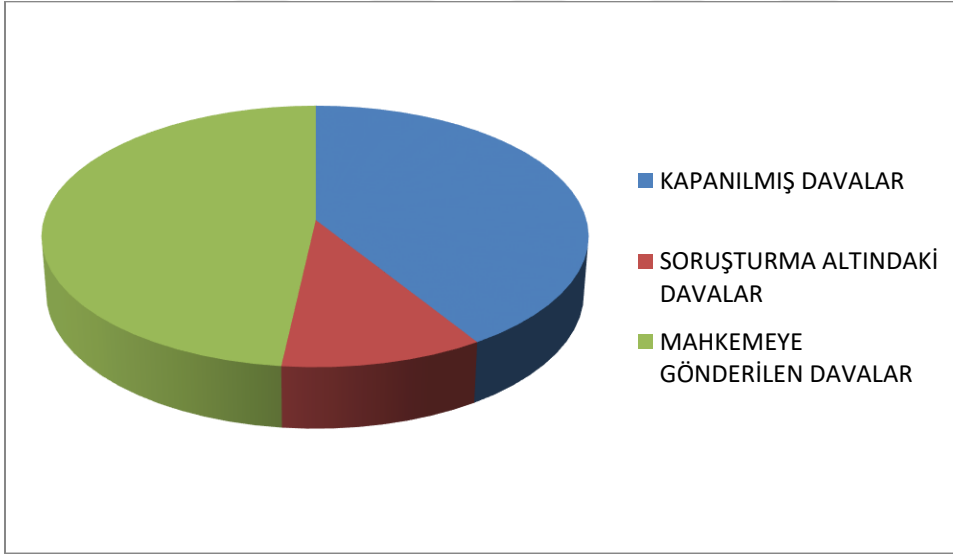
As=assault; St=stealing; AR=armed robbery; B/UE=burglary and unauthorized entry; Mur=murder; CH=causing harm; THD=threat of harm and death; R&D=rape and defilement; PD=possession of drugs; PAWA= possession of arms without authorization; Ab=abortion; NR=negligence of responsibility; ECD=exposing child to danger; A&CS=abduction and child stealing.

Gana'daki suçlar üç geniş kategoriye ayrılır: kişilere, mülke ve kamuya karşı işlenen suçlar. Yukarıdaki tabloda 2013, 2014, 2015 ve 2016 yıllarında Ashanti Bölge Polis Komutanlığı tarafından kaydedilen genel suç trendleri ve motifleri gösterilmiştir. Tabloya bakıldığında bu suçların işlenme oranlarının ve işlenme şekillerinin bir yıldan öbür yıla farklılık gösterdiği görülmektedir. Tablonun dikkatli analizinde her bir yıl için kayıt altına alınan suçların değişen istatistikleri görülebilir, ancak suçların ve saldırıların genel trendi tüm yıllar için aynı kalmıştır. Yani aynı suç türleri dört yıllık süre boyunca işlenmiştir. Aşağıdaki tabloda açıkça belirtilen bu suçlar: fiili saldırı, hırsızlık, silahlı soygun, soygun ve izinsiz giriş, cinayet, zarara neden olma, ölüm ve yaralamayla tehdit etme, dolandırıcılık, tecavüz ve taciz, uyuşturucu taşıma, ruhsatsız silah taşıma, kürtaj, sorumluluğun kötüye kullanılması, çocuğu tehlikeye atmak, çocuk kaçırmak ve çalmak. Bunlar çalışma yılları içinde seçilen geniş suç raporları arasından yazar tarafından ayrılmış suçlardır. Yazarın bu araştırmaya uygun bulmadığı ve bu nedenle görmezden geldiği başka suç tipleri de vardır.

2013 ve 2016 yılları arasında rapor edilen toplam 119,574 vaka olmuştur. Bu orandan 115,682 gerçek vakanın 3,892 tanesi reddedilmiş. 2013 ve 2016 yılları arasındaki toplam kabul edilen vakadan toplam 14,664 tanesinin dosyası kapanmıştır, 83,809 tanesi araştırma aşamasındadır ve 17,209 tanesi de mahkemete sevk edilmiştir. Yüzde olarak bakıldığında Kumasi'de 2013 ve 2016 yılları arasında polise ihbar edilen toplam vakaların yaklaşık %3,3'ü reddedilirken yaklaşık %96,7'si kabul edilmiştir.

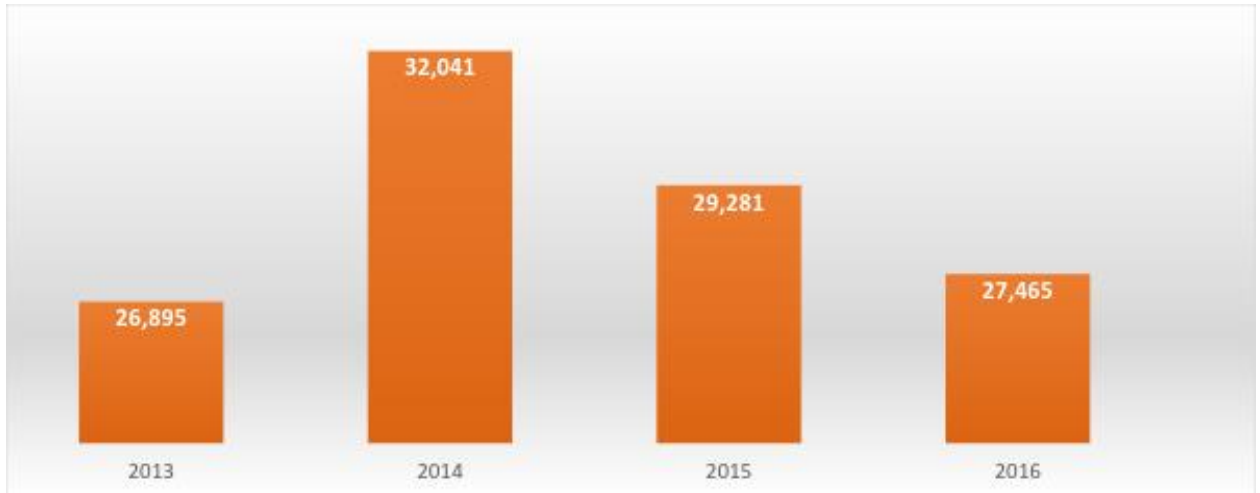

Şekil 12: 2013 ve 2016 yılları arasında reddedilen ve gerçek vakaları gösteren pasta grafiği

Kapalı vakaların sayısını, soruşturma altındaki davaları ve mahkemeye gönderilen davaları gösteren Yuvarlak Diyagramı.

Farklı yıllar arasında işlenen suç oranları kıyaslandığında Tablo 4,1’de görüldüğü üzere 2014 yılı kaydedilen toplam 32,041 vaka ile en yüksek suç oranına sahiptir. Bunu toplam kayıt altına alınmış 29,281 gerçek vaka takip ediyor; 2016 toplam 27,465 kayıtlı vaka ile üçüncü; son olarak 2013 yılı ise toplam 26,895 kayıtlı vaka ile sonuncudur. Aşağıdaki diyagram bu dört yıl içindeki suç dağılımını göstermektedir.

Şekil 14: 2013 ve 2016 arasında seçilen suçların dağılımını gösteren çubuk grafik

Bir önceki paragrafta da belirtildiği gibi saldırı suçu 2013 ve 2016 yılları arasında toplam 41,769 gerçek vaka ile en yüksek oranlarda ve en sık karşılaşılan suç olmuştur. Bunu aynı yıllarda toplam 36,225 gerçek vaka ile hırsızlık takip etmektedir. Toplam 13,167 gerçek vaka ile dolandırıcılık saldırı ve hırsızlıktan sonra üçüncü en yaygın suçtur. Bu ilk üç suçtan sonra en yüksek orana sahip suçlar sırasıyla ölüm ve yaralama ile tehdit etmek (13,120 gerçek vaka), sorumluluğu kötüye kullanmak (3,179 gerçek vaka), yaralama (3,069 gerçek vaka), tecavüz ve taciz (1,194 gerçek vaka), soygun ve izinsiz giriş (1,188 gerçek vaka), silahlı soygun (787 gerçek vaka), uyuşturucu taşımak (717 gerçek vaka), cinayet (556 gerçek vaka), çocuk kaçırma ve çalma (356 gerçek vaka), silah taşımak (187 gerçek vaka), çocuğu tehlikeye maruz bırakmak (98 gerçek vaka) ve kürtajdır (70 gerçek vaka).

Şekil 15: 2013 ve 2016 yılları arasındaki toplam vaka sayısını gösteren grafik

Kaynak: Ghana Police Service, Kumasi.

Aşağıdaki tabloda da görüldüğü gibi bu çalışma aralığında kurtaj en düşük orana sahip suçtur. Aşağıdaki tabloda 2013'ten 2016'ya kadar işlenmiş seçili suçların her biri için gerçek vakaların toplam dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 4.2: Kumasi şehrinin seçilmiş suçlarının 2013 ve 2016 yılları arasındaki Yüzde Dağılımı.

Suç Türleri	Toplam	Yüzde
Saldırı	41,769	36.1
Hırsızlık	36,225	31.3
Dolandırıcılık	13,167	11.4
Zarar ve Ölüm tehdit etme	13,120	11.3
Sorumluluğun ihmalı	3,179	2.7
Zarar neden olma	3,069	2.7
Tecavüz ve Taciz	1,194	1
İzinsiz Girişi	1,188	1
Silahlı Soygun	787	0.7
Uyusturucu Taşıma	717	0.6
Cinayet	556	0.5
Çocuk Kaçırma ve Çalmak	356	0.3
Ruhatsız Silah Taşıma	187	0.2
Çocuk Tehlikeye Atma	98	0.1
Kurtaj	70	0.1
TOPLAM	115,682	100

Kaynak: Ghana Police Service, Kumasi.

Seçilen Suçların Tutuklanmış ve Öldürülmüş Şüphelilerinin Cinsiyet Dağılımı

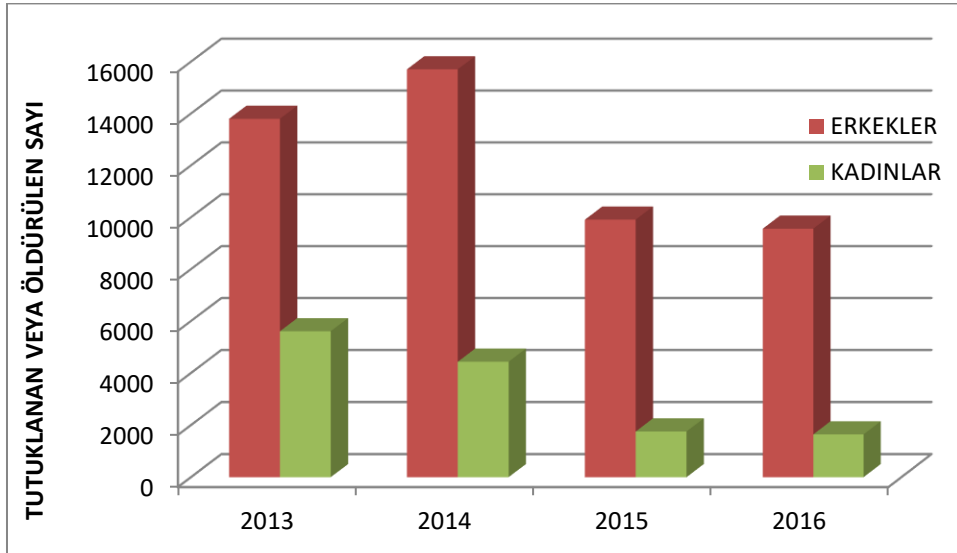
Çeşitli yıllık suç raporlarından seçilen istatistikler Kumasi şehrinde erkeklerin kadınlara oranla suç işlemeye veya suça bulaşmaya daha meyilli olduğunu göstermiştir. Dört yıllık periyottan uzun bir sürede toplamda 62,403 kişi yukarıda seçilmiş suçların şüphelisi olarak tutuklandı veya öldürüldü. Seçilmiş suçlardan yakalanan veya öldürülen toplam kişi sayısının%78'ini oluşturan yaklaşık 48.969 erkek şüpheli vardı. Ayrıca, toplam şüpheli sayısının% 22'sini oluşturan 13.434 kadın şüpheli gözaltına alındı. Çalışmanın olduğu çeşitli yıllar için şüphelilerin dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4,2. Tutuklanan ve öldürülen şüphelilerin cinsiyet dağılımı

Tutuklanan veya öldürülen şüphelilerin toplam sayısının dağıtımı, 2013-2016				
YIL	ERKEKLER	BAYANLAR	Toplam	
2013	13,796	5,605	19,401	
2014	15,705	4,433	20,138	
2015	9,908	1,754	11,662	
2016	9,560	1,642	11,202	
Toplam	48,969	13,434	62,403	

Kaynak: Ghana Police Service, Kumasi.

Şekil 16: Tutuklanan veya öldürülen şüphelilerin cinsiyet dağılımını gösteren çubuk grafik

Kaynak: Ghana Police Service, Kumasi.

KUMASİ'DEKİ SUÇA NEDEN OLAN FAKTÖRLER

Ashanti Bölge Polis Komutanlığının Kriminal Araştırma Departmanının (CID) başkanı ile yazarın yaptığı görüşme sonucunda Kumasi'deki suçlar için pek çok farklı sebep olduğu görülmüştür, bunlar sosyoekonomik, politik, kültürel, dini ve coğrafi faktörler olarak gruplandırılabilir. Bu faktörlerin hepsi bir arada olmak zorunda değildir.

Sosyoekonomik faktörler temel olarak işsizlik, eksik iş gücü ve yoksulluktan kaynaklanmaktadır. Görüşmelerden elde edilen verilere göre insanların silahlı

soygun, dolandırıcılık ve cinayet gibi suçlara bulaşma nedeni işsizlik ve eksik iş gücüdür. Bu suçları neden işledikleri sorulunca suçlular yaptıkları için işsizlik ve yetersiz iş gücünü neden olarak göstermiştir. Şehirde yeterli iyi maaşlı iş olmaması genç erkek ve kadınları illegal hayatta kalma yolları bulmaya, böylelikle de çeşitli suçlara bulaşmalarına neden olmaktadır. Ashanti bölgesinin eyalet savcısıyla yapılan görüşmelere göre suçlu kişilerin aile üyelerinden gelen baskı da bu insanları çeşitli suçları işlemeye itmektedir. Bazı suçluların hayatta başarılı olma arzusu ve geniş ailelerin beklentileri bu insanları suça iten başka sebeplerdir.

Bir kişinin doğduğu veya yetiştiği coğrafi bölge de aynı zamanda bazı insanları suça iten başka bir nedendir. Kumasi’de insanlar suç ve kabahatlerin yaygın ve insanların suçlu olma ihtimalinin yüksek olduğu gecekonduarda veya belirli muhitlerde doğar ve/veya yetişir. Bu insanlar illegal yaşama yollarına alışık şekilde büyür ve en nihayetinde suçlu ve anormal insanlar olurlar. Kumasi’de daha önce de bahsi geçtiği gibi Zongo’lar genel olarak küçük çocukları suçlu ve sapkın şekilde yetiştirmeleriyle bilinmektedir.

Politik olarak Gana’daki geleneksel şeflik enstitüsü de bazı suçların işlenme nedeni olarak gösterilebilir. Şeflik konusu o kadar hassastır ki bazı insanlar geleneksel miraslarını ve normlarını korumak için yasaları çiğnemeye hazırdır. Şeflerin gelmesi ve görevi bırakması sırasında cinayet, öldürme ve yaralama ile tehdit etme gibi suçların işlenme oranı çok yüksektir çünkü insanlar belirli bir kişinin veya bir grubun geleneksel güç alanına sahip olmasını istemektedir. Şehirde ve genel olarak Gana’nın tümünde halk tarafından bilinen başka bir durum da genel seçimlerden sonra Gana hükümetini kurma ihtimali taşıyan iki büyük politik parti New Patriotic Party (NPP) ve National Democratic Congress’in (NDC) geçmişte ve günümüzde seçimleri kazanmak için destekçileri arasında şiddet ve çatışma ortamlarını desteklediği bilinmektedir.

Kumasi’de insanların suç işleme sebeplerinden birisi olarak da dini ve kültürel faktörler gösterilebilir. Şehirde farklı dini inançlara sahip veya farklı tarikatlara mensup insanlar arasında çatışmalar daha önce de görülmüştür. Kumasi’de Hristiyan ve Müslümanlar arasında çatışmalar pek yaygın değildir ancak din ile ilgili konular iyi yönetilmezse gelecekte bu tip bir sorunla karşılaşılması olasıdır. Gana’da din oldukça hassas bir konudur ve insanlar dinleri hakkındaki konuları ciddiye almaktadır, bu da toplumun bazı kesimlerini geçmişte ve günümüzde çeşitli suçlar işlemeye itmiştir. Geçmişte geleneksel politik güç üzerinden Kumasi’de şef olmak isteyen insanlar ve insan grupları arasında çatışma vakaları olmuştur.

KUMASI'DEKİ ŞEHİR SUÇLARI İLE MÜCADELEDE POLİSİN ROLÜ VE KARŞILAŞTIĞI ZORLUKLAR

Suçların Önlenmesi ve Suçlarla Mücadelede Polisin Rolü

Bu bölümün daha önceki kısımlarında da belirtildiği üzere polis Kumasi'deki genel asayiş ve huzuru sağlamakla görevlidir. Ana kurum şehirdeki iç asayiş ve güvenliği sağlamakla yükümlü olduğu için, Kumasi'de polis suçlara ve diğer sorunlara karşı mücadele ve savaşta pek çok rol üstlenmiştir. Gana Polis Kuvvetleri insanların canını ve malını korumak ve Gana'nın toprak bütünlüğü boyunca kanun ve nizamı sağlamakla kanunen yükümlüdür. Bu fonksiyonlar 1992 Anayasası Madde 200 (3) ve Polis Hizmet Yasasının, 1970 (Madde 350) geniş çerçevesi içinde hayata geçirilir. Polis Hizmet Yasasının I. Bölümü (1) belirtir ki: *"Polisin görevi suçu önlemek ve tespit etmek, suçluları yakalamak, kamu düzenini ve kişi ve mülklerin güvenliğini sağlamak olmalıdır"*.

Herhangi bir anayasal hükümete adalet yönetiminde polisin rolü oldukça önemlidir. Bunun sebebi müşterek hukukta suç yasal rejimi, hukuki hüküm mahkeme sistemi yalnızca iyi organize edilmiş bir polis kurumu ona eşlik ederse etkin şekilde yürüyebilir. İnsan haklarının uygulanması ile ilgili özel içerikte vatandaşların temel bireysel hakları ve bunlardan faydalanmalarının büyük ölçüde Polisin yasal fonksiyonlarını kullanmasına bağlı oluşu tartışılabilir.

Suçla mücadele açısından bireylerin özgürlüklerinin korunması ve güvenliğin sağlanması için Gana anayasası tarafından Gana Polisi'ne aşağıdaki yetki ve fonksiyonlar verilmiştir:

- (a) Tutuklama yetkisi (izin belgesi ile veya belge olmaksızın);
- (b) Polis gözetimi altında tutma süresi (1992 Anayasasının Madde 14 - (3)'ünde belirtildiği üzere tutuklanan, kontrollü veya gözaltına alınan bir kişi gözaltına, kontrol altına alındıktan veya tutuklandıktan sonra 48 saat içinde mahkemeye çıkarılmalıdır);
- (c) Polis gözetimindeki kişilerin kefaletle serbest bırakılmasına izin verme;
- (d) Duruşma olmaksızın gözaltına almak;
- (e) Haneye giriş, haneyi arama ve tutuklama;
- (f) Suçu önleme ile ilgili yetkiler ve
- (g) Şüphelilerin ifadelerini almak.

Yani tutuklama, gözaltına alma, arama ve yakalama, suçu önleme ve olay şüphelilerinden ifade alma görevini yerine getirebilecek tek kurum polistir.

İdari açıdan polis aynı zamanda bazı suçların meydana gelmesini önlemek için bazı tedbirler de alabilir. Bu önlemlere şehrin ana otoyollarında gece ve gündüz devriyesi, toplumu şüpheli aktivitelere karşı eğitime ve şüpheli aktivitelerin ihbar edilmesini sağlamak için uygun ortam hazırlama gibi uygulamalar dâhildir. Polisin temel fonksiyonlarından biri tutuklu şüphelilerin uygun mahkemelere gönderilmesi ve mahkeme öncesi çeşitli şüphelilere karşı dava hazırlamaktır. Özet olarak bir ulusun ekonomik refahı ve gelişiminde Polis Kuvvetlerinin rolü görmezden gelinemez. Bu yönde Polis Kuvvetlerinin rolü beş ana temaya ayrılarak kategorize edilebilir. Bunlar: ilk olarak etkili iç ve dış güvenlik ayarlamaları; ikinci olarak insanların ülke güvenliğine olan inancının sağlanması; üçüncü olarak suçla mücadelede güvenlik ve vatandaşlarla birlikte çalışmak; dördüncü olarak genel kamunun gözünde profesyonel güvenlik sağlama ve beşinci olarak polisin toplumun hiçbir kesiminden ayrı tutulmaması. Bu bileşenler suçla mücadelede oldukça hayati önem taşıyan maddelerdir. Polisliğin etkili olmasını sağlayan temel şeyin polis ve genel kamu arasındaki işbirliği olduğunu unutmamak gerekir. Toplumun Polis Kuvvetlerine güvenmesi ve bu kuvvetlere atfedilen güven polisin suçla mücadelede atacağı en temel ve ilk adımdır.

Suçların Önlenmesinde Polisin Karşılaştığı Zorluklar

Kumasi’de huzurun, güvenliğin ve düzenin sağlanmasındaki polisin üstlendiği hayati ve önemli rol bir yana kuvvet Kumasi halkını tatmin edecek kanuni görevlerini etkin bir şekilde yerine getirmelerini engelleyen pek çok zorlukla mücadele etmektedir. Gana’da kamunun görüşü polisin durumunun içler acısı halde olduğundan yanadır. Kamuyu hayal kırıklığına uğratan sebeplerden birisi Gana’daki Polis Kuvvetlerinin yeterli derecede ekipmana sahip olmayışı ve temel görevleri yerine getirecek optimum personele sahip olmamasıdır. Kamunun şikâyetçi olduğu başka bir konu ise polisin suçla mücadelede toplumun desteğini almaması, polisin sağlıklı ve kötü ofis koşulları, vakaların kaydını tutmada sorunlar, gereksiz bürokrasi ve polis birimlerinin vasat haldeki polis lojmanlarıdır. Polisin kendilerinden beklenen hizmetleri sağlayamama nedenlerinden birisi de telekomünikasyon ve nakildeki problemler, hizmetlere yeterli fonun sağlanamaması, polis çalışmaları için yeterli tesis sunulmaması, zayıf kaynak yönetimi ve kötü tutum ve oryantasyondur.

Polis Kuvvetleri aynı zamanda imaj sıkıntısı da çekmektedir. Genel olarak Gana’daki Polis Kuvvetleri denildiğinde halkta çöküş içinde olan, güç kullanan ve insan haklarını göz ardı eden bir kurum geliyor ve bu kurum görevlerini yerine getirmede profesyonellik sıkıntısı çeken amatörizmle

eşleştirilen bir kurum olarak görülmektedir. Polis memurlarının görev silahlarını ve üniformalarını operasyon, hırsızlık, sahtecilik, kokain ve kenevir('wee' olarak bilinir) gibi uyuşturucuların ticareti, taciz, illegal şekilde yolları kağatarak haraç kesme vakalarında suçluluara vermesi gibi bazı kriminal aktivitelere bulaşması da bir diğer utanç verici durumdur. Bazı polis memurlarının bu yanlış davranışları bir yana polis kuvvetleri kamunun onayını alamamaktadır. Polisin bu tip yozlaşmış ve profesyonellikten uzak aktivitelerinin bir sonucu olarak Gana ve Kumasi'deki pek çok insan polis kuvvetlerine karşı tüm inanç ve saygısını yitirmiştir. Toplumun büyük kısmı kriminal aktiviteleri polise bildirmek istememektedir, bunun sebebi halkın suçluların polise rüşvet vererek kanundan kaçacaklarına inanmasıdır. Bunun sonucunda halk suçluları taşıyarak, yakarak veya linç ederek 'hızlı adalet' sağlama yoluna gitmektedir.

Gana Polis Kuvvetlerinin bir diğer büyük sorunu da kuvvet içindeki politikliğin artışıdır. Yıllar içinde Gana Polis Servisi'nin profesyonelliği iktidarda olan partiye ve üyelerine duyduğu aşırı yakınlık ile karalanmıştır. Gana'da ne zaman bir politik parti seçimleri kazansa ve bir hükümet kursa polis teşkilatı mufalif parti ve onun destekçilerine zarar vererek büyük oranda iktidar partisinin istediklerini yapmaya mecbur bırakılır. Muhalif parti üyeleri için 'bir cadı avı' başlatılır ve gücü elinde tutan partinin istedikleri yapılır. Gana'daki iki büyük siyasi parti New Patriotic Party (NPP) ve National Democratic Congress (NDC) iktidardayken polis teşkilatını manipüle ederek kendi lehine kullanmakla suçlanmaktadır. Yukarıda bahsi geçen bu sorunların hepsi Kumasi ve Gana'daki Polis Kuvvetlerinin şehirdeki suçla mücadelede ve suçların önlenmesinde kamunun beklentilerini ve taleplerini yerine getirmelerine engel olmaktadır.

SUÇUN ÖNLENMESİ VE SUÇLA MÜCADELEDE GANA POLİS KUVVETLERİNİN ETKİNLİĞİNİ İYİLEŞTİRMESİ İÇİN ÖNERİLER.

Suçun önlenmesi ve suçla mücadele konusunda Kumasi'deki CID ve Ashanti eyalet savcısı tarafından tanımlanan roller ve zorluklardan sonra, polisin suçla ve taşkınlıklarla mücadelede etkinliğini arttırması konusunda bazı önerilerde bulunmuşlardır. Aşağıda bazı öneriler verilmiştir:

- Daha fazla yeni polis personeli eğitmek ve mevcut memurların periyodik şekilde tekrar eğitilmesi, böylelikle polisin özel kuvvet komitesinin iyileştirilmesi ve Kumasi'deki günlük görevleri sırasında polis memurlarının profesyonelliğinin arttırılması.
- Gana merkezi hükümetinin Gana'daki polis kuvvetlerine ayırdığı bütçe ödeneklerini arttırarak birliğin günlük kanunları koruma ve suçlar

meydana gelmeden önce bunları önleme görevlerini yerine getirebilmeleri için yeterli fon sağlanmasını garantilemek.

- Ayrıca Kumasi polislerinin karşılaştığı en büyük zorluklardan birisi olarak lojistik ve ekipman eksikliği gösterilmektedir. Bu nedenle suçla ve diğer taşkınlıklarla mücadele edilebilmesi için hükümet ve Sivil Toplum Kuruluşları polis kuvvetlerinin araç, güvenlik ekipmanı ve mühimmat sayısını arttırabilmesi için gayret göstermelidir. Ayrıca kuvvetin uğraştığı vakalarda hızlı ulaşım ve kayıt için kayıt tutma işlemi dijital hale gelmelidir.
- Teknolojik gelişmeler gelişmiş ülkelerde polislik mesleğini çok daha kolay ve verimli hale getirmiştir. Gana'da polislerin huzuru ve güvenliği korumada yeterli teknolojik imkanlara sahip olamaması ülkede büyük güvenlik sorunlarına neden olmaktadır. Bu nedenle özellikle de günümüzde terörizmin global bir sorun olduğu göz önünde bulundurulursa Gana hükümetinin teknolojik araçların Kumasi ve Gana'da kullanılmasını sağlaması gerekmektedir.
- Ayrıca polis memurlarının suçlularla sürekli birlik kurmalarını engellemek adına memurlara yeterli ve modern ofislerle lojman desteği sağlanmalıdır. CID başkanına göre bu kuvvetin imajını iyileştirecek ve bazı memurların suçluların insanların para ve mülklerini soymalarına göz yummalarını azaltacaktır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu araştırma Kumasi şehrinde 2013 ve 2016 arasındaki başlıca suç eğilimlerini ve kalıplarını ve suçların sorumlusu olan faktörleri tanımlamaya ve tartışmaya çalışmıştır. Ayrıca Gana Polis Teşkilatının suç önleme ve suçla mücadeledeki rolü, bu görevleri yerine getirirken karşılaştıkları zorluklar ve Kumasi şehrinde polisliğin etkili olabilmesi için bu zorlukların düzgün şekilde nasıl üstesinden gelinebileceği tartışılmıştır. Çalışmanın sonucunda aşağıdakiler tespit edilmiştir;

- Gana Polis Teşkilatının 2013 ve 2016 yılları arasında kaydettiği ana suçlar, bunlarla sınırlı kalmamak üzere saldırı, hırsızlık, dolandırıcılık, silahlı soygun, zarara yol açma, zarar ve ölüm tehdidi, cinayet, tecavüz ve kirletme, yasadışı uyuşturucu bulundurma, izinsiz olarak silah bulundurma, kürtaj, sorumluluk ihmali, çocuğu tehlikeye maruz bırakma, adam kaçırma ve çocuk çalmadır. Bu çalışma için ilgiye göre yazar tarafından seçilen suçlar bunlardır.
- 2013 ve 2016 arasında kaydedilen seçilmiş vaka sayısı **117,692**'dir. Bu sayıdan **3,787** vaka reddedilmiştir, **113,905** vaka ise gerçek vakadır. Toplam **14,152** vaka kapatılmış, **82,544** vaka inceleme altında ve **17,209** vaka mahkemeye sevk edilmiştir.
- Polis raporlarına göre bu suçlar arasında bütün çalışma yıllarında toplam **41,769** gerçek vaka ile en sık işlenen suç olarak saldırı gelir. Bunun ardından ikinci ve üçüncü en yaygın suç olarak sırasıyla hırsızlık ve dolandırıcılık gelir. Kalanları sırasıyla *sorumluluk ihmali, zarar verme, tecavüz ve kirletme, soygun ve izinsiz giriş, silahlı soygun, uyuşturucu bulundurma, cinayet, adam kaçırma ve çocuk çalma, silah bulundurma, çocuğu tehlikeye maruz bırakma ve kürtajdır.*
- Toplamda **30,273** kaydedilmiş gerçek vaka ile en yüksek suç oranı 2014'te görülmüştür. Bunun ardından toplam **29,281** kaydedilmiş gerçek vaka ile 2015; üçüncü olarak toplam **27,465** kaydedilmiş gerçek vaka ile 2016 ve son olarak da toplam **26,886** kaydedilmiş gerçek vaka ile 2013 gelir.
- Seçilen suçların cinsiyet dağılımına göre 2013 ve 2016 arasındaki polis verilerinde erkeklerin kadınlara kıyasla suç işleme ihtimalinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. İstatistikler dört yıllık dönemde yukarıda seçilen suçlardan toplamda **62,403** kişinin şüpheli olarak tutuklandığını veya öldürüldüğünü gösterir. 2013 ile 2016 arasında yukarıdaki suçlardan tutuklanan veya öldürülen bu toplam sayıdan erkek şüpheli sayısı **48,969** yani yaklaşık %78, kadın şüpheli sayısı ise **13,434** yani yaklaşık %22'dir.

- Kumasi'deki suç ve sapkınlık oranını besleyen faktörler beş ana tema altında toplanabilir. Bunlar arasında sosyoekonomik, siyasi, dinsel, kültürel ve coğrafi veya mekânsal faktörler vardır. Yoksulluk, şeflik, inanç, siyasi parti ilişkileri ve kişinin şehirde nerede doğduğu veya yetiştirildiği sorunları genelde insanların suç ve sapkınlık işleme nedenlerinin çoğunu kapsar.
- Kumasi'deki suçları etkileyen mekânsal faktörler şehir içindeki belirli mahallelerde yeterli iş fırsatı olmaması, düşük gelir statüsü, düşük okur-yazarlık seviyeleri ve zayıf sosyal altyapılara bağlanabilir. Bu mahallelerde sapkınlık ve suç eğilimleri şehre kıyasla daha yüksektir.
- Gana Polis Teşkilatının başlıca anayasal görevi ülkedeki iç barışı, güvenliği ve düzeni korumaktır. Bu nedenle 1992 Gana anayasası tarafından Kumasi şehrindeki her türlü sapkınlık ve suçu önleyen ve bunlarla savaşılan kurum olmakla için görevlendirilmiştir. Tutuklamalar, incelemeler, şüphelileri sorgulama, tutuklanan şüphelilerin mahkeme karşısına çıkmasını sağlama, devriye gezme, kamu eğitimi ve şüpheli faaliyetlere karşı farkındalık yaratma ve suçla mücadelede kamuyla arkadaşça bir ilişki sürdürme Gana Polis Teşkilatının şehirde genel güvenliği, barışı ve düzeni koruma çabalarında oynadığı rollerden bazılarıdır.
- Polis Teşkilatının bu kutsal ve çok önemli görevlerine rağmen bu görevleri yerine getirmelerini önleyen veya kısıtlayan birçok zorlukla karşılaşır. Bunlar arasında yetersiz finansman, yetersiz lojistik ve güvenlik ekipmanı, yolsuzluk, bazı memurların meslek ahlakına aykırı davranışları, kamu gözündeki kötü imaj, kötü konut ve ofis tesisleri, personelin kötü eğitimi ve tekrar eğitimi, yetersiz modern teknoloji, polisin politikacılar ve birçok kişi tarafından siyasallaştırılması vardır.
- GPS'ye engel olan bu zorlukları azaltmak için polisin Kumasi'deki suçların ve sapkınlığı önlenmesi ve mücadelesindeki tesirini arttıracak öneriler yapılmıştır. Bunlar arasında Gana merkezi hükümetinin güvenliğe bütçe atamasını arttırma, polisler için modern konutların ve ofislerin inşası ve mevcut binaların renovasyonu, özellikle de günümüz küresel terörizm tehdidine karşı suçla mücadelede modern teknoloji kullanımını arttırma, polisin siyasallaştırılmaması, profesyonel standartlar sağlama, yozlaşmış polis memurlarına profesyonel bir şekilde yaptırım uygulama ve daha birçok şey vardır.
- Bu araştırma çalışmasında kullanılan kentsel suç teorileri Chicago ekolü teorisyenlerinin düzensizlik teorisi, Marxist bilim insanlarının altkültürel teorileri ve çatışma teorisidir. Sosyal düzensizlik teorisi

sosyoekonomik dezavantaj, ırksal heterojenlik ve yerleşim değişkenliği gibi ekolojik koşulların mahalledeki sosyal kontrolü aşındırdığını ve suça olanak sağladığını varsayar ([Shaw ve McKay, 1942](#)). Kumasi'de yüksek suç ve sapkınlık davranışları olan mahalleler, Chicago ekolü teorisyenlerinin tanımladığı özellikleri sergiler. Bu mahallelerde birçok şeyin yanı sıra işsizlik ve eksik istihdam oranları yüksek, sosyal altyapı zayıf, kabile ve etnik heterojenlik yüksek, yerleşim değişkenliği yüksek ve okur-yazarlık oranı düşüktür. Şehirde tanımlanan mahalleler arasında bunlarla sınırlı olmamak üzere Aboabo, Asawasi, Anloga, Suame, Moshie Zongo, Tafo Zongo, Krofrom, K.O ve Ayigya Zongo vardır.

- Sapkınlık ve suça dair alt kültürel teoriler, belirli grupların norm ve değerlerinin şehirlerde diğer gruplara kıyasla suç bulaşma ihtimalini daha yüksek kıldığını varsayar. Dolayısıyla kent alanlarındaki bazı insan grupları, sorunları çözmek için diyalog ve sosyal olarak kabul gören yollar yerine suç ve şiddet idahaiyi bir çözüm yolu olarak görür. Bu araştırmada yazar, Gana'nın kuzeyi ve diğer Batı Afrika ülkelerinden gelen çoğunluğu Müslüman mültecilerin şehirdeki diğer gruplara oranla sorun çözmede şiddet kullanma ve agresiflik göstermeye daha yatkın olduğuna dair genel bir kanı olduğunu görmüştür. Ashanti bölge eyalet savcısı ile yapılan bir görüşmede bu durum onaylanmıştır, savcı çeşitli suçlarla ilişkili olarak tutuklanan şüphelilerin çoğunun Müslüman veya kuzey Ganalılar olduğu belirtilmiştir. Ancak, polis CID başkanı gördüğü kadarıyla suç ve taşkınlığın herhangi belirli bir gruba özgü olmadığını, herhangi bir sosyal grubun da çeşitli suçlar işleyebileceğini eklemiştir.
- Karl Marx ve Marksist akademisyenler tarafından öne sürülen kent suçunun çatışma teorileri gösteriyor ki öfke, toplumun alt tabakasına ait pozisyonlarda bulunan insanların adaletsiz bulduğu gelir eşitsizliğinin bir yan ürünüdür. Yazarın Polis kuvvetleri CID başkanı ile etkileşimleri sonucunda şüphelilerin bir kısmının bazı suçları özellikle de hırsızlık, dolandırıcılık ve gaspı 'ulusal refah'tan kendi paylarına düşen kısmı almanın bir yolu olarak gördüklerini itiraf ettikleri ortaya çıkmıştır. Yani, bu şüphelilere göre ekonomik eşitliği sağlamanın tek yolu dolandırıcılık, onlara göre toplumun kalanının adil ekonomik şartlarını görmezden gelen 'zenginlerden' çalmak veya hırsızlıktır. Ancak bu durumda bu adalet düşüncesi sorunludur çünkü 'zengin' addedilen insanların hepsi diğerlerinin ekonomik hak ve imkânlarını görmezden gelerek zengin olmamıştır.

KAYNAKÇA

Abloh, F. (1972). *Growth of towns in Ghana*. Kumasi: Department of Housing and Planning Research.

Adarkwa, K.K. and M. Poku-Boansi (2011). "Rising vehicle ownership, roadway challenges and traffic congestion in Kumasi", in Adarkwa, K.K (Eds), 2011, *Future of the Tree: Towards Growth and Development of Kumasi*. University Printing Press (UPK), KNUST, Kumasi.

Adarkwa, K.K. (ed), (2011). *Future of the Tree: Towards Growth and Development of Kumasi*. University Printing Press (UPK), KNUST, Kumasi.

Adarkwa, K.K and R.A. Oppong, 2005, "Gentrification, Use Conversion and Traditional Architecture in Kumasi's Central Business District: Case Study of the Adum Precinct, *Journal of Science and Technology (KNUST)*, Vol. 25 (2), pp.80-90.

Addo, N.O., 1969, 'Dynamics of Urban Growth in South-Eastern Ghana', unpublished Ph.D. dissertation, University of London.

Adu-Boahen, A. (1971) *Topics in West African History*, Longman, London.

Ahmed, A. and R.D. Dinye (2011). "Urbanisation and the Challenges of Development Controls in Ghana, A Case Study of Wa Township, *Journal of Sustainable Development in Africa*, Vol. 13 (7), pp. 210-235.

Arku, G. (2006). "Housing and Development Strategies in Ghana, 1945 – 2000, *International Development Planning Review*, Vol. 28 (3), pp. 333-358.

Arthur, J. (1991). Development and crime in Africa: a test of modernization theory. *Journal of Criminal Justice* 19: 499-513.

Avuyi, Paul & Michael Teku, *Outline History of the Ghana Police Service 1931 – 1960*. Accra, Ghana, n.d.

Awortwi, N. (2006). "Technology and Institutional Arrangements in the Delivery of Public Sanitation and Solid Waste Services in Ghanaian Cities". *International Journal of Technology Management and Sustainable Development*, Vol. 5 (3), pp. 221-239.

Bagson, E. & Owusu, A. Y. (2016): Securing the urban space: On whose terms? Insights from a baseline survey in Ghana. *Ghana Geographical Journal (Special Issue)*.

Boamah, N.A., C. Gyimah, and J.K.B. Nelson (2011). "Challenges to the Enforcement of Development Controls in the Wa Municipality", *Habitat International*, doi:10.1016/j.habitatint.2011.06.010.

- Bobo, B.F., 1974, 'Economic Factors Influencing Migration and Urban Growth and Structure, Accra, Ghana', unpublished Ph.D. dissertation, University of California, Los Angeles.
- Bowdich, T.E. (1819). *Mission from Cape Coast to Ashanti*. London: Griffith & Farran
- Bowditch, T.E. (1873). *Mission from Cape Coast Castle to Ashanti*, London: Griffith and Farran.
- Buah, F. K. (1998). *A History of Ghana; Revised and Updated*. Macmillan Publishers, Malaysia.
- Busia, K.A. (1950). Report on a Social Survey of Sekondi-Takoradi, London, Crom Agents.
- Braimah A.I & Mbowura C.K (2014). "Crime Combat in Developing Economies: The Dilemmas of the Ghana Police Service" IISTE, Developing Country Studies-online.
- Caldwell, J.C., 1969, *Rural-Urban Migration: The Movement to Ghanaian Towns*, Canberra: Australian National University Press.
- Fafchamps, M. & Minten, B. (2005). Crime, transitory poverty, and isolation: Evidence from Madagascar. web.stanford.edu/~fafchamp/crimepo.pdf. Accessed on January 3, 2016.
- Faibille, Egbert, Jr. 'How NDC Ruined Police Service - Recruits Practice 'Stand and Load'', the Independent, 1 November 2001, pp. 1 & 8
- Farvacque-Vitkovic, C., M. Raghunath, C. Eghoff and C. Boakye (2008). "Development of the Cities of Ghana: Challenges, Priorities and Tools". *Africa Region Working Paper Series*, No.110. World Bank, Washington, USA.
- Frimpong, L.K. (2016). Geography of fear of crime: Examining intra-urban differentials in Sekondi-Takoradi Metropolis, Ghana. *Ghana Geographical Journal* (Special Issue).
- Ghana Statistical Service (2014) 2010 Population and Housing Census, District Analytical Report, Kumasi Metropolitan. GSS, Accra, October.
- Gillespie, W. H. *The Gold Coast Police, 1844 - 1938*. (London)
- Grant, R and P. Yankson (2002). "City Profile: Accra", *Cities*, Vol. 20 (1), pp. 65- 74.
- Hess, J. B. (2000). "Imaging Architecture: The Structure of Nationalism in Accra, Ghana". *Africa Today*, Vol. 47 (2), pp. 35-58
- Herbert, D. T. and Thomas, C. J., 1990, *Cities in Space, City as Place*, London: David Fulton Publishers.
- Hug, M.M, 1989, *The Economy of Ghana*. The MacMillan Press Ltd., London, UK.
- Knox, P., 1994, *Urbanization*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Korboe, D. (2001). "Historical Development and Present Structure of Kumasi". In Adarkwa, K.K. and J. Post (Eds), 2011, *The Fate of the Tree: Planning and Managing the Development of Kumasi*, Ghana. Woeli Publishing Services, Accra Ghana.

- Korboe, D. and A.G. Tipple. (1995). "City Profile: Kumasi", *Cities*, Vol. 12 (4), pp. 267-274.
- Mieszkowski, P. and Mills, E., 1993, 'The Causes of Metropolitan Sub-Urbanisation', *Journal of Economic Perspectives*, No. 7, pp. 135-47.
- Mensah, Kent & A HarrunaAttah, 'Who Shot the Police?' *Accra Mail*, November 5, 2001, pp. 1 & 4
- Obour, S.K. (2012). "Accra Sinks under Filth". *The Mirror*, Saturday, September 15, 2012, pp.24.
- Okyere, D.K (2012). *Sustainability of the Urban Transport System of Kumasi*. M.Phil Thesis Submitted to the School of Graduate Studies, Kwame Nkrumah University of Science and Technology, KNUST, Kumasi Ghana.
- Osei-Bonsu, K (2012). "Structural Transformation of Ghana's Economy – The Role of Long-Term Development Planning". A Speech Delivered at the 55th Anniversary Celebration of Ghana's Independence Winnipeg, Manitoba, Canada, on 10th March 2012.
- Owusu-Ansah, J.K. and K.B. O'Connor (2009). 'Housing demand in the urban fringe around Kumasi, Ghana', *Journal of Housing and the Built Environment*, Vol. 25 (1), pp. 1-17.
- Oteng-Ababio, M, (2010). "Private Sector Involvement in Solid Waste Management in the Greater Accra Metropolitan Area in Ghana". *Waste Management and Research*, Vol. 28(4), pp. 322-329.
- Owusu, G., Owusu, A.Y., Oteng-Ababio, M., Wrigley-Asante, C. & Agyapong, I. (2016b). An assessment of households' perceptions of private security companies and crime in urban Ghana. *Crime Science* 5(5). DOI: 10.1186/s40163-016-0053-x
- Palen, J.J., 1989, *the Urban World*, New York: McGraw Hill Inc.
- Peter H., (2016): "Family Life among the Ashanti of West Africa", Yale-New Haven Teachers Institute.
- Plumer, B. (2010): Crime conundrum. <http://www.newrepublic.com/article/80316/relationshippoverty-crime-rates-economic-conditions>. Accessed on 1 September 2015.
- Pokoo-Aikins, J. B. *The Police in Ghana, 1939 – 1999*. n.d (Accra, Ghana Police College)
- Sampson, R. J. (2006): Collective efficacy theory: Lessons learned and directions for future inquiry. pp. 149-168 in: Cullen, F. T., Wright, J. P. & Blevins, K. R. (eds.): *Taking stock: The status of criminological theory*. London, Transactions Publishers.
- Teku, Michael Kwame Agbeko. *An Evaluation of Records Management Practices in the Police Headquarters Registry*, University of Ghana, 1984, p. 1
- Thorns, D.C., 1982, *The Role of the Family Cycle in Residential Mobility*, Centre for Urban and Regional Studies, University of Birmingham, and Workshop Paper No. 69.

Tufuo, J.W., and E.E. Donkor, *Ashantis of Ghana: People with a Soul*. Accra, Ghana: Anowuo Educational Publications, 1969. 127 pages.

Rose, D. (2006): Poverty and crime. Pp. 107-117 in: Serr, K. (ed.): Thinking about poverty. Federation Press.

Uwe, L., 2003, *Improving Municipal Finance: A Global Challenge*, United Nations Habitat Debates, April.

Wrigley-Asante, C., Owusu, G., Oteng-Ababio, M. & Owusu, A.Y. (2016). Poverty and Crime: Uncovering the hidden face of sexual crimes in urban low-income communities in Ghana. *Ghana Geographical Journal* (Special Issue).

Yankson, P.W.K and Bertrand M., "Challenges of Urbanization in Ghana", Council for the Development of Social Science Research in Africa (CODESRIA) 2012, Dakar.

